STRIPSCHRIFT

nr. 55-56 verschijnt tweemaandelijks prijs 3,75/65 bfr.

Peter de Smet en De Generaal ★ Strop voor Jean Dulieu
Komt er een vakbond voor striptekenaars? ★ Wereldkartoenale
Philippe Druillet ★ Lone Sloane-herdruk

WAAROM HEBBEN ZIJ WEL EEN STOOT IN HUN STRIP EN WIJ NIET?
OP DIE MANIER IS HET GEEN KUNST OM POPULAIR TE WORDEN.
ZEG NOU ZELF.
PETER DE SMET 73

NEE MAAR! DRIE NIEUWE GEZICHTEN! DIE JONGENS KOMEN TOCH NIET IN GALLIË DE RUST VERSTOREN?

WACHT EENS EVEN, DIE GEZICHTEN KOMEN MIJ BEKEND VOOR, IK HEB ZE HIER IN HUIS WEL ES GEZIEN.

MENSEN, MAG IK JULLIE EVEN VOORSTELLEN: DRIE NIEUWE HELDEN VAN ONZE UITGEVERIJ. DIE MET DIE GROTE BAARD IS ROODBAARD, EEN ZEEROVER. DE WOEDENDE SIK NOEMT ZICH IZNOGOEDH EN IS GROOT-VIZIER, EN DIE MODERN UITGEDOSTE KNAAP HEET RAVIAN EN VAART RUIMTE.

DARGAUD HUIS

UITGEVER

VANAF 15 SEPTEMBER LIGGEN DE EERSTE AVONTUREN VAN RAVIAN, IZNOGOEDH EN ROODBAARD BIJ DE BOEKHANDEL.

PRIJS PER ALBUM

3.65

HET BESTE OP STRIPGEBIED BIJ **AMSTERDAM BOEK**

juli/augustus 1973

STRIPSCHRIFT

Uitgegeven door NV VGI voor

HET STRIPSCHAP

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Redaktie:Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Martin Lodewijk, Henk Siebels, Martin Wassington.
de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh, tel.070-908780 tst.16

Nieuwsredaktie:Kees de Bree, Martin Wassington..
Kinkerstraat 59''', Amsterdam, (t.a.v.Kees de Bree).

Vormgeving: Sandra Griffioen, Peter de Raaf.

Alle correspondentie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh.

Aan dit nummer werkten mee: Hans van den Boom, Uitg.Dargaud, Ger de Knegt, Maarten de Meulder, Peter de Raaf, Peter de Smet.

Stripschrift is verkrijgbaar:
*via een abonnement à f.20,80 incl.btw; giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh;
*via een lidmaatschap/abonnement à f.27,16 incl.btw; giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam;
*in de losse verkoop à f.3,75.

distributeur pour la France: Falatoff.

Stripschrift 55/56 vous offre un article sur le dessinateur hollandais énormément populaire Peter de Smet, avec une réédition de sa première histoire (jamais terminée) 'Fulco'. Il y a aussi un article sur la création probable d'une fédération pour dessinateurs, biensûr la rubrique 'nouvelles' et une étude de Philippe Druillet, avec une réédition de l'histoire 'les fles du vent sauvage'.

Summary:This issue gives you an article about Peter de Smet, very populair in Holland with his creation 'The General', with this article goes a reprint of an early story of The General and another early comic-strip of Peter. Also there is an article about the French drawer Philippe Druillet with a reprint of one of his comic-strips, published before in the French magazine "Pilote".

INHOUD

1 De voorpagina werd speciaal voor Stripschrift getekend door Peter de Smet.

4 Peter de Smet heeft zich met strips als 'Joris P.K.' en vooral 'De Generaal' een vaste plaats veroverd in de hoogste regionen van het nederlandse stripwezen. Toch blijft Peter bescheiden:'Ik ben geen virtuoos striptekenaar,' verklaarde hij tegenover Rob van Eijck, 'ik werk met hetgeen ik kan en probeer niet meer te doen dan ik kan, want dan zou alles mislukken.'

9 Voordat De Generaal zijn huidige gestalte kreeg, heeft Peter hem verscheidene malen uitgeprobeerd. Een van de eerste versies (uitprobeersels) van De Generaal drukken wij in Stripschrift af.

12 Een van de eerste stripverhalen die Peter verkocht was een vervolgverhaal over riddertjes, zoals Peter dat zelf uitdrukt. Eenentwintig afleveringen van dit verhaal 'Fulco en de Miesmannetjes' tekende Peter voor 't Kapoentje, toen werd hij ziek en werd het verhaal abrupt afgebroken. Dit, nooit beëindigde verhaal, plaatsen wij in Stripschrift.

23 Brieven van lezers. Reakties op 'Nader tot Kuifje'.

24 Van tijd tot tijd duiken er geruchten op over plannen tot het oprichten van een vakbond voor striptekenaars. Omdat die plannen de laatste tijd wat vastere vormen gingen aannemen praatte Rob van Eijck met een felle voorstander van de bond, Fred Julsing, en met een man met een alternatief plan, Frans Buissink.

28 Jean Dulieu werkte anderhalf jaar onafgebroken aan een serie tekenfilms van Paulus de Boskabouter. Nu het merendeel van de films klaar is, heeft de NOS die de films zou kopen en ze dit najaar op het televisiescherm zou brengen, er geen geld meer voor.Aan Maarten de Meulder vertelde Jean Dulieu hoeveel geld, tijd en werk er in die films is gaan zitten, films die nu gedoemd zijn in de kast te blijven liggen.

32 Martin Wassington zet enkele kanttekeningen bij het verschijnen van de Erwin-uitgaven 'De Banneling' en 'De Duivel uit het Ven'.

33 Mededelingen van Het Stripschap.

34 Onlangs werd in Knokke-Heist de zoveelste Wereldkartoenale gehouden. Martin Wassington doet er verslag van.

35 Ruiladvertenties, uitsluitend voor verzamelaars.

38 Nieuws en wetenswaardigheden, verzameld en opgetekend door Kees de Bree en Martin Wassington.

43 De meningen over Philippe Druillet zijn verdeeld. Sommigen kunnen zijn strips niet waarderen, anderen vinden zijn stijl juist razend knap. Hoe dan ook, feit is dat Druillet in Nederland nog nauwelijks bekend is: taak voor Stripschrift i.c. Hans van den Boom om u in de wereld van Philippe Druillet te introduceren.

49 Het franse striptijdschrift 'Pilote' publiceerde enige korte verhalen van Lone Sloane, een science fictionachtige westernstrip van Philippe Druillet. Uitgeverij Dargaud was zo vriendelijk ons de rechten voor het verhaal 'Les fles du vent sauvage' af te staan.

PETER DE SMET

mijn humor ontstaat per ongeluk

door Rob van Eijck

Onder de nederlandse tekenaars van het weekblad Pep, die zich onderscheiden door hun eigen stijl, neemt Peter de Smet zeker een vooraanstaande plaats in. Zijn strips, de Generaal en Joris P.K., kenmerken zich niet alleen door hun, dikwijls zeer subtiele humor, maar ook door hun volkomen eigen tekenstijl. Voor de weinigen die de strips van Peter de Smet niet of maar oppervlakkig kennen, de Generaal is een vier-pagina strip over een militair, die kost wat kost de macht wil grijpen; die macht wordt gesymboliseerd door "het fort", waarin "de maarschalk" huist. De Generaal weet zich in zijn streven min of meer gesteund door een geleerde, wiens taak het is om de meest uiteenlopende vermommingen of merkwaardige voertuigen te bedenken om het fort binnen te komen en een aanslag op de maarschalk te plegen. Bovendien beschikt de Generaal over een troepenmacht van één soldaat, die zich kenmerkt door algehele lusteloosheid en een groot wantrouwen jegens het streven van zijn meerdere, iets wat op het moment trouwens een algemeen kenmerk van de krijgsmacht genoemd mag worden. Ieder verhaal eindigt onvermijdelijk in de opsluiting van de Generaal c.s. in een cel in het fort, nadat door eigen enormiteiten de aanslag mislukt is. Joris P.K. is een vervolgstrip die in de Middeleeuwen gesitueerd is. Joris is een soort hoveling van de koning en zorgt er voor dat de law and order gehandhaafd blijven, door aanvallen van buitenaf het hoofd te bieden, daarin trouw bijgestaan door de ex-piraat Plok. Deze Plok is een nogal hardhandige figuur, die zijn grootste genoegen schijnt te vinden in het hanteren van zijn geliefkoosd wapen, een ruw-houten hamer. Niet op overmatige wijze door intelligentie gehinderd, kan hij volledig in dit brute vermaak opgaan. Ook deze vervolgstrip kenmerkt zich door een overvloedige dosering van fijne humor.

De schepper van al dit fraais is de 29-jarige Peter de Smet, die zich, na een aanvankelijke karrière in het reklamewezen, toch door zijn oude jeugdliefde liet overhalen en zich in de stripwereld stortte.

REKLAMEBUREAU

Ik ben in de reklame begonnen, mijn vader had een reklamebureau en zo rolde ik er dus vrij gauw in, alhoewel ik altijd wel strips wou tekenen. Ik weet zelf eigenlijk niet goed waarom ik de reklame ingegaan ben. Het werd vrij goed betaald en daar ben je toch wel gevoelig voor; en ik wist gewoon niet wat ik anders moest doen. Toen ik van de Mulo afging, ben ik naar Engeland gegaan en ik heb daar driekwart jaar stage gelopen op een groot reklamebureau. Ik heb daar een tijdje als de assistent van de assistent van de assistent in een net pak rondgelopen, met een das en zo. Maar ik begreep het niet, ik volgde het niet, ik kwam er niet achter hoe dat gebeuren in elkaar zat. Toen ben ik naar het reklamebureau van mijn vader in Amsterdam gegaan en daar heb ik werktekeningen geplakt. Daarna heb ik nog een jaar op een ander reklamebureau geplakt en toen ben ik naar Brussel gegaan. Ik zat daar op een heel klein reklamebureau op de Avenue Louise, schuin tegenover de studio van Hergé, dat heb ik nooit geweten, tot Bob de Moor me dat vertelde.
Ik tekende al wel strips, maar toen ik in Brussel zat heb ik de strip de eerste twee jaar een beetje uit het oog verloren, omdat de reklame wel lekker ging. Ik was ontwerper, ik maakte advertenties. Maar het was een piepklein bureau, dus daar werden vnl. van zulke kleine advertentietjes gemaakt. Teksten maken deed ik niet. Ik heb trouwens ook altijd gezocht naar tekstschrijvers voor mijn strips.
Nu niet meer zo; maar ik maak vrij slechte teksten in die zin, dat de verhalen die ik maak, ontzaggelijk simpel zijn. Wat het misschien interessant maakt, zijn de dialogen. Als ik iemand zou vinden, die gewoon goede verhálen kan maken, zou ik graag met hem willen samenwerken. Ik geloof dat het voor mijzelf ook wel nodig is, want je gaat toch je tekortkomingen zien van dit kun je wel en dit kun je niet.

boven: een illustratie van Peter in Mimosa; onder: een reklamestrip

pfuut, het is warm hier.
gelukkig heb ik die heerlijke verfrissende towelettes van boldoot bij me.
aaah daar knap je van op.
artis moet blijven!
BOLDOOT
Towelettes

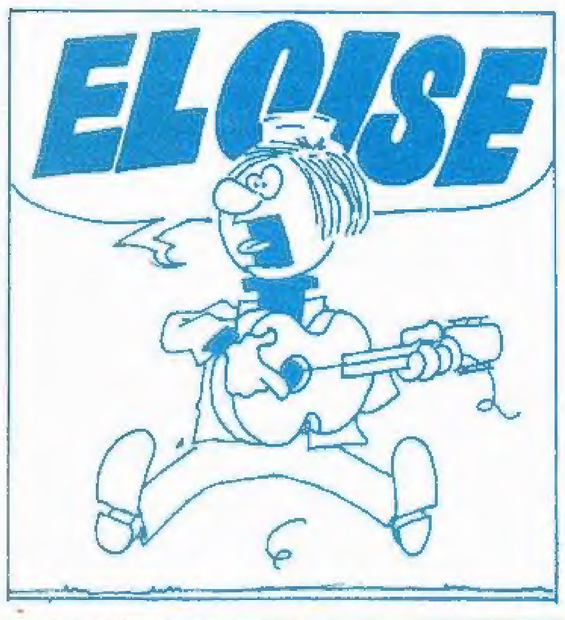

FULCO

Op een gegeven moment begon ik echt bale van die reklame te krijgen en ben ik weer strips gaan tekenen. Er werd toen in Nederland, acht jaar geleden, nauwelijks iets aan strips gedaan. Toonder was de enige en daar ben ik, geloof ik, ook nog wel eens naar toegegaan, maar die mensen daar zaten toen niet direkt op mij te wachten. Via een introduktie van iemand ben ik toen bij Bob de Moor terechtgekomen en die heeft mij bij Kuifje geintroduceerd. Met wat strips ben ik toen naar Hergé gegaan; ik had een vier-pagina verhaal van de Generaal bij me en een vervolgverhaal over riddertjes. Kuifje heeft in eerste instantie de Generaal gekocht, maar het was erg slecht; ik had er zo mijn best op gedaan, dat alle leven er uit was, het was een eng en dood verhaal. Het is dan ook nooit gepubliceerd. Dat andere stripje, dat van die riddertjes, heb ik toen verkocht aan Het Kapoentje. Het heette "Fulco en de Miesmannetjes" en het leek een beetje op het verhaal van Joris P.K. en het zwingende zwaard. Ik ging dat voor het blad Kapoentje maken en ik heb het 21 pagina's volgehouden, maar toen werd ik ziek. Een aantal pagina's waren al gepubliceerd, maar toen ging het niet meer en het verhaal moest abrupt afgebroken worden. Ik had het psychisch toen ook een beetje moeilijk, want ik was vrij lang en intensief met strips bezig geweest en toen het ineens lukte om een strip gepubliceerd te krijgen, kreeg ik daardoor een enorme terugslag. Bovendien zag ik hoe bedroevend het resultaat was, als het gedrukt was. Ik heb dat nog steeds een beetje, ik kijk Pep heel schichtig met één oog in, als ik het blad binnen krijg; en dan schrik ik altijd weer en leg het gauw weg. Het gekke is, als je zit te tekenen, zie je eigenlijk niet meer wat je maakt, je zit te werken op een beeld dat je in je hoofd hebt en dat is een fiktief beeld, dat bestaat helemaal niet. Als je je werk na een tijdje terug ziet, dan valt het soms wel mee, maar soms ook niet. Je bent alweer met andere dingen bezig, dat ligt al weer zo ver achter je, dat je zegt: ja, dat heb ik wel gemaakt, maar dat heb ik tóén gemaakt en nú maak ik het allemaal veel beter. Ik geloof ook dat je volledig fout zit als de dag zou komen dat je het blad openslaat en naar je eigen tekeningen kijkt en met een zucht van verlichting zegt: ja, dit ís het. In ieder geval, op dat moment met Fulco speelde het me erg parten, ik kon gewoon niet meer tekenen. Ik ben toen ook weer bij het reklamebureau in Amsterdam gaan werken.

een oude versie van Fulco, het verhaal dat wij in dit nummer van Stripschrift herdrukken

links: enkele scenes uit Hippie, een strip van Peter de Smet; onder: een andere strip van Peter's hand

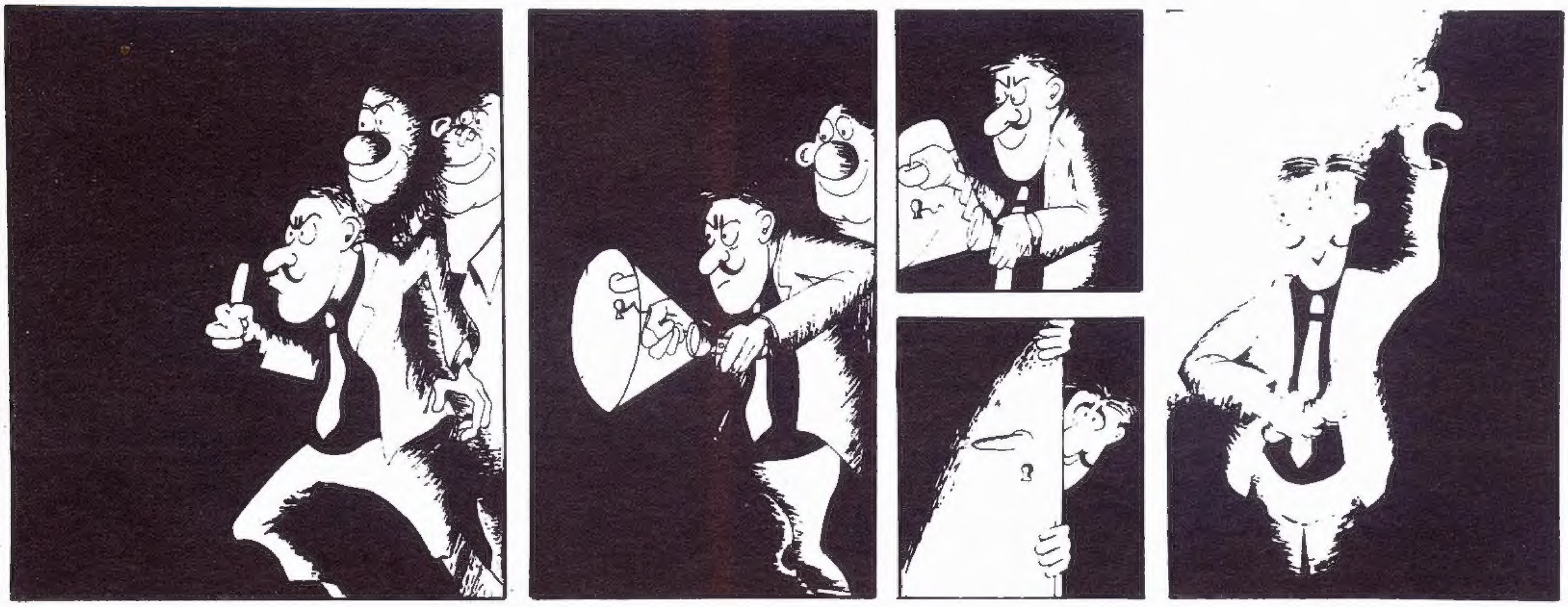

ACH JA, DAT WAS IK VERGETEN. KIJK, OM TE VOORKOMEN DAT ER VUIL IN DE LOOP VAN HET KANON KOMT, HEB IK DEZE AFGESLOTEN MET EEN STOP.....
JA?

GENERAAL

Maar ik ben toch weer strips gaan tekenen, ik heb een pakje werk klaargemaakt en ben weer gaan leuren. Ik ben gek genoeg ook toen weer naar België gegaan. Op de een of andere manier kwam het gewoon niet bij me op om naar Pep te gaan. Maar het mislukte, o.a. bij Robbedoes. Jan Kruis, die ik kende van dat reklamebureau, was toen net bezig met Sjors en Sjimmie en ik heb hem opgebeld en gevraagd wie ik hebben moest bij Pep en Sjors. Hij zei toen: ga maar naar Hetty Hagebeuk, dat is de hoofdredakteur. Zij heeft me toen de benefit of the doubt gegeven, waar ik haar nog steeds dankbaar voor ben. Hoe ze precies gereageerd heeft weet ik eigenlijk niet meer, ik heb altijd een beetje het gevoel gehad, dat ze gewoon behoefte hadden aan tekenaars, dus iedereen die een klein beetje mee kon komen, mocht al meedoen. Dat is geen bescheidenheid, hoor, het lag er gewoon dik boven op dat het zo was. Als ik die eerste verhalen ook zie, die ik toen gemaakt heb, nou, het zit in de marge, hoor. Het wordt overeind gehouden door de gag, maar verder.....

Als ik die eerste verhalen zie, heb ik er een beetje moeite mee te begrijpen dat dat geaksepteerd is; tegenwoordig begint het er een beetje op te lijken, wat de tekeningen betreft althans. Ik ben geen virtuoze tekenaar, niet in de zin, zoals Daan Jippes dat is, of Fred Julsing; ik heb een veel duidelijker begrenzing in mijn kunnen, er zijn dingen die ik gewoon niet kan tekenen. Ik werk met hetgeen ik kan, ik probeer niet meer te doen dan ik kan; dan zou alles mislukken. Ik kreeg toen van Hetty Hagebeuk opdracht tot het maken van elf verhalen van de Generaal en daar schrok ik een beetje van, want ik had met veel moeite die vier pagina's volgeschreven en ik had geen flauw idee of ik wel elf verhalen kon schrijven. Ik had er op dat moment nog geen idee van dat ik een formule gemaakt had. Ik kwam er achter toen ik er meer maakte, dat het inderdaad een formule was. Maar er zit duidelijk een ontzaglijk nadeel aan die strip, dat gemakkelijk vermeden had kunnen worden; hij is veel te beperkt, het nadeel is dat de twee figuren waar het om gaat, de generaal en de maarschalk, uit elkaar zitten. Als de generaal in de organisatie geplaatst was, als hij in het fort zat, zou het misschien gemakkelijker geweest zijn. Ik zit nu een beetje aan te hikken tegen het feit dat de generaal híér zit en dáár naar toe moet. Dat moet hij iedere keer en daar heeft hij weer een vreemd vervoermiddel of een vermomming voor nodig.

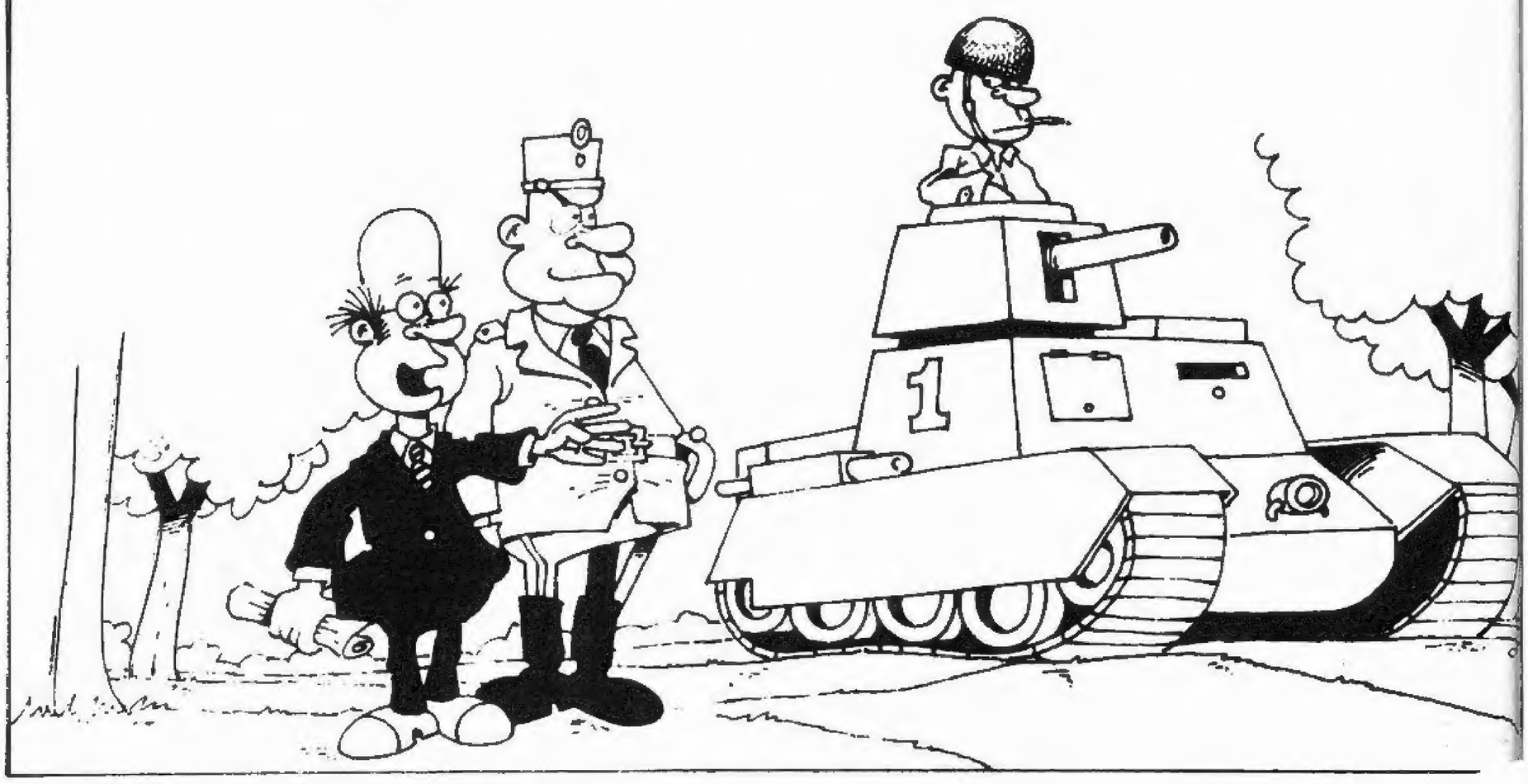

links, boven en onder: oudere versies van De Generaal

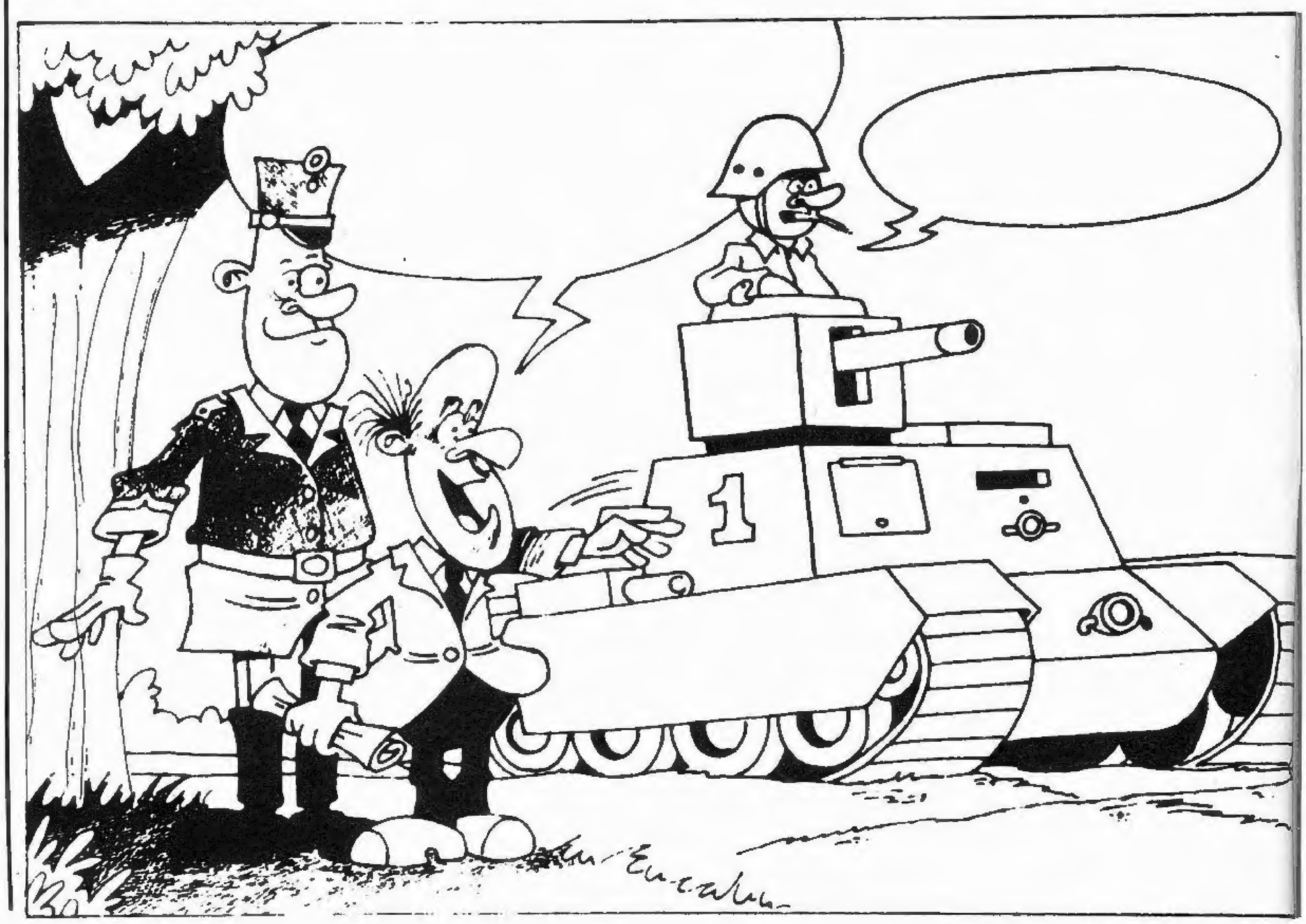

CHAOTISCHE WERKWIJZE

Zo'n plotje voor de generaal gaat toch vrij gemakkelijk, want die dingen worden met een deadline gemaakt en dan moet op de afgesproken datum die strip klaar zijn. Ik begin er gewoon aan, ik teken een halve pagina, ik bepaal het gegeven en dan moet ik wel verder, dan is het zwemmen of verzuipen. De ene keer komt er iets leukers uit dan de andere keer. Maar ik stop nooit na een halve pagina om overnieuw te beginnen, want ik vind dat erg zonde van die halve pagina.
De dialoog ontstaat vanzelf, die komt er pas in als de strip helemaal klaar is. Dat gaat vrij snel, als je eenmaal de situatie hebt, komt de dialoog vanzelf. Mijn werkwijze is chaotisch. Ik maak geen verhalen van tevoren, geen teksten, ik begin vanuit een vaag idee te tekenen en dan lukt het wel of het lukt niet. Ik inkt met een kroontjespen, niet met een penseel; ik ben wel met penseel bezig, maar het wordt te rond, het wordt te glad. Het hoort er natuurlijk eigenlijk wel bij, want een striptekenaar tekent met penseel, dat hoort zo, hè.
Ik heb ook een onderhuids schuldkomplex, omdat ik het nog met een pen doe.
Maar met een kroontjespen teken ik lekker; ik verslijt er ongeveer twaalf op een pagina, die dingen slijten ontzaggelijk.

EIGEN STIJL

---Hoe kom je aan je humor, ben je daarin door bepaalde mensen beinvloed?
P: Die humor komt, geloof ik, voort uit mijn onvermogen om niets echt helemaal serieus te nemen. Ik begin bij Joris iedere keer weer heel serieus met een spannend verhaal, dat ik in mijn hoofd heb, dat écht spannend is. Maar dat kan ik niet volhouden, dat ontlaadt zich iedere keer weer in volkomen zwakzinnige situaties, die nergens op slaan. Maar dat is niet met opzet, ik kan het gewoon niet serieus nemen. Zodra ik een toestand moet tekenen met een held die bedreigd wordt, dan moet ik al weer lachen en dan krijg je die zwakzinnige situaties.
---Vind je zelf ook dat je een eigen tekenstijl hebt, of zeg je:ik heb naar die en die gekeken?
P:Ja, toen ik veertien of vijftien was, kwam Mad op de Nederlandse markt en dat vond ik erg geweldig; ik heb wel tekeningen waar dat heel duidelijk op te zien is. Nu zie je dat waarschijnlijk niet meer, er is nu natuurlijk een veel te groot tijdsverschil. Verder las ik toen natuurlijk Kuifje, Robbedoes, Lucky Luke enzo. Misschien is dat verschil in stijl ook wel een reden waarom het vroeger nooit lukte bij bladen; het was niet vergelijkbaar. Eén keer hebben ze het me ook geflikt om te zeggen: het is natuurlijk wel leuk en aardig, maar kijkt u nou eens naar Uderzo en naar Morris, want wat wij eigenlijk nodig hebben, is toch wel zoiets. Maar dat hele idee is dwaas natuurlijk, dat je in de stijl van een ander moet gaan werken. Volgens mij is dat de dood van het Belgische stripverhaal, want alles wat er nu gemaakt wordt, is duidelijk terug te voeren op een paar mensen: op Franquin enzo.

MILDE KRITIEK

---Hoe kom je aan het gegeven voor de generaal? Waarom een militair?
P: Dat is een van de weinige dingen die ik nog eksakt weet. Het was naar aanleiding van een radio-uitzending. Er was de een of andere Navo-generaal op de radio die vol ernst beweerde dat de Navo een beperkte Russische aanval wel kon weerstaan, maar die aanval moest wèl beperkt blijven; daarna ontstond er nog een hele groepsdiskussie over. Ik vond het een dermate zwakzinnige opmerking van die generaal, dat ik dacht, ik moet iets met een militair gaan doen. Vrij direkt heb ik toen de eerste Generaal gemaakt. Ik vind het leger een verschrikkelijk dwaas verschijnsel, ik heb de hele funktie nooit begrepen en die is me nog steeds niet duidelijk. Het is een soort staat in de staat. Het leger fascineert me bijzonder, maar in negatieve zin. Ik vind het een fenomeen, het interesseert me inderdaad. Vooral als je over de Tweede Wereldoorlog leest, waar het tot zo'n katastrofe geleid heeft; het is de waanzin van de mensheid.
Ik begrijp ook niet waarom het zoveel mensen aanspreekt, want dat doet het nog steeds.
Zoals ik het in de Generaal doe, is een vrij milde kritiek op het leger. Misschien betrekken veel mensen de Generaal ook niet op het leger, zien ze niet dat de Generaal een militair is. Ik zou het misschien wel wat harder willen maken, maar ik kan het niet. Als je pure maatschappijkritiek zou leveren, kun je geen leuke strip meer maken, dan word je vervelend. Ik geloof persé dat het stripverhaal niet het medium is om je maatschappelijke ongenoegens te uiten.
Je kunt het hier en daar een beetje doen, maar ik vind dat je er ontzettend mee moet oppassen. Ik geloof dat, als ik het op een andere manier zou doen dan ik nu in de Generaal doe, de mensen het niet meer leuk zouden vinden en gewoon niet meer zouden lezen.

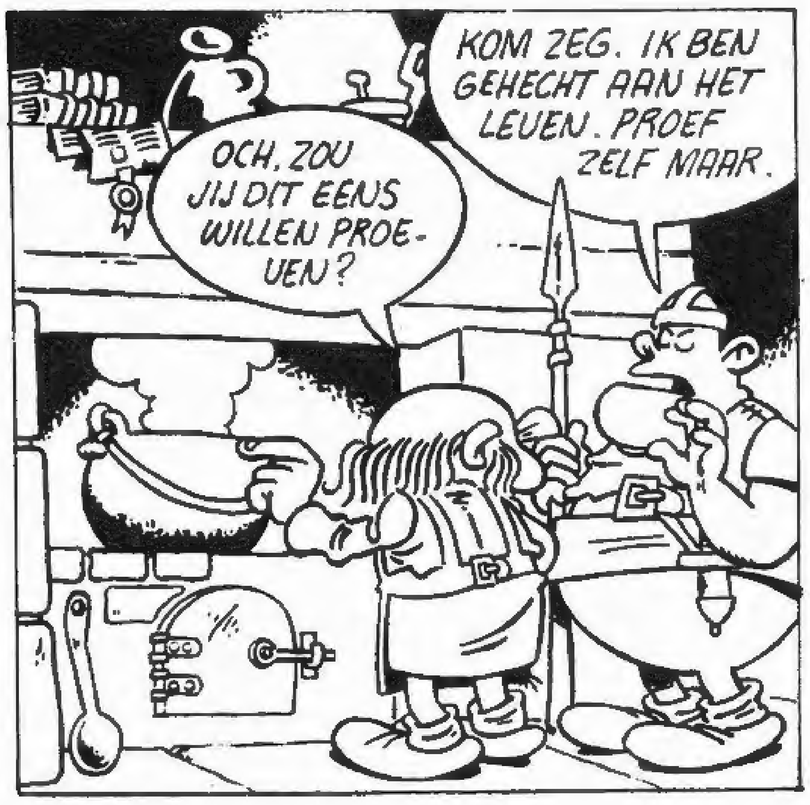

DIT IS MEER DAN IK VERWACHT HAD. IK MOET HET GOEDE NIEUWS ONMIDDELIJK AAN DE HERTOG VERTELLEN.
..... EN VLIEG VAN BLOEM TOT BLOEM. TURELETUUT.

een vroegere versie van Joris P.K.

JORIS IS LEUKER

---Waarom ben je niet met Anna Tommy doorgegaan, was dat een soort proefdraaien voor een vervolgverhaal?
P: Nee, Anna Tommy bestond al, dat was geschreven door Yvan Delporte en het was bedoeld als een realistische strip. Nou, daar was kennelijk geen tekenaar voor en op een gegeven ogenblik kwamen ze op het idee om er een gagstrip van te maken. Dat vroegen ze toen aan mij. Ik zag er wel wat in, maar het was een beetje zinloos, want Yvan Delporte moest het schrijven, het was zijn strip.
Maar hij had totaal iets anders in zijn hoofd dan ik ervan maakte. We kwamen tot de situatie dat Delporte een soort raam maakte en van daaruit ging ik verder werken. Maar als ik het helemaal alleen gedaan zou hebben, zou ik er een andere strip van gemaakt hebben. Het was echt hinken op twee gedachten, we hadden allebei een ander idee over die strip.
---Vind je het leuker om korte verhalen te maken, of maak je liever vervolgverhalen?
P: Ik vind Joris P.K. wel leuker, vooral omdat het gemakkelijker is. In een vervolgverhaal kan ik een slechte dag er makkelijker doorfrommelen. Tien slechte pagina's in een verhaal van vierenveertig pagina's vallen minder op dan in korte verhaaltjes.
Joris, met Plok erbij, vind ik gewoon leuker en Xobl is een vrij permanente vertegenwoordiger van het kwaad. Ik vind hem dermate bruikbaar dat ik hem voorlopig nog wel handhaaf; het is een immens slecht mannetje.
---Waarom heb je Joris in de Middeleeuwen gesitueerd?
P: Ik denk dat het komt omdat ik Johan en Pirrewiet dermate leuk vind, dat ik ook iets in die buurt wilde maken. Het is wel iets heel anders geworden, maar Johan en Pirrewiet liggen er wel degelijk aan ten grondslag. Ik heb geen speciale voorkeur voor de Middeleeuwen, maar geschiedenis interesseert me wel, hoewel je in Joris P.K. niets historisch terugvindt, althans niets verantwoords.
---In het zwingende zwaard gebruik je een episch gegeven, een betoverd zwaard. Ben je geïnteresseerd in epen, mythen en sagen?
P: Nou, de pest is dat ik stripverhalen altijd zomaar begonnen ben; gewoon omdat ik vond dat ik dat moest doen. Ik heb nooit nagedacht over formules of zo. Maar ik ben wel geinteresseerd in sagen, die Scandinavische sagen, ook wel de Ierse sagen en de koning Arthursagen. Dat soort dingen als tovenarij, met de Grote Kwark bijv., gebruik ik ook uit een soort luiheid. Het is zeer gemakkelijk om te gebruiken, met een toverkunstje kun je zeer gemakkelijk je verhaal oplossen.
Met Joris P.K. ga ik voorlopig nog wel door. Ik ga hem losmaken van het hof, hij wordt een soort zwervende ridder, hij gaat in het derde verhaal naar volkomen vreemde streken.
---Heb je Joris op een bestaande plaats gesitueerd?
P: Nee, nee, dat is volkomen fictief. Je kunt je altijd nog vastleggen, hij is tijdloos en plaatsloos. Alles wat ik maak is tijd- en plaatsloos, ook de Generaal.

GENERAAL STOPT

---Heb je er ooit over gedacht om van de Generaal een vervolgverhaal te maken?
P: Ik heb er wel over gedacht, maar waar ik eigenlijk over gedacht heb, is om er een één-pagina gag van te maken. Maar dat is van de baan, omdat ik nu halve-pagina gags over guerillero's voor Pep ga maken. Dus die korte gags, die ik eigenlijk met de Generaal had willen doen, kan ik nu op een andere manier kwijt. Maar vierenveertig pagina's van de Generaal zie ik toch niet zitten. Ik geloof dat ik nog een stuk of tien, twintig verhalen van de generaal moet maken en dat ik er dan mee moet stoppen. Je kunt er niet eindeloos mee doorgaan, want het gegeven heeft zijn beperkingen.
---Ga je Truus nog verder uitbouwen?
P: Truus wil ik nog wel gebruiken, maar als aparte grootheid - of liever grootheden -; Truus had een vrij grote respons. Ach, ik wil gewoon kijken wat ik er mee kan doen. Een paar jaar geleden had Truus ook wel gekund, voor de lezers, maar we mochten het toen nog niet. Je moet nagaan, dat Pep wordt gelezen door veertien jaar en ouder, dat is het officiële getal, en iemand die veertien is koopt op het ogenblik bij wijze van spreke de Chick ook; en als hij hem al niet koopt, dan ziet hij hem toch wel degelijk. Nou hoef je niet meteen allerlei moeilijke standen in Pep te gaan zetten, maar je kan wel iets meer doen dan vroeger. Veertien jaar is op het ogenblik al volwassen.

ARCHEOLOGEN EN GUERILLERO'S

---Wil je voor een bepaalde leeftijdsgroep werken, of interesseert het je weinig voor wie je tekent?
P: Dat interesseert me weinig, ik wil gewoon mijn eigen verhalen maken. Ik ga nu voor Donald Duck werken en ik heb er een hele tijd tegen aan zitten hikken, omdat het blad in feite een misplaatste image heeft. Het is niet helemaal een blad voor de laagste leeftijden, want vroeger bij mij thuis las mijn vader Donald Duck, terwijl hij Kuifje niet in keek. Ik ben niet in staat om voor Donald Duck zoiets te maken als Pipo de Clown, dat is niet denigrerend bedoeld, maar zoiets

kan ik niet. Dus ik ga gewoon een strip maken zoals ik die ook voor Pep maak; en ik ben erg nieuwsgierig hoe dat valt. Het wordt een vervolgverhaal over een archeoloog die iets ontdekt in Zuid-Amerika. Hij krijgt in de loop van het verhaal assistentie van een kolonel - daar heb je de militairen weer -, dat is het bekende holle vat; en er komt een jongetje bij, dat is het breintje. Een klassieke bezetting dus. Dan heb je de tegenpartij, die bestaat uit een andere archeoloog, die nooit wat ontdekt en daarom erg jaloers is, en een tweeling, die je kunt huren om alle mogelijke nare dingen voor je te doen. Ik ga in dat verhaal ook gebruik maken van de oude Indianen-kulturen, de Azteken of de Inca's, en er komt revolutie.
Die halve pagina gagstrip die ik nu voor Pep ga maken gaat over guerillero's. Het wordt een strip waar je iets meer in kwijt kunt dan in een normale strip. Begrippen als homofilie komen daar bijv. in voor, maar op een zeer bedekte manier. Het gaat over een vaste kern van drie guerillero's, maar er komt van alles bij; daar komen handelsreizigers bij, daar komt Woman's Lib bij, nou ja, alles wat ik maar nodig heb. De formule is een groep mensen die ergens een autoriteit bestrijden; die autoriteit komt nooit in beeld, die zie je nooit, die komt alleen af en toe met een vliegtuig over of rijdt in een tank langs, maar verder niet. Alle gags die er gemaakt worden hebben in ieder geval één van de drie vaste-kern-guerillero's er bij. Het gaat wekelijks in Pep verschijnen, maar ik heb het oorspronkelijk als dagstrip opgezet.
---Zijn de strips die je nu maakt de strips die je ook echt wilt maken, of zou je het liever in een andere richting willen zoeken?
P: Wat ik nu maak is niet het eerste en het laatste wat ik op stripgebied wil doen. De Generaal en Joris P.K. gaan op een gegeven moment wel verdwijnen, maar ik weet nog niet precies wat ik wil gaan doen. Ik heb wel een aantal ideeën in mijn hoofd, maar dat is nog uitermate vaag. Ik weet het nog niet precies.

Op de hierna volgende pagina's publiceren wij een 3-paginaverhaal rond een vroegere versie van De Generaal.
Daarna een van de eerste stripkreaties van Peter de Smet 'Fulco en de Miesmannetjes'. Dit verhaal verscheen eerder in 't Kapoentje, maar werd door Peter nooit afgemaakt.
Met dank aan Peter de Smet.

een vroegere strip van Peter de Smet

KORPORAAL, DEZE KEER ZULLEN WE GENERAAL SLAMAARAAK ZEKER VERSLAAN. DANK ZIJ ONS NIEUWE TANKLEGER.

IK VERTROUW DAT DING VOOR GEEN CENTIEM

JAZEKER GENERAAL GRUNTESUPPE.

NAAR DE VIJAND.

HA HA VOORWAARTS DAN DAPPEREN. AANVALLEN, OMSINGELEN EN IN DE PAN HAKKEN!

RAMMELEND EN REUTELEND KOMT DE TANK IN BEWEGING...

NEE HOOR! IK VERTROUW DAT DING NIKS.

VRAP VROEP

STRAKS GEBEURT ER IETS ENGS!

DE GENERAAL LEIDT DE CAMPAGNE OP EEN STRATEGISCHE * AFSTAND.

VOORUIT MAAR DAPPEREN! VOOR VORST, VADERLAND EN MEER PENSIOEN!

EN ALS ER IETS GEBEURT BEN IK DE PIENEUT.

*STRATEGISCH = VEILIG

NEEM ME NIET KWALIJK DAT IK U STOOR GENERAAL SLAMAARAAK, MAAR GRÜNTE-SUPPE VALT AAN!

OH IS 'T WEER ZOVER.

DIE VENT KOMT WEL OP DE MEEST ONGELEGEN MOMENTEN!

BWOEHA HAHAAA WAT EEN BELACHELIJK DING

MAG IK HET STUK SCHIETEN CHEF?

KLETS

NIKS HOOR, DA'S MAAR ZONDE VAN DE KOGELS.

BOVENDIEN GAAT DAT DING VANZELF WEL STUK.

BAH! JE MAG HIER OOK NOOIT IETS.

SOLDAAT SCHIET DAT FORT AAN FLARDEN!

O.K KORPORAAL.

O.H.. OH... NU ZAL JE HET KRIJGEN!

TOK KLONK

?

HEB IK HET NIET GEZEGD! IK WIST HET!

VLAAM

RAHAAA! M'N MOOIE TANK NAAR DE KNOPPEN.

DOORGAAN MET DE AANVAL! GEEF ZE VAN KATOEN DE SCHURKEN! M'N MOOIE TANK KAPOT MAKEN! BAH.

DE SOLDATEN HEBBEN ECHTER BESLOTEN ZICH TAKTISCH TERUG TE TREKKEN.

HOEHA, HA WAT EEN MOP. WAT EEN MOP.

VERDRAAID U HAD GELIJK CHEF!

ZO NU IS HET MIJN BEURT MET M'N NIEUWE.....

....SOEPWOTCH VLIEGTUIG MET KATAPULT AANDRIJVING!

ALLES IS O.K. CHEF!

VOORUIT! DAN MAAR DE LUCHT IN.

VERDRAAID DAT DING DOET HET OOK NOG.

VROEM VROEP

HA, HA DAAR ZIJN ZE. IK ZAL ZE'S MOOI AAN 'T SCHRIKKEN MAKEN

EN AANVALLEN.!

VRUP

PROT

VROAR

HAA, HA, HA

HELP! SOLDATEN RED JE GENERAAL.

HA, HA, WAT EEN MOP.

VROEM VRUP

KORPORAAL! IK WIL DAT DING NIET MEER ZIEN. SCHIET HEM NEER!

JAWEL GENERAAL.

PANG

PANG?!?

WAT PANG?

IK NEEM DIENST BIJ DE ONDERGRONDSE STRIJD-KRACHTEN. DAT ZWEER IK.

JA.

VLAM

NEEHEEE! SNIK

M'N MOOIE VLIEGTUIG SNIK

SOB

BOEHOE. HOE, 'SNIK' MIJN MOOIE VLIEGTUIG IS STUK 'SOB'. WE HEBBEN VERLOREN. 'SNIK'

WELNEE U HEEFT NOG EEN MOOI FORT EN EEN KANON EN..

NEE! 'SNIK' IK WEET WANNEER IK VERSLAGEN BEN. IK GA ME OVERGEVEN.

MAAR DAT KUNT U NIET DOEN.

JAWEL. LAAT DE AUTO KOMEN.

VAARWEL DAPPEREN! HOU JE GENERAAL IN ERE!

KORPORAAL. ONDANKS ONS SUCCES HEBBEN WE VERLOREN. IK GA OVERGEVEN. PARDON ME OVERGEVEN.

NEE. LAAT DE AUTO KOMEN

MAAR CHEF WE HEBBEN IMMERS NOG ONS KANON T'IS WEL OUD MAAR IN 1693 SCHOOT HET NOG PRIMA.

VAARWEL DAPPEREN DENK NOG EENS AAN MIJ

EN HET ONVERMIJDELIJKE GEBEURDE

WÁÁÁÁT!

GEEF JIJ JE OVER!

EN DUS....

VLUG TERUG CHAUFFEUR DE VIJAND IS BIJNA VERSLAGEN!

KORPORAAL! WAAROM SCHIETEN WE NIET!?

HET SPIJT ME GENERAAL MAAR WE KUNNEN ONZE ENIGE GRANAAT NIET VINDEN.

WAAROM SCHIETEN WE NIET KORPORAAL?

HET SPIJT ME GENERAAL.... MAAR HET KANON IS ONTPLOFT BIJ HET LADEN.

EINDE

HET VERHAAL BEGINT OP EEN MOOIE ZOMERNAMIDDAG VAN HET JAAR 1292 IN HET KASTEEL VAN GRAAF ROLF VAN HAEMSTADT HEER VAN HAEMSTADT EN OMSTREKEN

FULCO, DE SCHILDKNAAP VAN DE GRAAF BRENGT ZIJN VRIJE MIDDAG OP AANGENAME WIJZE MET Z'N MAKKER DOOR

KOMAAN DIEDERIK! OP DE GEZONDHEID VAN ONZE EDELE EN RECHTVAARDIGE HEER: DE DOORLUCHTIGE GRAAF ROLF VAN HAEMSTADT

HOP

FULCO

NIET VOOR HET EEN OF ANDER FULCO, MAAR IK GELOOF DAT DE GRAAF JE ROEPT.

DENK JE?

JAZEKER!

...OH....OH. DA'S NIET ZO BEST

FULCO!

ALLEMACHTIG!

ZOFF

POP

IK KOM HEER GRAAF IK.....

...KOM...

HOP

SNOK

JONKER FULCO MELDT ZICH MESSIRE.

GEGROET MESSIRE VERGEEF M'N BRUTE ENTREE, MAAR..

ZWIJG FULCO DAT IS NU NIET BELANGRIJK

NEE ?

HIER NAAST MIJ STAAT JONKER JACOBUS EEN VAN DE BEDIENDEN JAN HERTOG KOENRAAD

AANGENAAM.

HOE MAAKT U HET MIJNHEER

FULCO ER IS IETS GEBEURD. ER DREIGT GEVAAR!

VERTEL JE VERHAAL JACOBUS

WEL..

ZOALS U WAARSCHIJNLIJK WEET WORDT DE ZEE ONVEILIG GEMAAKT DOOR DE "MIESMANNETJES".

ZIJ HEBBEN HET VOOR-NAMELIJK OP ONSCHULDIGE VISSERS EN KOOPVAARDERS GEMUNT.

VAN TIJD TOT TIJD KOMEN ZE ECHTER ONDER LEIDING VAN HUN HOOFDMAN "KNOERT" AAN LAND EN BRANDSCHATTEN DE KUSTPROVINCIES

DE KASTELEN LATEN ZE DAN MEESTAL LINKS LIGGEN

DEZE KEER ECHTER NIET!

HET KASTEEL VAN MIJN HEER WERD SNACHTS AANGEVALLEN DOOR DE MIESMANNETJES

ONDANKS DE DAPPERE TEGENSTAND WERDEN WE IN DE PAN GEHAKT

GELUKKIG ZAG IK KANS OM MIJ TE VERSTOPPEN

DIEZELFDE NACHT NOG VIERDEN DE MIESMANNETJES OP NOGAL LUIDRUCHTIGE WIJZE HUN OVERWINNING

GEEF ME NOG EEN SLOKJE

DANK ZIJ HUN ONOPLETTENDHEID KON IK TOEN ONTSNAPPEN OM HULP TE ZOEKEN VOOR M'N HEER EN MAKKERS DIE NU GEVANGEN ZITTEN.

EN ZO BEN IK DUS HIER GEKOMEN OM U TE VRAGEN ONS TE HELPEN SNIK

SOB

WAT EEN DROEVIG VERHAAL

FULCO WIJ MOETEN DIE ARME MENSEN HELPEN

JAWEL HEER

PROET

HELAAS ZAL HET ZEKER 10 DAGEN DUREN VOOR HET LEGER KLAAR ZAL ZIJN

HET BESTE LIJKT MIJ DAT JACOBUS EN JIJ VAST VOORUITGAAN OM DE KUST TE VERKENNEN JULLIE VERTREKKEN MORGEN

JAWEL HEER

AHA DIE MIESMANNEN ZULLEN EENS WAT BELEVEN ZEG!

HUM

SNACHTS DROOMT FULCO VAN DE AVONTUREN DIE HIJ ZAL BELEVEN

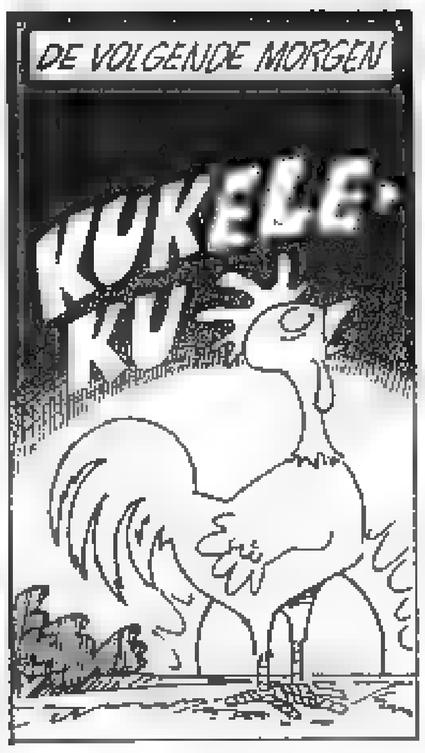
DE VOLGENDE MORGEN
KUKELE-KU

GAAP

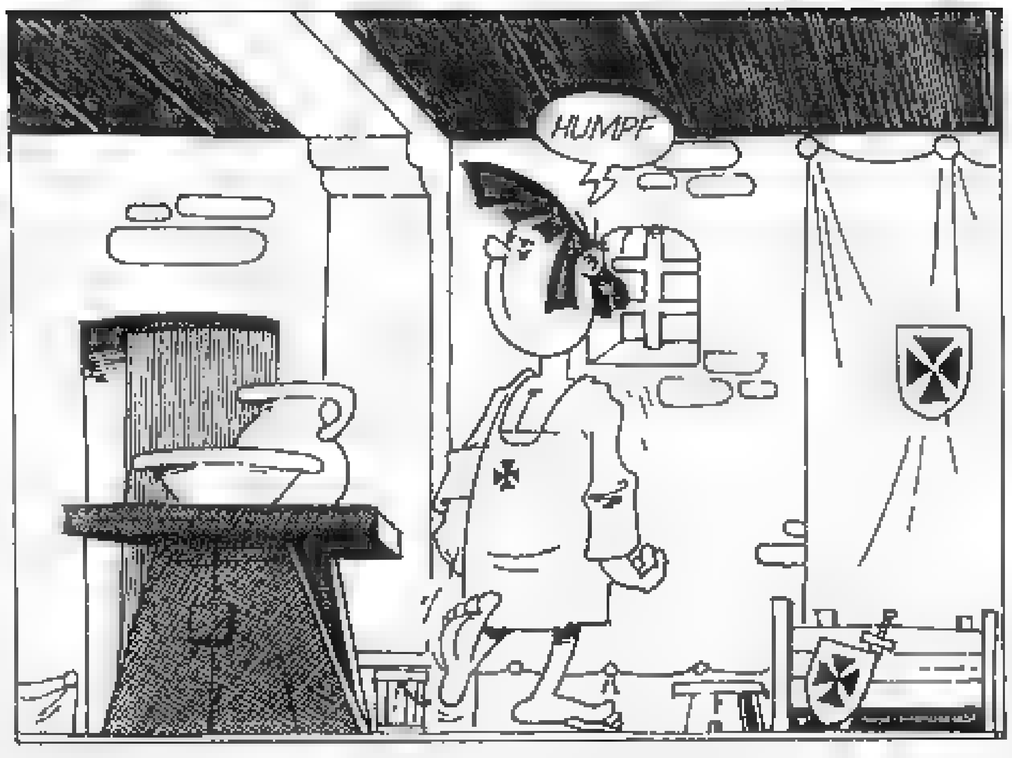
HUMPF

klok klok

SPLOTSJ

BRRRRRRRR

HA ZO'N FRIS BAD SOCHTENDS UROEG DAAR KNAPJE VAN OP!
SA

HA,HA, VANDAAG IS DE GROTE DAG....

DIE MIESMANNEN ZULLEN WAT GAAN BELEVEN ZEG....

ZE MOGEN WEL VAST EEN SCHIETGEBEDJE DOEN WANT...

HIER KOMT DE ONOVER-WINNELIJKE EN DAPPERE....

FULCO
RHAÄÄÄ

ZO ONVERSAAGDE ALS JE NIET EEN BEETJE OPSCHIET ZIJN DE MIESMANNEN VAN OUDERDOM OVERLEDEN VOORDAT JIJ JE EEN KEERTJE AANGEKLEED HEBT.
OH BENT U 'T IK SCHROK ME DOOD

JE HEBT HET DUS GOED BEGREPEN HE ZO VEEL MOGELIJK INLICHTINGEN VERZAMELEN EN GEEN RISICO'S NEMEN
begrepen heer
5B

WEL ALS ALLES GOED GAAT ZUN WE ER OVER 4 DAGEN

EN ZONDER ZICH ERGENS LANG OP TE HOUDEN GALOPPEREN ZE VERDER ..

LEVEN VAN DE JACHT EN DE VISVANGST...

MMM... DA'S NIET SLECHT

...LATEN ZICH DOOR GEEN ENKEL OBSTAKEL OPHOUDEN...

... EN OVERNACHTEN IN DE OPENLUCHT.

ZZZZZ

NA 3 DAGEN

HOOOO WE KOMEN OP HET DOMEIN VAN JE HEER

DA'S GOED

WE ZULLEN HIER OVERNACHTEN EN MORGEN TE VOET VERDER GAAN!

HAAAA.. IK GA MAAR EENS SLAPEN

MAAR ALS FULCO SLAAPT STAAT JACOBUS OP EN....

VERDWIJNT IN DE NACHT.

DE VOLGENDE MORGEN

HA IK HEB LEKKER GESLAPEN EN JIJ JACOBUS?

JACOBUS?

JACOBUS! JACOBUS!

NIETS!

HIJ IS ZEKER BANG GEWORDEN EN ER VANDOOR GEGAAN WAT EEN BANGERD ZEG!

GOED DAN GA IK ALLEEN VERDER!

EN WELGEMOED GAAT FULCO OP PAD

TATERIE POM J POM ♪♪

INTUSSEN IN HET DOOR DE MIES-MANNEN BEZETTE KASTEEL

IK BEN BENIEUWD OF ONZE VRIEND Z'N OPDRACHT TOT EEN GOED EINDE GEBRACHT HEEFT

7A

IK DENK HET WEL CHEF. HET WAS TENSLOTTE EEN ERG GOED PLAN!

KLOP! KLOP!

JA BINNEN!

D'R IS EEN BE-ZOEKER AAN DE POORT DIE U DRINGEND WIL SPREKEN CHEF.

AH EINDELIJK LAAT 'M VLUG BINNEN!

GOEDENAVOND HEER IK HOOP NIET DAT IK STOOR.

KIJK KIJK, DAAR IS ONZE GOEDE VRIEND. EN WAT HEB JE VOOR NIEUWS?

7B

DE BEZOEKER BLIJKT NIEMAND ANDERS TE ZIJN DAN JACOBUS

KOM BINNEN BESTE JACOBUS EN VERTEL JE BELEVENISSEN

JACOBUS VERTELT DAT FULCO IN DE BUURT MOET ZIJN EN DAT KNOERT OVER EEN WEEK HET LEGER VAN ROLF KAN VERWACHTEN

AHA DAT IS GEWELDIG. WE ZULLEN EEN MOOIE HINDERLAAG VOOR DIE ROLF LEGGEN EN DAN.....

...PATS, BANG, BENG, HAKKEN WE Z'N LEGER IN DE PAN EN DAN....

BANG

...HA, HA, HA, BEN IK HEER EN MEESTER VAN DE HELE STREEK!

O, O, O, WAT BEN IK TOCH SLIM

MAAR EERST DIE FULCO IN Z'N KLADDEN PAKKEN

LAAT ONMIDDELIJK ALARM SLAAN

HOENK

WAAR IS DE BRAND WAAR IS DE BRAND???

VOORUIT EEN BEETJE OPSCHIETEN LUIWAMMESSEN!

GEEF..

ACHT.

OH

HI.. HI.. HI

NU WEET IK NOG NIET WAAR DE BRAND IS

DERGELIJKE GRAPJES ZIJN NIET BEVORDELIJK VOOR M'N GEZAG

WAT JACOBUS NIET VERTELT HEEFT. IS HET FEIT DAT KNOERT IN HET BEZIT IS VAN EEN ZWAARD. DAT HEM ONOVERWINNELIJK MAAKT.
HIJ HOEFT MET DIT ZWAARD SLECHTS NAAR ZIJN TEGENSTANDER TE WIJZEN EN DEZE BLIJFT DAN ALS VERLAMD STAAN.

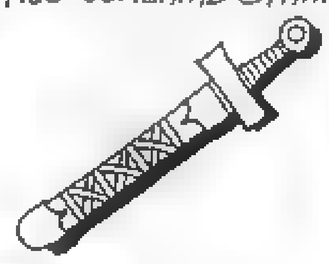

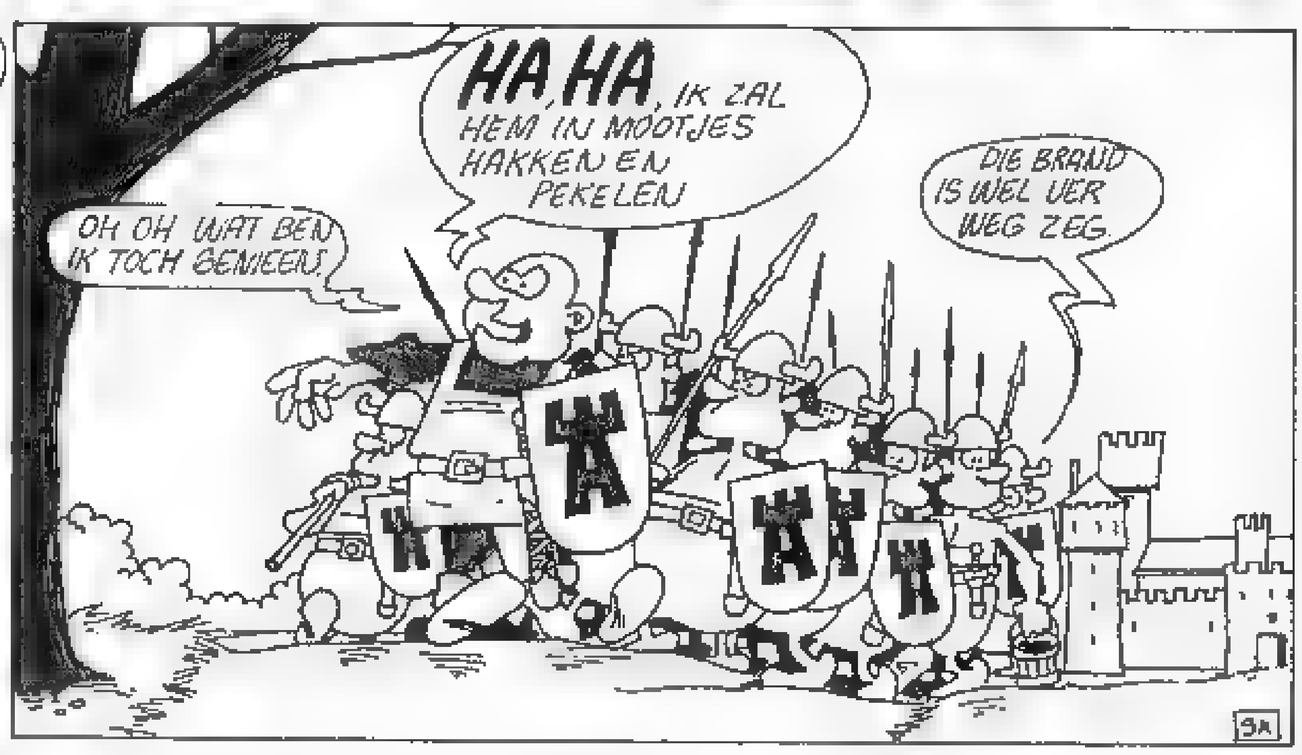

MAAR TERWIJL FULCO RUSTIG ZIT TE ETEN WORDT HIJ DOOR DE MIESMANNETJES BESLOPEN
SSSST
HI HI DAAR IS ONS TOEKOMSTIG SLACHTOFFER

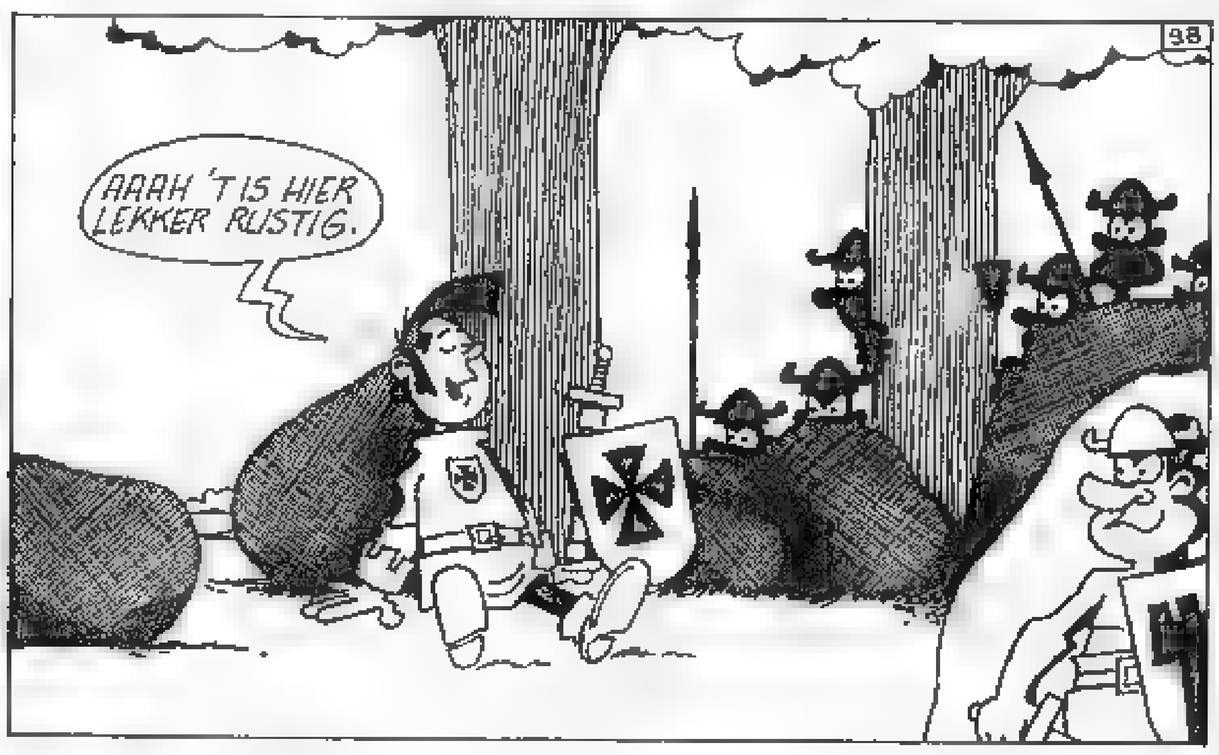

GRIJP HEM BIJ ZIJN KLADDEN, MAAR DENK ER OM IK WIL HEM LEVEND!

10A

ONZE HELD VERDWIJNT ONDER EEN BERG MIESMANNETJES....

BANG

BENG

KNOTS

SMAK

MAAR .

HA.HA. KOM MAAR OP SCHURKEN IK LUST JULLIE RAUW!

KOM OP DAN SCHAVUITEN!

HELA NIET ZO DRINGEN ZEG

EN HOP!

BENG!

ZWOEF

MAAR DAN!

HOLA M'N ZWAARD.

KRAK

10B

KLONK
HET GEBROKEN ZWAARD BELET FULCO ECHTER NIET DE KNOKPARTIJ ONVERPOOSD VOORTE ZETTEN.
GLOEK
EN HOPSAKEE ZO GAAT HET NOG VEEL BETER.
TSJAF
MET EEN MISPRIJZEND GEZICHT SLAAT KNOERT HET GEVECHT GADE
ZO ZO. DAT GAAT DAAR NIET ZO BEST.
WE ZULLEN DIT PROBLEEM EENS ULIG OPLOSSEN MET HET ZWAVGENDE ZWAARD
EN HOP
POTVOLBLOMMEN DAT DING ZIT VAST ZEG.
HUMPF.
MUURVAST.
GROEMPF.
HA EINDELIJK
ZJOEP
EN HOPSAKEE WEER EEN PROBLEEM DE WERELD UIT
HOP
IN Z'N HAAST HEEFT KNOERT ECHTER NIET ZO GOED GEMIKT EN DE STRAAL TREFT EEN VAN DE MIESMANNEN.
WAT KRIJGEN WE NOU ?
TSOIN!
GLOEK
POTVOLBLOMMEN IK HEB 'M GEMIST.
NOG MAAR EENS PROBEREN.
DEZE KEER HEEFT KNOERT MEER SUCCES EN FULCO WORDT GETROFFEN DOOR DE STRAAL VAN HET MAGISCHE ZWAARD
TSOINC
KLOEK
PFUUUUUT 'T WERD TIJD ZEG.
KLONK!
SNOK
FALDERALDERA FALDERALDERIE
WE HEBBEN GEWONNEN
WE ZIJN ONOVERWINNELIJK.

ZE HEBBEN ME IN DE MALING GENOMEN D'R WAS HELEMAAL GEEN BRAND
GOOI 'M DE KERKER IK ZAL MORGEN WEL BESLISSEN WAT IK MET HEM ZAL DOEN.
EN HOP!
BOM!
GEMENE SCHURK WACHT MAAR TOT IK WEER VRIJ BEN.
DAN KAN IK LANG WACHTEN HA, HA HA
NOU DAAR ZITTEN WE DAN, EN NU MAAR ZIEN DAT WE ER WEER UIT KOMEN
EN HEEFT J FULCO TE PAKKEN GEKREGEN HEER KWOERT!
JAZEKER NA EEN HEROISCHE STRIJD
DAN ZOU IK NU MISCHIEN M'N BELONING KUNNEN KRIJGEN?
JIJ WOU JE BELONING HEBBEN?
HEEL GRAAG HEER
DA'S GOED. HI, HI, HI. KOM MAAR MEE
ALSJEBLIEFT. HIER IS JE BELONING!
MAAR??
HÈ, HÈ, HÈ
DAT IS EEN KERKER!
PRECIES! JE BELONING IS DAT JE FULCO GEZELSCHAP MAG HOUDEN. WOEHA, HA, HA. VEEL PLEZIER SAMEN
JACOBUS!

ARME JACOBUS ZE HEBBEN JOU DUS OOK TE PAKKEN GEKREGEN.
IK EH
WEET JE HOE HET KOMT, FULCO, HET IS JOU TE PAKKEN HEBBEN GEKREGEN? HI HI HI
NEE?
OMDAT JACOBUS JE VERRADEN HEEFT WOEHA HA HA WAT EEN MOP
WAT!
SMERIGE VERRADER BAH JU JU
IK KAN HET UITLEGGEN MENGER FULCO IK.....
HOU OP MET DAT GEZWAM, STUK ONGELUK. MAAK ME LOS OF IK DOE JE WAT
EN ULUG EEN BEETJE!
ZO U BENT WEER URU.
EVEN WACHTEN URIENDJE WIJ HEBBEN NOG EEN APPELTJE TE SCHILLEN.
BAF
HÉ, DAT LUCHT OP ZEG VIEZE VERRADER, JE VERDIENDE LOON.
GLOEK
BOEHOE! IK BEN EEN LAAGHARTIG INDIVIDU EEN SCHURK, EEN BOEHOE!
NOU NOU, STIL MAAR ZOERG IS HET NU OOK NIET OVER EEN PAAR DAGEN KOMT GRAAF ROLF ONS VERLOSSEN, DAN IS ALLES VOORBIJ
NEE!
NEE?! EN WAAROM DAN, NIET?
OMDAT IK HEM OOK VERRADEN HEB
MAAR DAT IS EEN RAMP
WE ZIJN VERLOREN.
IK BEN EEN SCHURK
DE VOLGENDE MORGEN
HÉ JIJ DAAR, LANGE MEEKONIEN, KNOERT WIL JE SPREKEN.
HÉ, HÉ, HÉ HIJ HEEFT EEN LEUKE VERRASSING VOOR JE IN PETTO

FULCO IK BEN VANDAAG IN EEN BIJZONDER GOEDE STEMMING, EN DAAROM HEB IK BESLOTEN JE GRATIE TE VERLENEN
JA JA DAT ZAL WEL

JE KRIJGT GRATIE ALS JE BULLEBAK VERSLAAT
HE, HE HE,
BOEHAHA,
WAT 'N MOP

BULLEBAK?! WIE IS DAT?
DAT ZAL IK JE LATEN ZIEN BULLEBAK, KOM EENS HIER!

VOILA, BULLEBAK.
KLOK

BULLEBAK DEZE MENEER EN JIJ GAAN MORGEN SAMEN VECHTEN
DA'S FIJN BAAS MAG IK HEM DAN PLETTEN.
JA HOOR DAT MAG!

BRENG HEM MAAR TERUG NAAR Z'N KERKER HIJ MOET GOED UITRUSTEN VOOR 'T GEVECHT
14A

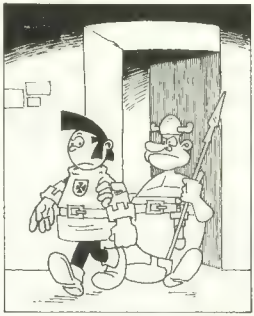

HE' ZEG, KIJK NOU EENS
UH?

EEN LAPZWANS ER HANGT EEN ECHTE LAPZWANS AAN 'T PLAFOND
LAPZWANS? LAPZWANS?

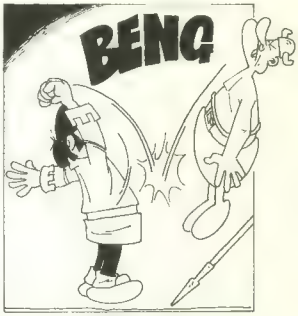
BENG

HA, HA, HA LEVE DE VRIJHEID

?!
HAAAA

WAT IS DAT NOU JE WOU TOCH NIET ONTSNAPPEN?
EH IK HUM, DAT IS TE ZEGGEN

KOM, IK ZAL JE NAAR TERUG BRENGEN NAAR JE KERKER, JE MOET GOED UITRUSTEN
14B

DE VOLGENDE MORGEN.

ZO JULLIE ZIJN GELIJK GEWAPEND HI, HI, HI. HET WORDT DUS EEN EERLIJK GEVECHT

EN DAT DE BESTE WINT

BULLEBAK HAKT ER METEEN WILD OP LOS

BENG

AANGEMOEDIGD DOOR DE MIESMANNEN

HUP BULLEBAK

SLA D'EROP

GEEF HEM OP Z'N DONDER

KLENG

AAA!

HI, HI, HI

ZO VRIENDJE HET IS AFGELOPEN NIEMAND KAN BULLEBAK VERSLAAN

TSJAK?

TSJAK

LAAT ONMIDDELLIJK JE ZWAARD VALLEN BULLEBAK, OF JE GAAT ER AAN.

MAAR DAT IS JACOBUS. HIJ IS ONTSNAPT GRIJP HEM MANNEN!

JA KIJK.

HUM

GEVAARLIJK HOOR ZO'N PIJL

IK HOOR HET AL, STELLETJE LAFBEKKEN IK ZAL HET WEL WEER ALLEEN OPKNAPPEN!

TSJAK

IK HEB JE GEWAARSCHUWD KNOERT NOG EEN STAP EN IK NAGEL JE AAN DIE DEUR VAST, EN LAAT DAT ZWAARD VALLEN

TOK

JACOBUS!

BESTE BRAVE JACOBUS JE HEBT M'N LEVEN GERED.

OPGEPAST

HU IS ONTWAPEND GRIJP 'M MANNEN!

HEMELTJE WAT HEB IK NU GEDAAN.

KOM MEE VLUG!

VLUG HIERHEEN

AAI!

16A

HELA WACHT EENS.

ZOEF

VLUG GOOI DIE DEUR DICHT

BAM BOM BING

EN HEB JE ZE GEVON-DEN?

ZE ZIJN BOVEN IN DE TOREN HEER, MAAR ZE HEBBEN ZICH VERSCHANST.

68

JACOBUS WE MOETEN IETS BEDENKEN OMO HIER UIT TE KOMEN!

GRAAF ROLF MOET GEWAARSCHUWD WORDEN!

JA, MAAR HOE?

IK MOET IETS BEDENKEN! HET MOET!

INTUSSEN

HET LEGER IS GEREED HEER WE KUNNEN VERTREKKEN

IK HOOP DAT ER NIETS MET FULCO IS!

WELNEE DIE LOOPT ECHT NIET IN ZEVEN SLOTEN TE-GELIJK

HOE KOMEN WE HIERUIT?

MAAR NATUURLIJK IK HEB HET!

JACOBUS ZIE JIJ DIE KAR NIET HOOI, DAAR OP DE BINNENPOARTS

WIJSTER GOED! JIJ SCHIET DE KAR IN BRAND EN DAN

DAT IS GEMAKKELIJK FULCO

BRAND!

SNIF SNIF MAAK!!!!

PLOP

ULUG JACOBUS WE MAKEN GEBRUIK VAN DE VERWARRING!

HOE KOMT DIE KAR IN DE FIK DAT GAAT TOCH NIET VANZELF?

ALARM! DE GEVANGENEN GAAN ER VANDOOR!

ALLEMACHTIG FULCO EN JACOBUS ONTSNAPPEN

ER ACHTERAAN WE MOETEN ZE TE PAKKEN KRIJGEN

DAAR ZIJN ZE WE HALEN ZE IN!

18A

WE HEBBEN ZE MAAR ?!?!

EEN STROPOP! WE ZIJN BEETGENOMEN

ULUG TERUG NAAR HET KASTEEL!

ZE ZIJN ER IN GELOPEN. DE KUST IS VRIJ!

JE HEBT HET DUS GOED BEGREPEN JACOBUS. JIJ GAAT ER NU VANDOOR EN WAARSCHUW GRAAF ROLF. IK BLIJF HIER EN PROBEER HET ZWINGENDE ZWAARD TE BEMACHTIGEN O.K?

O.K!

SALUUT MAKKER!

DAG MENEER

ARROGANTE MAN BELEEFD EN ZO

MAAR WACHT 'S

DAT WAS JACOBUS!

ALARM!

18B

OH, OH ALS DE BAAS HOORT DAT IK JACOBUS HEB LATEN ONTSNAPPEN DAN ZWAAIT ER WAT

WEET JE WAT, IK ZEG GEWOON NIETS

WAT NIET WEET WAT NIET DEERT

EN DIT BESLUIT BESTE LEZERS ZAL ZOALS JULLIE BEGRIJPEN ERNSTIGE JAZELFS CATASTROFALE GEVOLGEN HEBBEN VOOR DE MIESMANNEN

FULCO EN JACOBUS ZIJN NIET ONTSNAPT, DUS ZIJN ZE NOG IN HET KASTEEL DAT KAN GEVAARLIJK ZIJN

JA, JA!

VERDUBBEL DE WACHTPOSTEN EN LET GOED OP

GOED!

JAWEL HEER

EN VERDER MORGEN MOETEN ER 100 VAN DE BESTE MANNEN KLAAR STAAN OM DE HINDERLAAG VOOR GRAAF ROLF VOORTE BEREIDEN!

JAWEL HEER!

HEB JE DAT BEGREPEN

DAT IS DAN ALLES INGERUKT MARS

19A

WANNEER DE NACHT GEVALLEN IS

GOED ZO NIEMAND TE ZIEN

IK MOET HOE DAN OOK DAT ZWINGENDE ZWAARD TE PAKKEN KRIJGEN.

HA IK GELOOF DAT IK ER BEN

HOLA VOETSTAPPEN! DE WACHT KOMT ERAAN, IK MOET IETS VERZINNEN

IETS TE MELDEN SOLDAAT?

NEE KAPTEIN ALLES IS RUSTIG

GOED, MAAR HOU JE OGEN OPEN WANT DIE FULCO IS NOG STEEDS NIET GEVONDEN.

PFUUT DAT SCHEELDE NIET VEEL ZEG

ZO EN NU HIER MAAR EENS KIJKEN.

ARGELOOS FLUITEND LOOPT FULCO NAAR DE SCHILDWACHT

PARDON MIJNHEER, MAAR IS DIT DE KAMER VAN GRAAF KNOERT

HARTELIJK BEDANKT MAKKER

JAZEKER VRIEND

NIKS TE DANKEN HOOR, MAAR WACHT EENS JIJ BENT FULCO

INDEROAD

EN HOP

BENG

ZO DAT WAS DAN DAT.

KLUK

JA HOOR DAAR LIGT DIE SCHURK TE MAFFEN

ZZZ ZZ

VOORZICHTIG SLUIPT FULCO NAAR BINNEN

ZZZ ZZZ

HOLA!

HÈ WIE HOE, WAT, WAAR!

PLOP

BENG

GOEIE GENADE FULCO! HELP MIESMANNEN!

VLUG 'T ZWIJGENDE ZWAARD

OH NEE!

21A

OPGEPAST DE KAARS!

POTVERDORIE, ZIE JE NU WAT JE GEDAAN HEBT FULCO?

NU ZITTEN WE IN HET DONKER!

FULCO! WAAR BEN JE FULCO?

HA, HA, JE PROBEERT ME BANG TE MAKEN

NOU, DAT ZAL JE DAN NIET LUKKEN WANT IK BEN HELEMAAL NIET BANG IN 'T DONKER

NEE!

NEE?

JAWEL IK BEN AIS DE DOOD!

HELP MIESMANNEN

21B

Op dit punt werd het verhaal

Fulco en de Miesmannetjes

door ziekte van Peter de Smet

afgebroken

De redaktie behoudt zich het recht voor, brieven van lezers in verkorte vorm te publiceren.

Reaktie op het artikel 'Nader tot Kuifje' in Stripschrift 53/54:

Hamvraag in het artikeltje van Har Brok over de oorspronkelijke en vernieuwde versie van het Kuifje-album Het Zwarte Goud lijkt mij wat nu wel precies de betekenis mag zijn van de Arabische ondertitels op de omslagen. Har zegt dat hij niet weet wat het allemaal betekent, maar dan kan hij natuurlijk moeilijk beweren dat het alleen om een 'uiterlijk en actualiserend verschil' gaat.
Wat Har had moeten doen voor zijn zo wetenschappelijke artikeltje en wat Hergé naar mijn smaak voor de oorlog kwalijkerwijze heeft nagelaten, heb ik voor beide heren wel gedaan. Ik heb een Arabisch sprekende en schrijvende heer gevangen. In mijn geval een inwoner van Tunesië, maar het had natuurlijk ook een Marokaanse gastarbeider kunnen zijn. Daar zitten ook zeer ontwikkelde lieden tussen.

Welaan, de spanning zal ondraaglijk worden. Daarom nu de eerste onthulling. Het oorspronkelijke gekladder betekent helemaal niets. Mijn Tunesiër was beleefd en dacht dat het misschien een bijzonder slecht gekopieerde afkorting was van iets waarvan ik begreep dat het naamloze vennootschap of zoiets betekende. Laten we aannemen dat Hergé geschept papier uit Egypte gebruikte voor zijn scheppingen en dat hij een stukje van de verpakking heeft overgetrokken. Of misschien is hij een liefhebber van dadels of misschien heeft hij het ontwerpen van dit Arabisch wel overgelaten aan een lettertekenaar die geen Arabisch kende. (Ik bedoel maar: lettertekenaars kennen ook geen Chinees, daarom betekenen alle Chinese teksten in Europese strips volgens mij 'Oostindische inkt, prima kwaliteit, goed dekkend.' Akkoord, behalve in De Blauwe Lotus!)

Hergé heeft de eerste keer maar wat gedaan. Als je in een strip een Marsmannetje wat wilt laten zeggen, moet je aanrommelen, want we hebben nog nooit een Marsmannetje horen spreken. Maar tegenover Arabieren vind ik het onaardig en onzorgvuldig. (Tegenover Chinezen trouwens ook, maar die nam Hergé, zoals gezegd, in zijn begintijd serieuzer dan Arabieren.)
En nu de Arabische ondertiteling in de nieuwe versie van Kuifje en Het Zwarte Goud. Volgens mijn zegsman is het geschreven door een vakman/schrijver, is het een uitstekend geletterde en taalkundig volkomen juiste toestand; en staat er erg mooi in het Arabisch Het Zwarte Goud. Mijn zegsman kende ook de Arabische versie van dit album en vertelde me dat er taalkundig niets op de Arabische uitgave valt aan te merken, 'n beleefde jongen.

Jan G. van Gelderen, Egmond aan de Hoef.

Geachte redaktie,
Ik heb in Stripschrift nr. 53-54 het stuk gelezen 'Nader tot Kuifje'. Ik heb mijn boek gepakt en ben gaan vergelijken. Kuifje en het Zwarte Goud is bij mij zo geschreven als op de omslag van de hertekende versie terwijl het Arabische onderschrift zo is als bij de oude versie.
Ook Jansen en Jansens in matrozenkledij en Joubert zijn in mijn boek als in de oude versie getekend. De Militaire Politie daarentegen is weer als in de hertekende versie getekend.
Hoe zit dat nu?

Rob de Vries, Comeniusstraat 289'''', Amsterdam.

Rektifikatie:
In het artikel 'Nader tot Kuifje' in nr. 53/54 van Stripschrift werd een onderschrift verwisseld. Bovenaan pag. 13 zien we tweemaal eenzelfde scene met de Militaire politie; de eerste scene is de hertekende, de tweede is de oorspronkelijke versie.

Nog meer over Kuifje en wel over Kuifje en het gebroken oor. In dit verhaal komt de wapenhandelaar Basil Bazaroff voor, direkteur der Vickings Arms Co. Ltd.
Volgens een liever onbekend blijvende briefschrijver heeft deze man echt bestaan, althans ene Sir Basil Zaharoff, over wie de grote Winkler Prins oa de volgende informatie biedt: ZAHAROFF, Sir Basil (Basileios Zacharias), financier en industrieel van Griekse afkomst (Mughla, Klein-Azië, 6 oct. 1849? - Monte Carlo 27 nov. 1936), was een van de rijkste en tevens geheimzinnigste mannen van zijn tijd. Over zijn jeugd is weinig met zekerheid bekend, doch allerlei romantische voorstellingen worden gegeven. Op jeugdige leeftijd werd hij vertegenwoordiger voor de Balkan van de Zweedse wapenfabriek Nordenfelt, welke later door VICKERS werd overgenomen. Hij bleef voor laatstgenoemde firma reizen. Groot voordeel leverde hem zijn relatie tot de jonge Spaanse hertogin de Villafranca de los Caballeros, die hem door haar betrekkingen aan het hof te Madrid een enorme order voor het Spaanse leger wist te verschaffen. Hij werd nu in de direktie van Vickers opgenomen. Behalve bij het wapenbedrijf had hij belangen bij petroleumondernemingen, banken, scheepswerven, enz. Hij onderhield nauwe relaties tot tal van prominente staatslieden (oa Lloyd George, Briand, Clemenceau, Venizelos) en bewees tijdens Wereldoorlog I grote diensten aan de Geallieerden.

Waarde redaktie,
Zojuist ben ik teruggekeerd van een kort verblijf in Zwitserland, waar ik mijn tijd in hoofdzaak nuttig heb gemaakt met het afsjokken van warenhuizen en boekhandels, teneinde eens te kijken wat de Franstalige stripmarkt ervan terecht brengt.
Met name de aktiviteiten van Dargaud leverden verrassingen op, die in ons land véél meer bekendheid zouden moeten krijgen. Hoewel Stripschrift incidenteel weleens een regeltje aan die albums wijdt, is het beeld m.i. toch nog veel te onvolledig; het superwerk van Druillet bijv. is hier nog praktisch terra incognita. Bij deze smeek ik u dan ook op dramatische, doch beleefde wijze eens wat meer te doen aan dit onderwerp (wordt reeds in dit nummer aan voldaan, red.)
Allons: Bericht van het Franse albumfront.
Dargaud publiceert als hoofdmoot de albums, die bij ons door Lombard/Helmond verspreid worden, zij het dan dat de Franse uitgaven voorzien zijn van harde kaft en schutbladillustratie. In dezelfde mooie uitvoering verschijnen ook diverse niet in Nederland verkrijgbare werkjes. Van Ravian ('Valerian' in het Frans), waar velen al jaren op zitten te wachten, zijn 4 delen uit. Voorts zijn er van Hubinon's 'Roodbaard' een stuk of 15 albums verschenen. Voor de liefhebbers van William Vance (de 'Bruno Brazil'-tekenaar, die oa uitblinkt doordat hij zulke zeldzaam fraaie vrouwen op papier zet) is de 'Bob Morane'-serie van belang, waarvan inmiddels al meer dan 10 delen uit zijn. Scenario en dialoog van de bekende veelschrijver Henri Vernes zijn nogal zwak, maar het tekenwerk is okay. Al deze albums komen op een gulden of 7.
Opzienbarender zijn Dargaud's meer luxueuze reeksen, t.w. de 'Série Humour' en vooral de 'Histoires Fantastiques'. Deze albums zijn iets groter (31 x 24,5 cm) en dikker dan normale stripboeken en ze zijn helaas ook een hele hap duurder (omstreeks 16 piek). Maar omdat er zulke juwelen bij zijn, valt het niet moeilijk om je in dat laatste met blijmoedigheid te schikken.
De 'Série Humour' omvat oa werk van Gotlib, waaraan Stripschrift nr. 51/52 ruime aandacht besteedde (Hulde!). Van zijn befaamde 'Rubrique-à-brac' zijn 4 delen verkrijgbaar, van 'Les Dingodossiers' 2. Veel van de inhoud is in zwart/wit, wat ook geldt voor veel andere uitgaven in deze reeks.
Voorzover mij bekend telt de Série Humour verder nog de volgende titels:

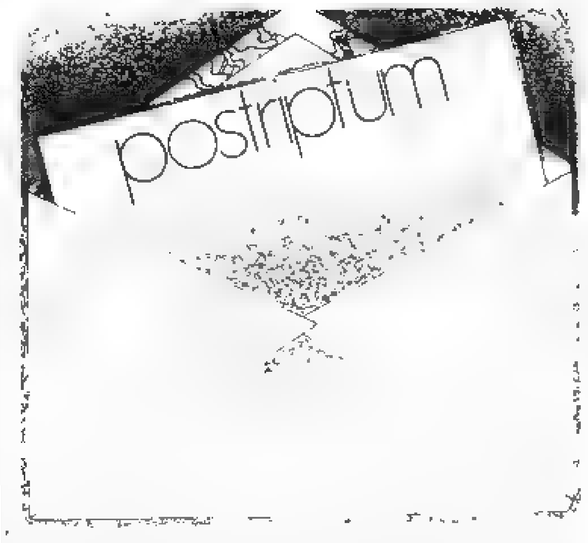

'Histoire de France en 100 gags' door Reiser & Pouzet; 'Les Etats d'Ame de Cellulite' door Brétecher; 'Le Fond de l'air Est Frais' door Fred (van wie trouwens ook diverse Philémon-albums te koop zijn); 'Et Voilà le Travàil' door Hubuc; 'Drôle de Siècle' door Chakir en 'Le Grand Duduche' (deel 1 en 2) door Cabu.
Helemaal kapot was ik echter van de 'Histoires Fantastiques', waarin oa 'Delirius' en 'Les Six Voyages de Lone Sloane' van Philippe Druillet verschenen zijn. Het is hoog nodig dat deze driedubbelgetalenteerde supertekenaar hier meer aandacht krijgt, want zulke strips als de voornoemde zijn een ware H-bom-explosie in de comicwereld. Druillet's verhalen (science fiction) spatten in de wildste kleuren uit de kaders en wervelen dan over de volle oppervlakte van 2 pagina's, waarbij ze toch tot in de kleinste details scherp verantwoord blijven. Kolossale bouwwerken en machines, krijsende monsters, vloedgolven en vulkaanuitbarstingen -alles zindert en fonkelt door elkaar heen, soms afgewisseld met postergrote kleurenfoto's van het heelal - je kunt er uren en uren in zitten kijken. En waar Druillet zich dan af en toe nog wel onderwerpt aan een kadertje, is dat steevast cirkelvormig, driehoekig of zelfs geheel 3-dimensionaal verwrongen à la Escher.
Er zitten trouwens toch veel Eschernavolgingen in deze strip). Voorwaar, voorwaar, deze albums moet je hebben.

Maar de HF-reeks biedt nog meer. Tijdens mijn korte expeditie noteerde ik oa een album met E.A. Poe-verhalen; een deel over 'Hypocrite' door J.C. Forest; het prima verzorgde en op feiten gebaseerde 'Dossier des Soucoupes Volantes' van Gigi & Lob alsmede 'Wolff et la Reine des Loups' van Esteban Maroto, wat natuurlijk voor velen ook een must is. (Trouwens, ook van die andere grote Spanjaard, Victor de la Fuente, zijn 2 albums te koop).
Hier laat ik het bij, hoewel de opsomming natuurlijk maar heel summier is, want in elke Franse stripboetiek liggen nog allerlei andere surprises (superuitgaven van Eric Losfeld, Casterman e.v.a.). Het enige wat erop zit is Dargaud een briefje te sturen (adres: 12, rue Blaise Pascal, 92 Neuilly-sur-Seine, France) of beter nog: als de donder zuidwaarts trekken om het met eigen ogen te aanschouwen.

Waldo van Dreven, Rotterdam.

KOMT ER EEN VAKBOND VOOR STRIPTEKENAARS?

door Rob van Eijck

Waar het grootste deel van striplezend Nederland vermoedelijk niet erg mee op de hoogte zal zijn, is de maatschappelijke positie van de striptekenaar. Hoe is de verhouding van de man, die u dagelijks of wekelijks uw portie leesvoer voorzet, tot de uitgever geregeld, dwz hoe staat het met de verhouding werknemer-werkgever? U zult allemaal weleens gehoord hebben dat de meeste tekenaars op free lance basis werken, maar hoe ziet dat er in de dagelijkse praktijk uit? Free lance houdt in dat men niet in vaste dienst werkt, maar een hoeveelheid werk aflevert, waarvoor men betaald krijgt. Het houdt tevens in dat men, wanneer men niet werkt, geen geld krijgt, ook niet in geval van overmacht, zoals bij ziekte of ongeval. De tekenaar krijgt geen sociale voorzieningen, hij moet die zaken zelf regelen.
Toen geruchten de ronde deden over plannen tot de oprichting van een striptekenaarsvakbond, was dit voor de Stripschriftredaktie voldoende aanleiding eens wat nader op deze zaken in te gaan in gesprekken met twee mensen, wier namen ons naar aanleiding van deze plannen ter ore waren gekomen, nl Frans Buissink, hoofdredakteur bij Oberon, en Fred A. Julsing, welbekend striptekenaar. En, zoals de verwachting was, liepen de meningen nogal uiteen, zoals u hieronder zelf kunt konstateren.

frans buissink:

EEN AGENT IS BETER DAN EEN VAKBOND

--- Van wie zijn de plannen om een vakbond voor striptekenaars op te richten uitgegaan?

F. B.: Die plannen zijn uitgegaan van Willy Lohman, Fred Julsing en Peter de Smet. Zij hebben op een goeie dag de koppen bij elkaar gestoken en zijn er over aan het denken gegaan. Maar al gauw bleek dat ze ieder vanuit een andere hoek in het probleem doken, met andere belangengedachten, zodat ze het niet heel erg met elkaar eens geworden zijn. Het is natuurlijk op zich helemaal niet gek dat ze zo'n bond willen, in Frankrijk bestaat er ook zoiets, maar ik weet helemaal niet hoe die werkt; ik geloof wel dat het een echte vakbond is.
Op zich vind ik het een goed idee. Het is nl zo, dat iedere tekenaar maar zo'n beetje voor zich uit rommelt, men is tamelijk onbeschermd; men moet bijv. zelf maar uit kwesties rond auteursrecht zien te komen en vaak is men overgeleverd aan de genade of ongenade van de hoofdredakteur.
--- Hoe zit het met de auteursrechten van de tekenaars die hun eerste publikatie in Pep hebben?

F. B.: Dat is erg verschillend. Sommige tekenaars verkopen ons het eenmalig publikatierecht, dat wil dus zeggen dat wij het één keer publiceren, terwijl het daarna volledig hun eigendom blijft, ze kunnen er mee doen wat ze willen. Wel hebben we met de meeste van deze jongens een soort gentleman's agreement dat wij een soort optie hebben op albumuitgave. Maar albumuitgave is tot nu toe nooit onze sterkste kant geweest....

--- En hoe zit het met de doorverkoop naar het buitenland?
F. B.: Daarvoor hebben we met de meesten ook een overeenkomst, want zelf komen ze er niet toe. Het doorverkopen van je verhalen naar het buitenland veronderstelt dat je al een klein zakenmannetje aan 't worden bent, dat je thuis een snel koffertje hebt staan, dat je in blitsende jets links en rechts door Europa vliegt om je materiaal aan te bieden; en dan nog kan men zijn klanten geen service bieden, men heeft geen reproduktiemogelijkheden, men kan ze niet het juiste materiaal sturen, men weet weinig van techniek af. De tekenaars krijgen dus allerlei afschuwelijke moeilijkheden en daarom stellen wij ons voor om ook de syndication te verzorgen. Wij hebben de mogelijkheden daarvoor en ik geloof niet dat het schurkachtig genoemd mag worden dat we dan ook een percentage van de winst binnenhalen.

--- Om even terug te komen op dat gesprek tussen de drie tekenaars, wat waren de tegengestelde belangengedachten daarbij?

F. B.: Dat weet ik niet; ik ben er zelf niet bij geweest. Maar ik heb wel een vermoeden; zo weet ik dat Willy Lohman nogal emotioneel denkt over de hele sociale positie van de striptekenaar, over het feit dat je, omdat je op free lance basis werkt, van de ene dag op de andere brodeloos kunt worden. En natuurlijk over het feit dat een tekenaar niets verdient als hij ziek is. Ik weet dat Hetty Hagebeuk (vroeger hoofdredaktrice Pep-Red) daar in het verleden enorm mee bezig geweest is, met het in elkaar draaien van een ziekteverzekering voor striptekenaars; die verzekering is er geweest, een paar tekenaars hebben het gedaan, maar de animo was niet geweldig. Ik zelf ben er eigenlijk een beetje tegen, want we zijn een uitgeverij en geen verzekeringskantoor en we stellen ons voor dat in de prijzen die we betalen dat soort dingen ook zitten. Dat is een bepaalde hoeveelheid geld die de tekenaars de mogelijkheid geeft ervan te leven en zich in te dekken tegen alle mogelijke risiko's.
Kijk, als de striptekenaar nog een jonge jongen is in het vak, zonder gezin, dan zal het allemaal nog wel gaan. Maar als hij wat ouder wordt, zal hij veeleisender worden, zoals iedereen; normaal krijgt iemand, als hij een jaar ouder wordt, loonsverhoging en dat is bij striptekenaars natuurlijk niet het geval. Hij verkoopt een eenheid, een brok publikatie, en daar staat een prijs voor; wil hij wat ruimer gaan leven, dan zal dat betekenen dat hij meer moet gaan produceren.

--- Wat zijn zo ongeveer de prijzen per pagina die bij Pep betaald worden?

F. B.: Dat varieert van f. 200,- tot f. 300,- per pagina, dwz alleen de tekeningen, zonder het script. Sommige tekenaars liggen daar beduidend boven. De prijs van een pagina tekst ligt rond f. 75,-.

Vroeger was er een eenheidsprijs, voor een pagina strip stond een vast bedrag. Maar daar ben ik helemaal tegen, er moet gedifferentieerd worden in de prijzen, omdat er te grote kwaliteitsverschillen zijn. Als er nu een uitstekende striptekenaar bij me zou komen met een geweldig verhaal en ik ga deze man meer betalen, dan zou iedereen me met schele ogen aankijken en zeggen: ik wil ook meer hebben. Ik kan het nu nog niet maken, maar in de toekomst wil ik er persé naar toe dat hogere kwaliteit beter betaald wordt.

AUTEURSRECHT EN COPYRIGHT

Verder zijn er natuurlijk ook nog andere betalingsmogelijkheden, want dit geldt voor eenmalige publikatie. Maar het is ook voorgekomen dat enkele tekenaars mij een hogere prijs gevraagd hebben om dan verder van alle gedonder af te zijn. Dat houdt in dat wij dan niet het auteursrecht, want dat is iets dat nauwelijks overdraagbaar is, maar wel het copyright van die strips hebben gekregen en dat wij die strips dan ook verder zelf kunnen exploiteren. Dat gebeurt op basis van een prijs die telkens opnieuw weer wordt bekeken, die telkens weer onderhevig is aan onderhandelingen.

--- Houdt dat in dat de tekenaar niets meer krijgt als er een album van zijn verhaal uitkomt of als zijn verhaal naar het buitenland verkocht wordt?

F. B.: Ja, dan krijgt de tekenaar daar niets voor. Je zult misschien zeggen, dat is een beetje raar, maar het is toch niet zo gek als

het lijkt, want met deze regeling verleg je in feite het risiko van de tekenaar naar de uitgever. De tekenaar heeft het risiko niet meer, dat, als zijn strip slecht is, er nooit een album van zal uitkomen of dat hij nooit naar het buitenland zal worden doorverkocht. Dat risiko nemen wij dan.

--- Houdt dat ook in dat de uitgeverij het copyright heeft op de figuren van zo'n strip?

F.B.: Dat copyright blijft bij de tekenaar, hij blijft ten alle tijde de auteur die volledige copyright heeft over zijn eigen figuren. Je kunt natuurlijk altijd ook dàt copyright verkopen, zoals Dick Matena laatst gedaan heeft. De Argonautjes kwamen hem neus en oren uit en hij heeft ons toen de figuurrechten daarvan aangeboden, die we ook gekocht hebben; nu gaat Jan van Haasteren daarmee verder. Maar dat is natuurlijk niets nieuws, in Amerika en in Engeland doen ze dat al een halve eeuw.

AGENT

--- Maar om weer even op de bond terug te komen, wat zijn de plannen om in de toekomst te gaan doen?

F.B.: Daar is men nog niet erg uitgekomen, maar ik heb ze een soort tegenvoorstel gedaan. Als ze werkelijk met elkaar iets zinnigs willen bereiken, geloof ik dat een bond nou niet direkt de beste vorm is: een bond is iets dat belangen verdedigt, maar dat daarnaast ook een hoop geld kost, omdat je specialisten moet inschakelen en weet ik veel wat allemaal. Daarom zou ik zelf veel meer zien in een aantal agenten, of misschien maar één agent, die de belangen van de tekenaars behartigt; de rol van die agent gaat dan veel verder dan die van een soort vakbondsman en ook veel verder dan die van de klassieke rechtenagent, zoals je die vroeger had. Het is een tweeledige funktie: aan de ene kant zou hij bijv. afspraken kunnen maken met de tekenaars dat ze in ieder geval een soort vast basisloon hebben, aan de andere kant zou het een man moeten zijn die de uitgeverswereld goed kent en weet met welk materiaal hij bij wie moet aankomen.

--- En wat doet die agent voor de sociale verzekeringen?

F.B.: Hij zou dan voor alle tekenaars die onder zijn hoede werken een kollektieve verzekering voor arbeidsongeschiktheid en zo kunnen afsluiten. Ik zou me zelfs kunnen voorstellen dat de rol van agent door Oberon zou worden vervuld. Maar dat kan natuurlijk op bezwaren van de tekenaars stuiten, want Oberon zou dan én klant én agent zijn.

--- De werkgever zou dan tegelijkertijd de verdediger van de belangen van de werknemers zijn.

F.B.: Ja, maar in veel gevallen is de rol van Oberon al zo aan het worden. We hebben nu samen met een Engels concern de Duitse Kauka-Verlag overgenomen. Er gaat nu een Europese samenwerkingsvorm ontstaan die, dacht ik, erg gunstig is voor de Nederlandse tekenaars. Ik verwacht in de toekomst een model, waarbij alles dat Oberon inkoopt ook meteen voor bijv. Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland bestemd is, zodat we goede prijzen kunnen betalen, waar iedereen royaal van kan leven.

INTERNATIONALE SAMENWERKING

Ik kan me heel goed voorstellen dat het redaktionele budget van zo'n internationaal opgezette uitgeverij, want het is de bedoeling dat dat nog veel verder gaat uitgroeien, dusdanig verzwaard kan worden, dat we de striptekenaars hier in Nederland, die zo langzamerhand toch echt wel van internationale klasse beginnen te worden, hele behoorlijke honoraria kunnen geven. En als de tekenaars dan binnen komen bij dat internationale Oberon, dat tevens hun agent is, kan Oberon hun materiaal onmiddelijk slijten aan nog drie, vier buitenlandse uitgeverijen, zonder dat daar nog eindeloos over gepraat hoeft te worden. Je moet je voorstellen dat er straks een soort centrale komt tussen al die uitgeverijen, die gewoon gaat regelen wat er in de diverse landen uitgegeven kan worden.

--- Hoe reageren de tekenaars op jouw plan om met een agent te komen?

F.B.: Wisselend. Ze zijn een beetje huiverig voor het woord 'agent'. De tekenaars zijn over het algemeen zelf niet zo erg zakelijk. Bij de Belgische tekenaars, die over het algemeen wat ouder zijn dan de huidige Nederlandse generatie, zitten een paar spijkerharde zakenjongens, Vandersteen om er eentje te noemen, en een man als Berck bijvoorbeeld, dat is een verschrikkelijke aardige man hoor, daar gaat het helemaal niet om, maar hij heeft een studio en daar is hij direkteur van. En zo komt hij ook over, de man verschijnt in een keurig pak met een keurig koffertje om zijn materiaal aan te bieden. En dat is natuurlijk een heel ander beeld dan wanneer hier iemand binnenkomt, die zegt: 'Hallo, kunnen jullie hier misschien iets mee doen?'
Dat geeft een totaal ander beeld. Zo'n man als Berck legt gewoon zijn eisen op tafel, zo en zoveel moet ik hebben en zoniet, dan ga ik wel naar een ander.
Maar om op de reakties van de tekenaars terug te komen, ze zijn bang voor het woord 'agent'. Ze zien dan weer oude modellen voor zich, zoals van King Features, Toonder en al dat soort dingen; daar zijn de ervaringen niet gunstig mee geweest, dus men schrikt er voor terug. Maar ik ken de samenwerkingsvormen met agenten uit Engeland en Spanje en die mensen daar schijnen er in alle tevredenheid mee te werken.

--- Wat waren de bezwaren tegen King Features en Toonder?

F.B.: Het fabrieksmatige, het verlies van vrijheid en dergelijke. Het woord 'agent' klinkt ook als een uitbuiter en van dat idee van uitbuiten wil ik persé af. Ik ga ook niet, als ze met werk komen voor een redelijke prijs, honderden guldens zitten afdingen. De tekenaars hebben trouwens toch al een neiging tot bescheidenheid; sommige althans. Het zijn redelijke prijzen die ze over 't algemeen vragen.
We moeten ook een beetje de motivatie erin houden. Als je jong bent in het vak, is de motivatie dat je graag wilt publiceren en dat je het leuk werk vindt. Maar na een tijdje, als men de veertig gepasseerd is, gaat die motivatie er op de duur wel uit. En dan wordt geld het motief. Bij die oudere Belgische tekenaars bijv. is geld over 't algemeen toch echt wel het hoofdmotief. Ze vinden het natuurlijk wel een leuke manier om geld te verdienen, maar om nou te zeggen dat ze wildenthousiast zijn over hun plannen en ideeën, nee.

MOEILIJKE POSITIE

Het oprichten van zo'n bond is erg moeilijk, want binnen de uitgeverij zijn we al jaren bezig met de oprichting van een bond voor weekbladjournalisten. Zo'n bond bestaat nog niet, er bestaat alleen een bond voor dagbladjournalisten en die bereikt ook geen fluit. Het oprichten van die bond voor weekbladjournalisten gaat gepaard met zoveel barensweeën, dat het er waarschijnlijk wel nooit van zal komen.

--- De weekbladjournalisten zitten dus in precies hetzelfde schuitje als de tekenaars?

F.B.: Ja, eigenlijk wel. Het is zo, je werkt hier op een redaktie en zolang het blad goed gaat is er niks aan de hand. Maar gaat het slecht met het blad, dan kom je in een behoorlijk moeilijke positie te zitten, zeker als je bij gespecialiseerde bladen als stripbladen werkt. Er is meestal niet zo gauw iets anders gaande op dat moment, een nieuwe uitgave of zo, en dan hang je mooi. Ik moet er niet aan denken wat er met me gebeurt als ik laten we zeggen 39 ben en er gaan ineens een aantal stripbladen op de fles. Dan is het echt niet zo dat ik eventjes over kan stappen naar Panorama of naar weet ik veel wat voor blad.

--- Maar je hebt toch je algemeen-redaktionele ervaring?

F.B.: Dat gaat nauwelijks op. We hebben gemerkt dat een normale weekbladjournalist enorm veel moeite heeft met de overstap naar een stripredaktie; andersom zal dat ook niet gemakkelijk zijn, ik geloof dat je dan weer helemaal van onderafaan zou moeten beginnen.

OPLEIDING

--- Voor de tekenaars is er waarschijnlijk ook geen sprake van pensioen?

F.B.: Voor de tekenaars niet, nee Daar is ook over nagedacht, maar je stuit voortdurend op grote kostenproblemen. We zien heel goed in dat het redelijk is om iemand een ongevallenverzekering en een pensioen mee te geven, maar als je al die dingen gaat optellen, kom je op veel te hoge kosten uit. Daarbij zou je dan ook nog een opleidingsinstituut kunnen noemen, want er komen nu jongens met werk waarvan je zegt: ja, het is half, maar nog niet helemaal; wat moet je met zo'n vent? Je kunt niet zomaar gaan publiceren om die man in leven te houden, het werk moet rijp zijn voordat het publicabel is. Eigenlijk is zo'n situatie erg kwalijk. Tot nu toe is die rol van opleidingsinstituut een beetje vervuld door de Toonderstudio's. Als daar tekenaars aanklopten die nog niet rijp waren voor publikatie, mochten ze oefenen en kregen ze een soort salarisje om in leven te blijven. Als ze dan werkelijk gingen publiceren en meehelpen aan de produktie, werd hun salaris drastisch verhoogd, zodat ze er behoorlijk van konden leven. Maar dat bestaat nu niet meer.

--- Zijn de Toonderstudio's nu zo'n beetje een aflopende zaak?

F.B.: Nee, dat zou ik zeker niet zo willen stellen. We zijn op het ogenblik in kontakt met de Toonderstudio's om wat te kunnen doen met de know-how en de ervaring die daar zit. Maar ze hebben niet veel striptekenaars meer en ik geloof ook niet dat ze nog tekenaars aannemen. Dat is gekomen omdat de stripafdeling van Toonder nooit zo heel erg lukratief is geweest. Wanneer je strips maakt in studioverband, steek je je in enorme kosten en dan moet je toch wel heel wat presteren om daar nog een beetje geld aan over te houden. Daarnaast zijn er ook fouten gemaakt: ze zijn van een omgekeerde werkwijze uitgegaan, nl men had een stripidee, men ging dat uitvoeren en vervolgens ging men met zo'n strip de boer op. Dat is erg gevaarlijk, want dan kom je in negen van de tien gevallen redakteuren tegen die zeggen: ja, ik vind het erg leuk, meneer, maar het past niet in mijn blad. Om eerst een strip helemaal te gaan uitwerken en dan maar hopen dat er een blad is dat er omheen past, is natuurlijk een riskante zaak. Er zijn dan ook binnen de Toonderstudio's eindeloos veel probeersels uitgewerkt, waar nooit iets uitgekomen is. Zoiets kost handen vol geld.

fred a. julsing:

TEKENAAR ALS EENLING TEGENOVER GROOT BEDRIJF

--- In hoeverre bestaat er overeenkomst tussen het voorstel van Frans Buissink om een agent aan te stellen en jouw plannen voor een vakbond?

F.J.: Wat Frans wil is nauwelijks samen te vatten onder het woord 'vakbond'. Wat hij wil is een soort kommercieel samengaan van tekenaars, met een manager en een administrator enzo. Ja, god, daar wordt onder tekenaars al over gesproken, er zijn al tekenaars bezig met het oprichten van min of meer besloten vennootschappen. Dat heeft fiskale voordelen: je stelt jezelf dan in dienst van een papieren zaak, je wordt bijv. direkteur van je eigen zaak en je keert jezelf een salaris en sociale voorzieningen uit. Om fiskale redenen is dat veel voordeliger, want alles is dan veel meer van de belasting aftrekbaar.

Maar wat er in feite aan de hand is, waar enige ongerustheid over gegroeid is, dat is over de ekspansieve eigenschappen van de VNU en vooral ook van Oberon. Oberon heeft met een Engelse maatschappij de Kauka-Verlag gekocht en dat is kommercieel misschien heel aardig, maar je krijgt nu de situatie dat free lance tekenaars, als eenlingen, gaan werken voor een waanzinnig grote mastodont van een bedrijf. Zo'n bedrijf heeft een enorm ingewikkelde struktuur; daarin kan een tekenaar, die het wat minder handig speelt, gewoon verloren gaan, want zijn stem wordt niet meer gehoord. Hij heeft alleen een stem als hij belangrijk is voor dat bedrijf, omdat hij een bepaalde kwaliteit maakt of omdat hij een bepaalde populariteit heeft. Maar stel dat die populariteit vervaagt, of dat een of ander in zo'n bedrijf een waanzinnig idee krijgt, waar alle tekenaars zich naar moeten schikken, dan lopen ze goed fout.

EENLING TEGENOVER GROOT BEDRIJF

Daarom is het de bedoeling geweest van Willy Lohman, Peter de Smet en mij, hoewel we het nog niet gerealiseerd zien, om een bond te vormen, een soort beschermende bond. Wij wilden een bond in de vorm zoals de VRI bestaan heeft, de Verenigde Reklameontwerpers en Illustratoren; die had bijv. een juridische afdeling, die richtlijnen voor prijzen uitgaven. Die bond vormde een soort sociale opvang, een soort sociaal verlengstuk van de tekenaar. De meeste tekenaars die ik ken hebben waanzinnige belastingproblemen en ik kan me voorstellen dat zo'n bond dan een accountant heeft, die zich helemaal in die richting gaat specialiseren. Op dit moment het meest urgente probleem, maar ik zie niet hoe je daar zo gauw iets aan kunt doen, is die razend merkwaardige verhouding tussen zo'n ontzettend groot bedrijf en die eenling van een tekenaar.

---De agent zoals Frans Buissink die voorstelt, voldoet dus niet aan jouw eisen?

F.J.: Ik zie een agent meer in de kommerciele hoek zitten, dat is een man die reist, die kommercieel belangrijke kontakten legt.

---Frans wil een agent die enerzijds kommercieel handelt, maar anderzijds ook zorgt voor sociale verzekeringen en dat soort zaken.

F.J.: Mijn bezwaar tegen Frans zijn agentenprojekt is de weinig demokratische opbouw. Een agent neem je aan op kwaliteiten van zo'n man; je kunt hem niet demokratisch kiezen. Ik zie zo'n man louter kommercieel, ik zie geen agent die mijn sociale voorzieningen regelt.

---Frans voerde aan dat een bond veel geld gaat kosten en moeilijk op poten te zetten is.

F.J.: Als je aan een bond begint, moet je je inderdaad wel realiseren dat je een hele organisatie op poten gaat zetten. En ja, zo'n organisatie moet zo demokratisch mogelijk gaan funktioneren en daar ga je natuurlijk een ontzettende toestand mee krijgen. Ik geloof trouwens dat dat nog niet eens het grootste obstakel is om tot realisering van zo'n klub te komen, ik geloof dat het werven van leden de grootste moeilijkheid vormt, want niemand wil.

WEINIG REAKTIE

---Hoe zijn de reakties dan geweest?

F.J.: Ik moet eerst even opmerken dat die drie namen bij elkaar, Willy Lohman, Peter de Smet en Fred Julsing, voor het grootste gedeelte toevallig zijn, dat is een toevallig klupje. Willy is er mee begonnen, omdat hij zich na de machtswisseling binnen het Pep-regime wat minder zeker voelde; hij heeft een beroep op mij gedaan omdat ik altijd mijn bek vol heb met linksgekleurde, sociale overwegingen; en Peter is een vriend van me en over dat onderwerp had ik wel 'ns met hem zitten praten. Zo zijn die drie namen bij elkaar gekomen. Zelfs binnen dat klupje waren er waanzinnig grote meningsverschillen. Eigenlijk is het allemaal al de mist ingegaan.

---Leeft dit sociale probleem sterk bij de tekenaars?

F.J.: In het geheel niet. Het is net als met liften: er zijn een aantal pogingen gedaan om het liften ofwel te verbieden, ofwel te organiseren; beide pogingen zijn mislukt, want liften is gewoon een avontuurlijk ding en in zoverre is liften te vergelijken met striptekenen: die schijnbare vrijheid die je als free lancer geniet geeft je toch een kick, alleen kun je bij sommige tekenaars zien waar het in kan uitlopen. Dan doel ik alleen maar op de belastingproblemen die een aantal tekenaars hebben. Je hebt een schijnbare vrijheid met grote risiko's. En daarbij is een striptekenaar natuurlijk een zeer geïsoleerd werker. De meeste van die gasten geloven trouwens nog in een soort 19e eeuws individualisme. De belangrijkste redenen zijn geloof ik wel dat men zich vastklampt aan die schijn-vrijheid, en dan dat 19e eeuwse individualisme, die tegenzin tot het kollektief ondernemen van dingen.

SOCIALE ZEKERHEID

---Wat waren de meningsverschillen binnen de groep van drie?

F.J.: Willy wilde een soort aktiegroep om er dan snel sociale voorzieningen door te krijgen, maar ik vind een aktiegroep veel te kortstondig; dat is een hele hoop energie ineens en dan niets meer. Ik zie het toch meer in een goed georganiseerde bond en Peter ziet het eigenlijk helemaal niet zitten, die wordt altijd een beetje bang van dat soort dingen; en dat kan ik me ook heel goed voorstellen, want het is een geweldige lading werk die je op je neemt.

---Zou je het een gerechtvaardigde situatie vinden als Oberon jou en de andere tekenaars die voor hen werken, sociale voorzieningen zou geven?

F.J.: Ja. Want hoe is de situatie van de tekenaar? Volgens de letter van de wet is hij free lancer, maar hij werkt eigenlijk alleen maar voor één bedrijf, Oberon. Officieel is hij wel free lancer, maar als je het op de keper beschouwt is hij een soort vaste werknemer, maar met alle risiko's van een kleine zelfstandige. Ik vind dat er samen met Oberon best een formule gevonden kan worden, waarbij we gewoon samen hutje bij mutje leggen; als al die gasten kollektief verzekerd zouden worden bij één maatschappij dan zou zo'n maatschappij zich in de handen wrijven en behoorlijke kortingen geven. Maar zo'n agent als Buissink wil, is een volstrekt onwerkbare situatie. Zo'n agent kan zijn voorkeuren hebben, in hoeverre is zo'n agent kontroleerbaar? Zo'n bond als ik die zie, gaat natuurlijk veel verder. We hebben het nu alleen over sociale voorzieningen gehad, maar ik laat -en dat is het grote verschil met Frans- het kommerciele belang er buiten, want de kommerciele belangen liggen bij elk aspirant-lid anders. Wat ik verder erg belangrijk vind van zo'n bond, en daar zitten Frans en ik natuurlijk op twee volledig verschillende golflengten, is dat er van die bond wel eens demokratiserende tendensen ten opzichte van de redaktie zouden kunnen uitgaan; en dat vind ik het interessantste. De theorie van Frans en mijn theorie hebben een belangrijk aantal raakpunten, natuurlijk, maar ik ga eigenlijk nog een stapje verder. Er hebben zich een aantal merkwaardige verschijnselen voorgedaan, die kenmerkend zijn voor de manier waarop zo'n groot bedrijf als Oberon werkt. Op een gegeven moment bijv. ging de opdracht rond bij een aantal mensen: we gaan een andere cover maken voor Pep, ontwerp eens wat. Dus een groot aantal tekenaars werpt zich daar op en er zijn beeldschone ontwerpen uitgekomen. Maar wie blijkt er nog een belangrijk aandeel in de beslissing te hebben? De afdeling marketing! Dat vind ik zeer merkwaardig; de formule van een blad is niet in cijfers uit te drukken, je moet niet met cijferaars over dat soort dingen gaan

praten. Redaktie en tekenaars samen haddenhierover het laatste woord moeten hebben. Ik dreig Frans nu al ongeveer een jaar met een redaktieraad, waar een paar redakteuren wel voor voelen, een paar ook niet. Een overlegorgaan tussen redaktie en tekenaars, dat regelmatig bij elkaar komt, met een steeds wisselende bezetting. Maar daar moet ik straks nog even op terugkomen.

Nog een voorbeeld van hoe weinig zicht wij hebben in de werkwijze van zo'n groot bedrijf:op een gegeven moment wordt Peter de Smet ontboden bij de nieuw opgerichte afdeling doorverkoop. Peter komt daar binnen en ziet een man zitten in een uitstekend geoutilleerd bureau met erg veel kasten. En die man gaat ongeveer een uur lang over de technische kwaliteit van die kasten zitten praten. Peter is een geduldige natuur, dus die heeft daar naar zitten luisteren en het werd hem duidelijk dat die kasten erg goed in elkaar zaten;daar zouden pagina's in gaan en als er dan een telefoontje uit Timboektoe zou komen, dan zou die man binnen de vijf minuten de betreffende pagina's opgezocht hebben. Toen vroeg Peter:maar hoe gaan jullie die doorverkoop nou stimuleren, wat gaan jullie nou met die pagina's dóén? Nou, daar zou een fóldertje over komen... Die syndication zal in werkelijkheid wel stevig aangepakt worden, maar dit soort dingen maak je mee.

BELANGENGROEP OF ECHTE VAKBOND

---Wat zijn op het moment je plannen met de bond?

F. J. :Ik moet je zeggen, we zijn er mee gestopt. Als je geen medewerking hebt, kun je moeilijk iets beginnen;ik heb geen zin om het in mijn eentje te doen. Maar dat er iets van de grond moet komen, daar ben ik wel heilig van overtuigd. Alleen zijn het cynisme en de skepsis ten opzichte van de plannen overdonderend groot.

---Is het niet merkwaardig dat er zo gereageerd wordt, terwijl iedere tekenaar toch in dezelfde onbeschermde, sociaal onzekere positie zit?

F. J. :Die skepsis bestaat misschien ook ten opzichte van mijn persoon. Op een gegeven moment wilden we een bijeenkomst organiseren en ik heb toen ook duidelijk gesteld, dat ik zo'n bijeenkomst allerminst zou kunnen leiden, om de doodeenvoudige reden dat ik onder de tekenaars een nare naam heb:o, daar heb je Julsing weer met zijn sociale gedoe. Ik heb altijd op dit onderwerp zitten hameren,hê, het demokratiseren van dit en het demokratiseren van dat. Dat geeft je een bepaald stempel en wanneer sommige tekenaars toch al niet willig zijn om dingen in die richting te ondernemen....

---En hoe dacht Peter over deze zaken?

F. J. :Peter is niet zo'n felle. Hij ziet wel zitten dat er aan al die dingen wat moet gebeuren, maar hij is, nog meer dan ik, bang voor al het werk dat er uit voortvloeit. Ik ben eigenlijk met twee dingen bezig geweest. Het meest duidelijk is die klont vorming, die belangengroepering van de tekenaars; daar zijn we trouwens in een eerder stadium al mee bezig geweest, dat was met Hans Frankfurther, Jan Kruis en Lo Hartog van Banda. Dat is toen ook de mist ingegaan. Het moest een belangengroep worden, want een echte vakbond kan het natuurlijk nooit worden, je kunt niet met c.a.o.'s werken, je kunt ook als free lancers niet met stakingen dreigen;je moet al een hele vette stakingspost hebben om deze gasten te kunnen onderhouden, al was het alleen maar om de caférekeningen te kunnen betalen. We zijn dus al eerder bezig geweest en dat heeft geresulteerd in een zeer kortstondige karrière van mij als bestuurslid van het Stripschap en dat was dan ook weer alles. En nu zijn we door de ongerustheid van Willy opnieuw bij elkaar gekomen en dat is ook weer niet gelukt.

REDAKTIERAAD

Op het moment veel haalbaarder is die redaktieraad, waar ongeveer één keer per maand geluld wordt over de formule van het blad enzo. Maar Frans wil tekenaars en redaktie streng gescheiden houden, en dat vind ik een beetje merkwaardige redenering van hem. Alsof er onder het tekenaarsbestand geen mensen zijn die op zijn minst gevoel hebben voor het maken van een blad. En alsof er onder de redakteuren geen mensen zouden zijn die erg aardige ideeën over het maken van strips zouden hebben.

---Maar die redaktieraad staat naast die andere plannen van sociale voorzieningen en dergelijke?

F. J. :Ja, die staat er wel naast, maar ik ben met beide dingen bezig geweest. En uit beide dingen heb ik me min of meer met een bloedende kop teruggetrokken. Het is gewoon wachten op een gunstig moment en dan weer eens proberen. Maar wat mij het meest verontrust is de positie van de tekenaar als eenling tegenover het grote bedrijf. Als je het heel erg simplistisch stelt, zou dat een bedrijf zijn, dat in feite gegroepeerd is rondom een heel klein groepje free lance medewerkers;en dat groepje free lance medewerkers heeft geen reet te vertellen. Het is zeer simplistisch gesteld natuurlijk. Zo is het eigenlijk nog niet, want die groep free lance mensen is nog niet belangrijk genoeg, maar zou het wel kunnen worden. Kijk, er zijn nog geen Franquins opgestaan, er zijn nog geen monsterprodukten als Asterix en Lucky Luke, maar ons aandeel is aan het groeien en ik vind dat dan ook ons inspraakaandeel op zijn minst evenredig moet groeien. Daar moet een formule voor gevonden worden, ofwel in de vorm van zo'n redaktieraad, ofwel in de vorm van een soort klont, van zo'n belangengroep. Ik vind die redaktieraad op het moment belangrijker, omdat je dan een gespreksformule hebt, een regelmatig terugkerende gespreksmogelijkheid. Op het moment is het zo dat de tekenaar met zijn map tekeningen onder zijn arm daar aankomt en met de aanwezige redakteuren praat over de dingen die zijn gemoed belasten. Dat komt bij mij wat rommelig over.

---Voelen de tekenaars voor de redaktieadviesraad?

F. J. :Zowel tekenaars als redakteuren zien het niet. Nou kan ik wel blijven hameren, maar ook de tekenaars voelen er niet veel voor. Maar ja, ik zie wel waar het strip strandt.

WEET U, IK BEN MAAR EEN EENVOUDIG TEKENAAR IK TEKEN PLAATJES IN WEEKBLADEN EN ZO. GEEN ONAARDIG VAK, AL ZEG IK HET ZELF. ALLEEN BEN IK ZO ONNOZEL GEWEEST OM TE DENKEN DAT IK ALLES WAT IK MET DEZE HANDJES HEB VERDIEND OOK WEER MET DEZE HANDJES MOCHT UITGEVEN...
)EETJE...!

STROP VOOR JEAN DULIEU

tekenfilms toch niet op tv

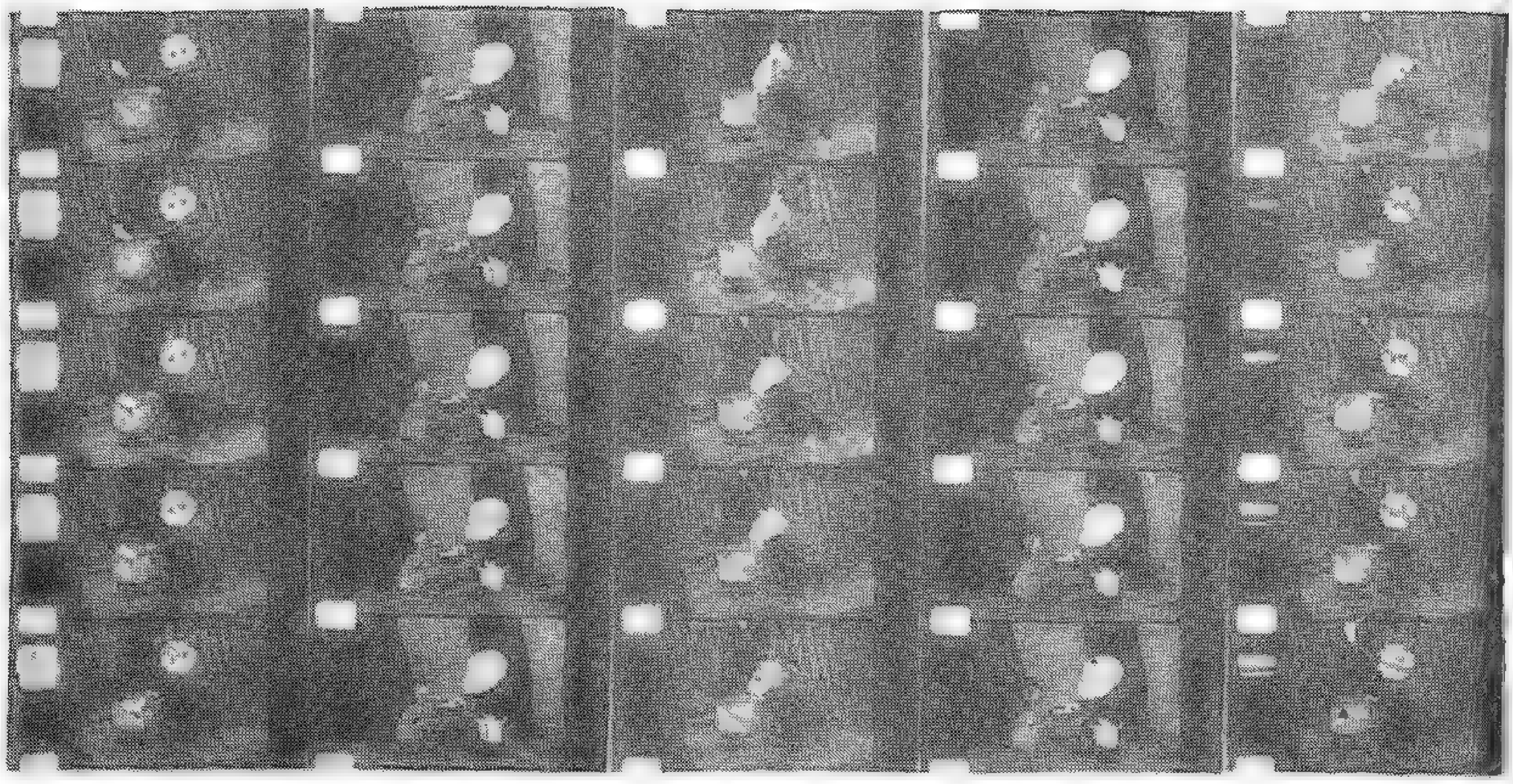

Anderhalf jaar werkte Jean Dulieu onverdroten aan een serie tekenfilms van Paulus de Boskabouter. De NOS zou de films kopen en ze dit najaar nog op het scherm brengen. Het grootste gedeelte van de films is nu klaar, maar Dulieu zal ze weer in de kast moeten opbergen. De NOS heeft er geen geld meer voor!

We mogen aannemen dat de meeste lezers weten dat Jean Dulieu het pseudoniem is van Jan van Oort. Een pseudoniem overigens waar hij zelf niet altijd even gelukkig mee is. Ook nu nog komt het voor dat grote opdrachten aan zijn neus voorbij gaan, omdat de mensen de schepper van Paulus in Frankrijk vermoeden. Jean Dulieu, geboren in Amsterdam, woont echter in Soest, in een prachtig huis met rieten dak omgeven door bossen. Jean Dulieu, toen nog Jan van Oort, leek aanvankelijk een loopbaan als violist beschoren. Na het met sukses doorlopen van het conservatorium, startte hij in het Goois orkest, later ging hij over naar 't Concertgebouworkest, dat toen onder leiding stond van Eduard van Beinum. In de hongerwinter werd er op tweede kerstdag (1944) bij kaarlicht (de elektriciteit was afgesneden) een matinee gegeven.
Na afloop daarvan bleken alle fietsen van de orkestleden en het publiek door de heren bezetters in beslag te zijn genomen. Aanleiding voor Van Beinum om alle verdere concerten aftegelasten.
Om toch wat om handen te hebben in deze concertloze periode begon Jean Dulieu te tekenen. Na circa 12 verschillende kaboutertjes op papier te hebben gezet, ontstond uiteindelijk Paulus.
Na de bevrijding kon Dulieu in het Concertgebouworkest terugkomen. Hij berekende dat hij tot aan zijn pensioen nog 40 jaar moest spelen. Dat stond hem enigszins tegen. Evenals het feit dat hij ieder jaar weer zou weten dat hij in april van het volgend jaar wederom 17 maal de Mattheus passie zou moeten strijken. Dit overwegende besloot hij voor de eer te bedanken en wijdde zijn verdere aandacht aan Paulus.
Hij verhuisde naar Terschelling en begon aan zijn Paulus-strip (in de Volkskrant) zonder ooit de techniek van het tekenen te hebben geleerd! In de jaren daarna groeide Paulus uit tot iets bijzonders. Het kleine kaboutermannetje verscheen als strip in de krant en later in boekvorm. Verhalen in de Varagids, de Avrobode, Eva, Margriet, Fix en Fox, Kris Kras. Dan boeken als De Hulpsinterklaas, Het Klaaghemd en vele anderen. Paulus in het zweeds, duits, engels, amerikaans, zuid-afrikaans, indonesisch en japans. Paulus voor de radio, op grammofoonplaten en op de t.v. Dulieu bleek een groot kunstenaar, die even goed met pen en inkt als met penseel en verf om kon gaan, prachtige poppen met geheimzinnige mechaniken kon maken en een geweldig oog voor kleur had.
Z'n laatste boek met eigen teken- (lees schilder-) werk, "De Eikelmannetjes" was een waar meesterwerk! Hij besloot het zelf te vertalen, nadat de eigenlijke vertaler "Ze stonden op een kluitje" omgezet had in "They stood on a lumb of earth".
Er bleek twee jaar werk in te zitten!

TEKENFILM

Na de poppenfilms die in de winter van '67/'68 op de t.v. verschenen, kwam Dulieu er achter dat Paulus in vele artistieke vormen ten tonele gevoerd was alleen nog niet als tekenfilm. Op het eerste gezicht leek het natuurlijk waanzin zoiets in je eentje te gaan beginnen. Al wil je nog zo graag tekenen en filmen, er moet eerst een goede tructafel komen, die toch zo'n honderdenvijftigduizend gulden kost! Dat bedrag had Dulieu natuurlijk niet voor handen maar na het lezen van een boek over tekenfilms begon er zich in zijn hoofd een plan te ontwikkelen en in de weken daarna bouwde hij zijn eigen tructafel met behulp van een soort veredeld meccano. Door te draaien aan wieltjes, die vastzitten aan lange, van schroefdraad voorziene assen, bewegen de verschillende delen zich voort langs een horizontaal en verticaal vastgelegde centimeterverdeling, zodat elke beweging genoteerd wordt. Daarboven hing de kamera, met behulp van hetzelfde meccano trillingsvrij verankerd. Een aantal filmlampen maakten de apparatuur kompleet.

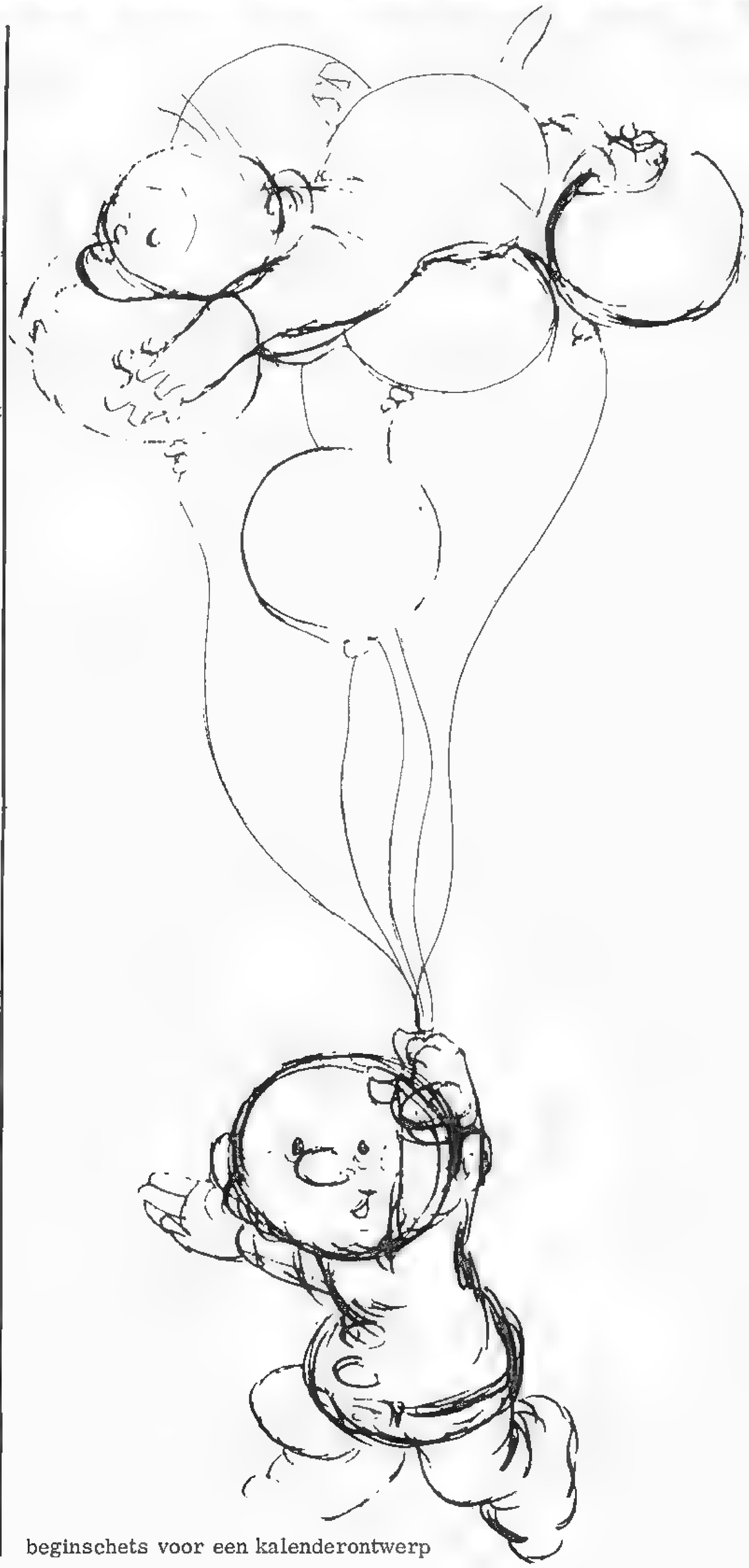

beginschets voor een kalenderontwerp

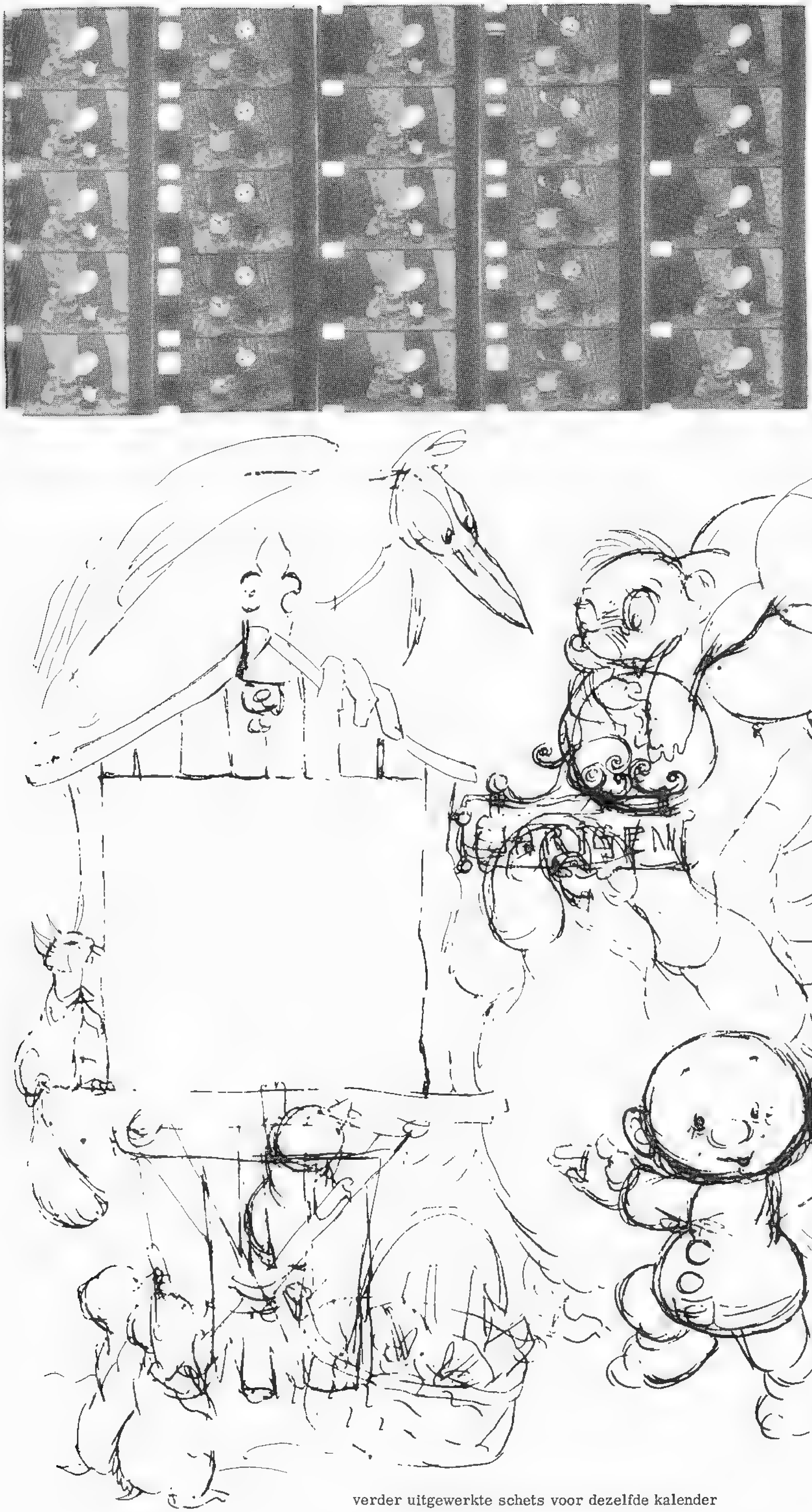

verder uitgewerkte schets voor dezelfde kalender

studietekening (in kleur) voor een kalender

de uiteindelijke kalender

Na enig proberen werden de onvolkomendheden verbeterd en was de opstelling gereed voor het filmwerk.
Nu (begin 1972) kon het tekenen beginnen. Om achter elkaar te kunnen werken -wachten tot inkt of verf droog is kost tijd(-money)- ontwierp Jean Dulieu een lange tafel voorzien van wieltjes. Als een tekening moet drogen schuift hij de lange tafel een eindje door en begint aan de volgende enz. enz.
De tekeningen voor een film worden op 'cells' gemaakt, uiterst brandbare velletjes dun, doorzichtig polyester, aan twee zijden te gebruiken, waarbij je wel moet oppassen er geen vingerafdrukken op te maken:want die gaan er nooit meer af.
Aan de ene zijde wordt met inkt een voorwerp of figuur getekend. Na drogen wordt dit aan de andere zijde ingekleurd, waarbij de zwarte lijnen onzichtbaar worden. Cell omdraaien en je ziet de zwarte lijnen weer over de kleuren heen lopen. Als er meerdere kleuren per tekening nodig zijn (en dat is praktisch altijd) betekent dat elke keer wachten tot de vorige kleur droog is. De door Dulieu zelf gefabriceerde tafel was wel een uitkomst, want om bijv. Eucalypta te laten lopen zijn er al 100 cells nodig. Hoe werd de tructafel gebruikt? Wel, als Paulus in het bos loopt gaat dat alsvolgt: een blauwe ondergrond; daaroverheen een groen vel dat 2/3 van het blauwe vel bedekt, en aan de bovenkant (waar je de lucht boven het land ziet) iets golvend is; dan een cell met donkere bomen; daarover een cell met iets grotere en iets lichter gekleurde bomen en daarna de cells van Paulus, één met het hoofd, het lichaam, de armen en beentjes. Klik. Zo dat is één beeldje! Nu de cells met armen en benen van Paulus steeds verwisselen, de achterste bomen mbv de wieltjes langzaam opzij draaien (in de richting waar Paulus vandaan komt) en de voorste bomen iets sneller. Hetzelfde effekt dat je krijgt wanneer je uit het raam van een rijdende trein kijkt.

PROBLEMEN

Moeilijkheden deden zich natuurlijk veelvuldig voor. Net als je Eucalypta in een bepaalde houding nodig had was die ene cell natuurlijk verdwenen. Overal zoeken, zonder resultaat. Dan maar weer opnieuw tekenen, drogen, kleuren, drogen, kleuren enz. Dan pakte je uit de la de benodigde cells voor de achtergrond en ja hoor, daar zat dat zoekgewaande kreng gewoon tussen!

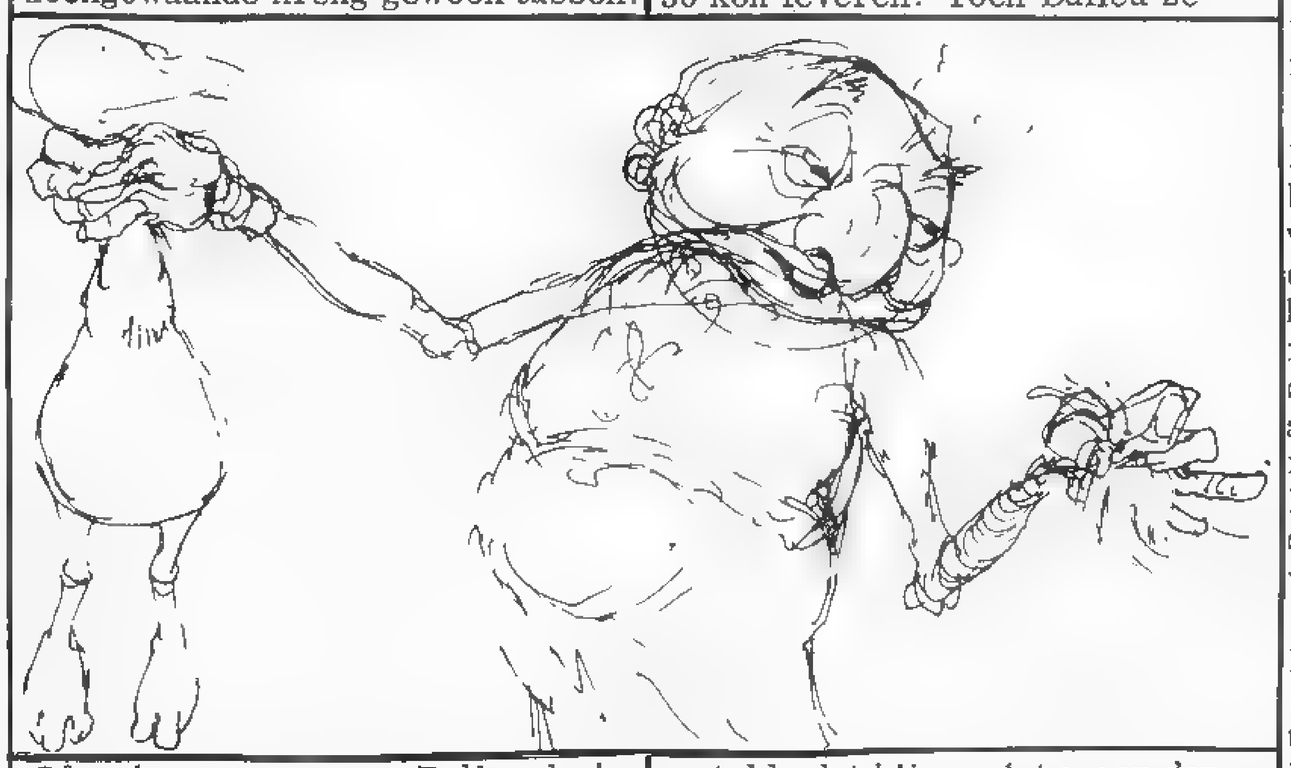

Of er kwam, wanneer Dulieu druk bezig was, onverwachts bezoek. Erg leuk, maar had je van deze stand van Salomon en Krakas nu wel of geen beeldje gemaakt. Waarschijnlijk wel. En dan kreeg je weken later de film terug, die op de bewuste plaats net even versprong: er miste één beeldje met als gevolg dat het hele gedeelte opnieuw gefilmd moest worden. Gelukkig hadden de jongens van de NOS intussen duidelijk hun belangstelling voor het werk van Dulieu laten blijken.
Anderhalf jaar lang zwoegde Jean Dulieu aan zijn films, waarin niet alleen veel tijd (hij werkte letterlijk van smorgens vroeg tot savonds laat) maar ook erg veel geld ging zitten. Muziek bijv. zou hij moeten laten komponeren. Daarvoor betaal je aan rechten per film al vijfhonderd gulden. Daarnaast moest zijn gezin toch ook nog kunnen leven.

Uiteindelijk had hij één film geheel klaar, de andere 12 grotendeels. Dat was enkele maanden geleden. De NOS had hem al die tijd aan het lijntje gehouden maar toen Dulieu zover gekomen was, deelden ze hem mee, dat ze hem er niet meer voor wilden betalen; ze hadden al hun geld aan het programma NOS-Kiosk opgemaakt.
Een andere zuil wilde de Paulusfilms wel hebben als hij er even 36 kon leveren. Toen Dulieu ze vertelde dat hij er niet meer dan 13 per jaar kon maken, ging ook dat niet door.
Een studio als van Geesink en Chanowski kan zo'n domper gewoon inkalkuleren, maar een eenling als Dulieu kon dat natuurlijk niet. Op dat moment zat de geestelijke vader van onze boskabouter volledig aan de grond. (Z'n biljet van de inkomstenbelasting gaat hij inlijsten: belastbaar inkomen over 1972 f.0,00). Hij had geen droog brood meer op de plank, dacht er zelfs over zijn huis te verkopen. Subsidie kon hij op dat moment niet meer krijgen omdat hij al aan de uitwerking van zijn ideeën begonnen was. Zijn lidmaatschap op verschillende literaire verenigingen kon hij niet meer voortzetten. Deze lieten hem echter niet in de steek en wisten zelfs nog wat subsidie voor hem los te peuteren om de ergste nood te lenigen.

Na dit dieptepunt kwam Paulus gelukkig weer op verschillende manieren in aktie. Het VVV Apeldoorn vroeg Jean Dulieu een klank- en lichtspel in het park Berg en Bos te organiseren. Aller lei technische mogelijkheden werden hem geboden. Toen hij echter met een vreselijk ingewikkeld plot in Apeldoorn arriveerde, bleek hem alleen een tweesporen taperecorder ter beschikking te staan. Hij eiste er nog één en kon toen beginnen aan iets waarvan hij na afloop zei: 'Nooit meer'.'

Maar Paulus de (Berg en) Boskabouter bleek ook voor de toeschouwers onvergetelijk. Er moesten dus meer klank- en lichtspelen komen. Om op technisch gebied meer mogelijkheden te hebben dan die, welke de Paulus-figuren hem al gaven, ontwierp Jean Dulieu de reus Pyrofix, een vuurwerker. Deze stelde hem in staat om naast de gewone verlichting bijv. ook vuurpijlen te gebruiken.

Naast dit kijk- en luisterfeest is Chanowski nu bezig met 10 minuten durende poppenfilms van Paulus à la Fabeltjeskrant. Jean Dulieu heeft echter geen tijd om de stemmen erbij zelf in te spreken. Hij heeft het namelijk weer erg druk met tekenen.

Na vele jaren is de cyclus weer voltooid: Paulus is weer terug als krantenstrip. Ik geloof dat de vele Paulus-fans er erg gelukkig mee zijn dat Dulieu weer aan het tekenen is geslagen. Hij zelf is dat ook Nog niet zo lang geleden dook hij om half acht smorgens al zijn filmstudio in, savonds om half zeven kwam hij er dan pas weer uit, om te ontdekken dat het de hele dag prachtig weer was geweest. Als het nu mooi weer is gaat hij lekker in zijn tuin onder de bomen zitten tekenen.

door Maarten de Meulder

wij zijn terug van vakantie op 10 september

STRIPANTIQUARIAAT

PANDA

frederikstraat 151 den haag

BOEKBESPREKINGEN

nog verder van huis met eric, catcher erwin en zijn managers

door Martin Wassington

(bij de verschijning van Erwin 'de Banneling' en 'de Duivel uit het Ven' van Unieboek, Bussum)

Zoals Eric en Erwin immer paniek zaaiden met hun veelal krijgshaftig optreden, zo zet deze paniek zich voort bij de uitgevers die hun avonturen gestalte hebben gegeven.
Want wat is er zo de afgelopen jaren al niet gesold met Eric, Winonah en dus ook met Erwin?
De Eric-verhalen, die zoals men weet -behoort te weten- in 54 deeltjes bij 't Kasteel van Aemstel verschenen, leiden met ingang van verhaal 'de Huid van de beer' een sober en alleszins kwijnend bestaan in provinciale bladen als: 'De Dedemsvaartse Courant', 'Meppeler Courant' en 'Gorkums Dagblad', gemiddeld zo'n drie maal per week verschijnend.
Duidelijk is dat zelfs de meest fanatieke Kresse-verzamelaars nu inmiddels hun abonnement op deze bladen -en daarmee de hoop om de laatste twaalf Eric-verhalen in handen te krijgen- vaarwel hebben gezegd sinds realisten vlotjes berekenden dat het kompleteren van de verhalen op deze manier tot in de jaren tachtig zou gaan duren.
Ook enthousiastelingen die de plaatselijke jeugd dezer steden f.10,- per kompleet Eric-verhaal boden, kwamen bedrogen uit; zo vinden nu de meeste Eric-krantenverhalen een roemloos en onwaardig einde in het vuilnisvat.

Wat is er nu dan wel?

Eric -inmiddels een brave zij het wat verontruste huisvader, Winonah -hopelijk nu eindelijk seksueel aan haar trekken komend en Erwin -specialist in fikse stoeipartijen, leven voort in de voor ieder bereikbare verhalen van 'Erwin, de zoon van Eric de Noorman', als vervolg op 'de Eerloze Krijg' het laatste Eric-verhaal. 'De Eerloze Krijg', verhaalt -zoals het woord reeds zegt- de strijd tussen Erwin die de Picten met wapens steunt en Eric die de Britse vorst te hulp schiet. (reeds toen kroop het vorstenbloed waar het niet gaan kan), om aldus de beschaving van 'de wilde spleetogen' te redden.
Natuurlijk dient Erwin te verliezen. Maar om terzake te komen: Erwin verschijnt plotseling, wellicht via het slippertje van Eric ('De Scheepsbouwer' uitg. Nooitgedacht) kompleet met gave tekstballonnen tussen de suizende pijlen, in Pep no. 38 van 1966, om te eniger tijd

links: Erwin werpt zich in de strijd; boven: het mes op de strot

weer met 'fadir' in het reine te komen.

Beter één vijand in de hand dan tien op de vlucht (met een speertje hier en een pijltje daar)

Wat Erwin dan in Pep tot en met 1967 no. 50 beleeft, valt het beste samen te vatten onder de term 'catch-as-catch-can'.
De bijna voortdurende afwezigheid van een rijdier, maakt het Erwin mogelijk zich steeds binnen steenworpsafstand, geflankeerd door 'Hoei'-Cym na de kreet 'Hé, daar wordt gevochten' in de strijd te werpen. De knokpartijen zijn dan ook niet van de lucht.
Om het allemaal een beetje eerlijk en spannend te houden, bakkeleit Erwin beurtelings met Britten, Saksers en Picten -dan weer met Britten tegen Saksers en tenslotte met Britten en Saksers tegen Picten, hetgeen dom is want Saksers zijn niet te vertrouwen, (zoals Kresse tevoren keurig aankondigt: In de vluchtgang van Dunadh's burcht kappen de Saksers het vluchttouw en nemen Erwin verraderlijk gevangen).
Kenmerkend is verder dat zich nogal wat situaties afspelen, waarin Erwin enkel en alleen het vege lijf -en dat van zijn medestanders van dat moment- redt, door de vorst van de tegenpartij het mes op de strot te zetten met de woorden: 'De enige manier om hem te redden is overgave'.
'Uiterst bevredigend' is het dan steeds weer te ervaren dat ieder zich braaf overgeeft om zo het leven van de 'beminde' vorst te sparen, hoewel een enkele naïeveling ooit vermoed mag hebben dat een naijverige souschef een verdere poging tot strijd zou wagen om aldus na 's konings dood te kunnen promoveren.

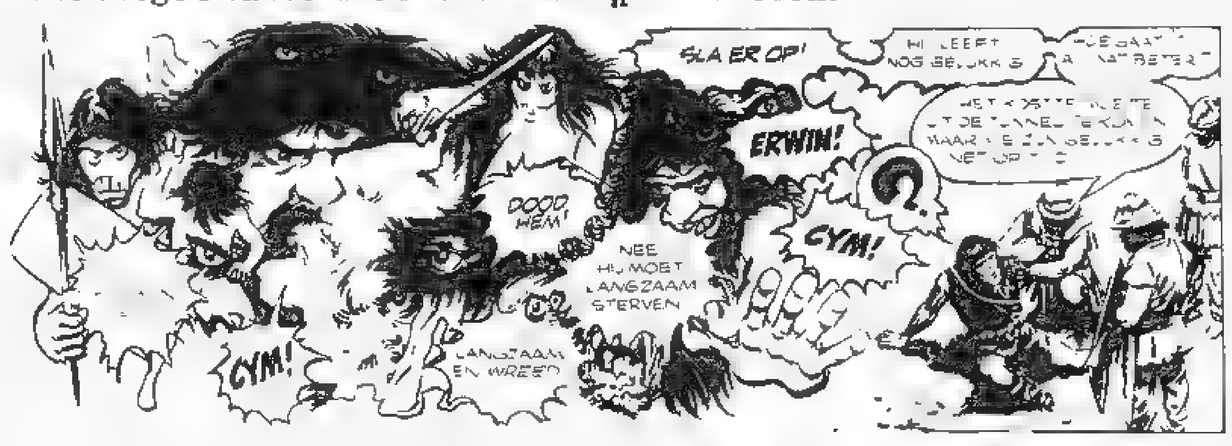

nieuwe plaat in 'De Duivel uit het Ven'

LAFBEK-SCHURK!
JA, SCHELDEN DOET GEEN PIJN KOM MEE, JONGENS DA'S DE GROOTSTE BUIT DIE WE OOIT GEHAD HEBBEN NEE, LAAT DIE MAAR LIGGEN DIE IS NET BELANGRIJK

in de vluchtgang van Dunadh's burcht kappen de Saksers het vluchttouw...

Niets van dat alles, maar misschien zou Erwin ook dat met een bosje pijlen of een zwiepend zwaard wel oplossen.
Welaan, dat het sukses van Erwin in Pep wellicht niet enorm is geweest, is niet zo verwonderlijk, want ten eerste waren de tekeningen zo verkleind en miserabel ingekleurd dat meestal slechts een warrige zwarte massa met keurige tekstballon te onderscheiden was, ten tweede verschenen de verhalen met ondertitels als 'De Koningsketen' of 'Dunadh's wraak' zo onregelmatig in Pep, dat men nooit enig idee kreeg hoe en wanneer een verhaal zou aflopen.

Managers te over

Vooral in deze periode levert de verkoop van oude Eric's mensen die nauwelijks aan strips gehecht zijn een fortuintje op, wat voor Wolters naast idealisme natuurlijk een overweging geweest zal zijn

Saksers zijn niet te vertrouwen (hertekend)

om een heruitgave van Eric te starten.
Ter meerdere glorie van de Pepstripoteek mag dan ook Erwin in 'de Vrijbuiter' bij de G.P. verschijnen, een Pep-verhaal uit 1969, zodat de link met 'de Eerloze Krijg ontbreekt.
Er komt dan een hele tijd waarin Kresseverzamelaars het moeten stellen met duurder en dunner wordende Wolters-uitgaven, aanvankelijk vlotjes, later met horten en stoten, van de persen rollend.

Nu is dan Unieboek gekomen met een boekuitgave van de eerste Erwinverhalen uit Pep, t.w. 'de Banneling' en 'de Duivel uit het Ven'. Hoewel er fiks aan de verhalen is gewerkt, zet de bovengenoemde bloedarmoede in de verhalen zich voort en bewegen de avonturen van Erwin zich rond een veredeld 'van dik hout zaagt men planken' en 'moet je een watjekouw'. Zoals reeds in Tom Poes Weekblad duidelijk werd, lenen Kresse's verhalen zich minder voor ballonteksten, wat wellicht nog sterker geldt voor de magere verhaaltjes van Erwin, dan voor de prachtige sagen in bijv. 'de Zwaardcyclus'. Niettemin blijft het natuurlijk Kresse's mees-

BOEKBESPREKINGEN

warrig zwart in Pep

terhand die bezig is in de Erwin-verhalen, waarin enerzijds tekeningen zijn afgevoerd en anderzijds grote en goede platen zijn toegevoegd ten opzichte van de verhalen zoals die in Pep verschenen.

Minder prettig doet de modernisering (?), maar vooral de inkorting van de teksten aan.

Redenen om deze uitgaven aan te schaffen zijn er overigens nog genoeg:

-de speciaal door Kresse vervaardigde kleurenomslagen, -de grootte der tekeningen (bijna originele grootte), -een inleiding, waardoor ook niet Kresse-fanaten eindelijk eens weten wie Erwin is, ook al zijn verwijzingen naar 'de Eerloze Krijg' en 'de Zwarte Piraat' voorshands zinloos, maar wie weet verandert dat in de toekomst?-een zacht prijsje:f. 4, 95, -last but not least, heeft Erwins zwaard naar alle waarschijnlijkheid degenen die

van dik hout zaagt men planken

nieuwe plaat in 'De Duivel uit het Ven'

verantwoordelijk waren voor het inkleuren der verhalen in het ven ontmoet, want de tekeningen in de uitgave van Unieboek zijn ongekleurd, en terecht, want zo hoort het.

Aangenomen dat u nu weet hoe het zit met de uitgaven van de familie De Noorman, komt hier het een en ander om u duidelijk te maken dat u er weer niets van begrepen heeft, want: Sijthoff/Tango komt dit najaar met een voortzetting in dubbel oblong formaat van de Wolters-uitgaven te weten: Deel I. De Burcht van Myrkven-Gunnar de Gevreesde-De Gebroken Pijl-De Heer der Heruli. Deel II. De Geschiedenis van Bor Khan. Deel III. Svitjold's offer-Het Teken der Joms-De Witte Raaf. De prijs is helaas nog niet bekend.

LEDENAANBIEDINGEN

Plakboekjes, 8 stuks voor f. 7, 50. Simpelman f. 2, 65, Bommelbibliografie f. 3, 95; stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie f. 12, 50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar. Nieuw: Stripschapstickers, 20 stuks voor f. 3, -.

Bestellen via giro 1513000 tnv de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

BESTUUR

Voorzitter:
Martin Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332.

Sekretaris:
John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.

Penningmeester:
Wil Soyer, Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.

4e Bestuurslid:
Kees Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.

5e Bestuurslid:
John M. Willemse, Dorus Rijkershof 5', Amsterdam.

FILMOTHEEK

Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13''', Amsterdam, 020-355182 of:
P. Adriaanse, Wouwermanstraat 39'''', Amsterdam.

WERELDKARTOENALE KNOKKE_HEIST

door Martin Wassington

In Knokke-Heist zonder twijfel de meest aktieve badplaats van België. uitgangscentrum van formaat, met een bevolking van zo'n dertigduizend zielen die zich 's zomers vertienvoudigt. werd ook dit jaar als onderdeel van alle voor de toeristen georganiseerde aktiviteiten het Humorfestival gehouden.
Onderdeel van het Humorfestival - is dit jaar voor de twaalfde keer - de Wereldkartoenale lopend van 1 juli tot 2 september.
De twaalfde Wereldkartoenale op 29-6-1973 geproclameerd. geniet naast de steun van het Gemeentebestuur van Knokke-Heist, die van het Stedelijk Casino, de Provinciale Dienst van West-Vlaanderen en de Nationale Dienst voor Volksopleiding, terwijl de baten ten gunste komen van de UNICEF.
Kartoenisten konden na een persoonlijke uitnodiging meedingen naar prijzen van 25.000 b.frs. in drie categorieën t.w.:
Categorie A. De gewone kartoen of tijdkritische tekening.
Categorie B. Kartoens met een opgelegd thema ditmaal: Humor in het Verkeer.
Categorie C. Humoristische gebruiksgrafiek als affiches, advertenties, geboortekaartjes, wenskaarten, boekomslagen, verpakkingsmat. etc.
De jury stond voor de zeer omvangrijke taak maar liefst 1726 kartoens uit 27 landen te selecteren tot de 300 die tentoon gesteld werden.

Eerste in cat.A. werd een kartoen van de in 1944 geboren in Moskou wonende Mikhail ZLATKOVSKI, graficus en kartoenist (afb. 1).
Eerste in cat. B. werd een kartoen van Valentin ROZANZEV, eveneens Rus geboren in 1939, die na het universitair diploma luchtvaartingenieur studies volgde aan de Hogeschool voor Industriële Kunsten (afb.2).
Eerste in cat. C. werd een affiche van de Zwitser Donald Brun, geboren te Bazel in 1909. Hij volgde studies in Grafische Kunst te Bazel en aan.de Akademie voor Vrije en Aanverwante Kunsten in Berlijn; richtte in 1933 een publiciteitsstudio op en wijdt zich sindsdien aan het ontwerpen van affiches voor internationale firma's en Zwitserse tentoonstellingspaviljoens. (afb.3.)

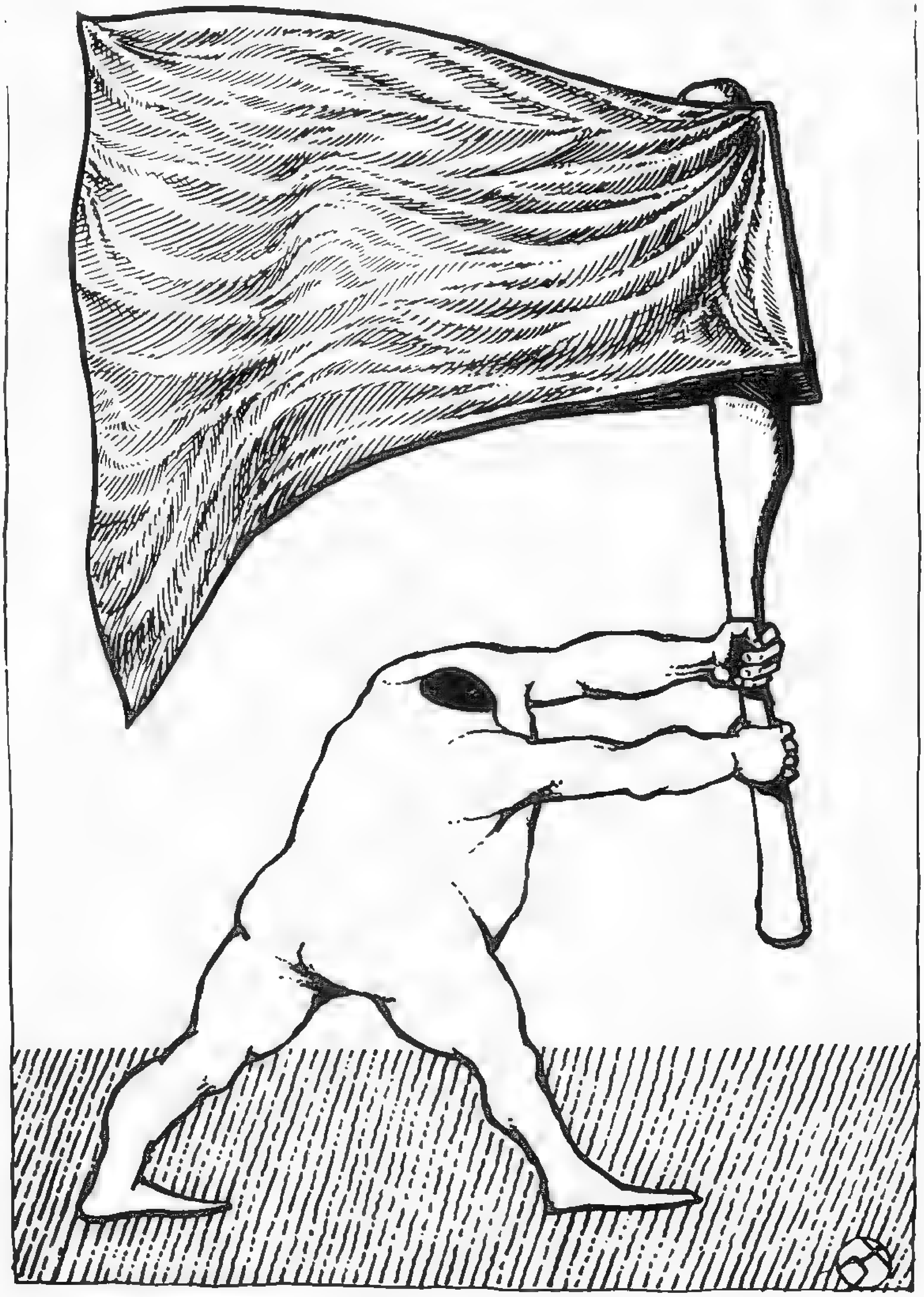

Afb.1. Mikhail Zlatkovski

De prijs die het publiek ieder jaar, via ingezonden kaarten mag uitreiken viel ditmaal Ronald H. de Hert uit Antwerpen ten deel. Jaarlijks verschijnt een boekje met een gedeelte van de tentoongestelde werken van het jaar daarvoor.

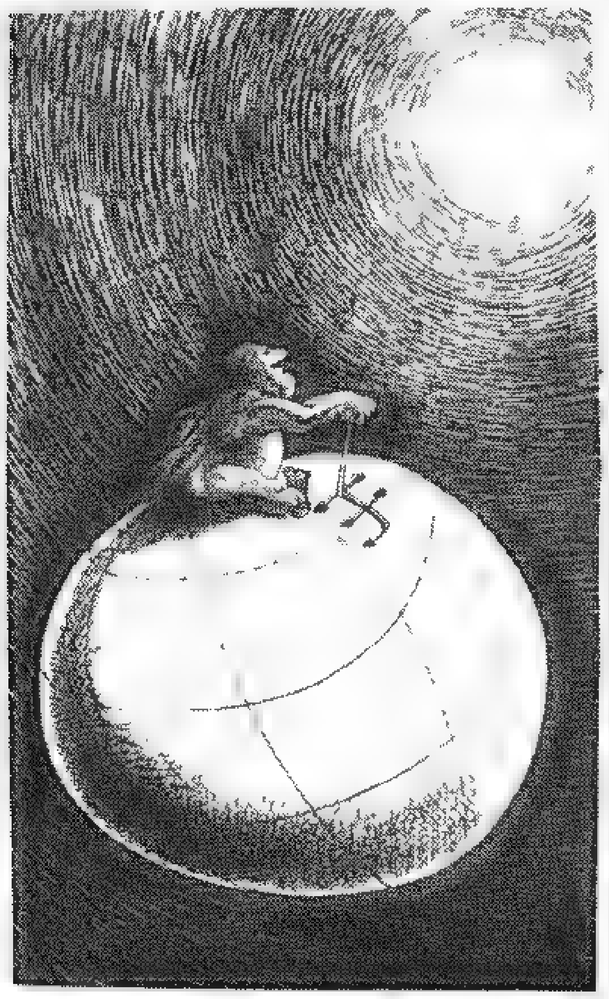

Afb. 2. Valentin Rozanzev

Nederlanders die dit jaar deelnamen waren Ad Ligthart, Guus Ong, Frits Cieraad (afb. 4), Peter van Saane, Frans de Boer, Felix Roosenstein, Ant. Hoogedoorn, Arend van Dam (afb. 5), Ad Broers, Arie Stolk, Stefaan Verwey, H.P. De Hoog, Rudolf de Vries en J. de Jager, terwijl Ton Smits, van Malsem en Vander Born in het verleden eerste prijzen haalden.
Eric Parez, direkteur van het toerisme en realisator van het geheel vertelde dat er vergevorderde plannen bestaan om volgend jaar in categorie C. de strip op te nemen, terwijl bovendien reeds plannen bestaan tzt. de tekenfilm in te passen.
Een gesprek met de Roemeen Niculae Claudiu
- geboren 1928 te Boekarest via een studie Economie aan het

Afb. 3. Donald Brun

Wetenschappelijk Instituut overgegaan tot het tekenen van kartoens, die hem prijzen opleverden in Roemenië, Italië, Japan en Rusland - en de eerder genoemde Zwitser Brun leidde tot een diskussie over mogelijkheden en noodzaak van een vereniging voor kartoenisten. Claudiu verklaarde reeds plannen en voorbereidingen tot een dergelijke bond te hebben getroffen in Gabrovo (Roem.) waar dit jaar in mei in het kader van de samenwerking Gabrovo -Aberdeen een internationale kartoententoonstelling werd gehouden die voortaan iedere twee jaar zal plaatsvinden.
Van de daar aanwezige kartoenisten bonden Jean Effel (Fr.), Adolf Born (Tschechosl.), Danilo Aguisto en Gec-Gianieri (It), Fehar Dogan en Nehar Tubler (Turk), Fürrer (Zwitserl.) en Dumanov (Bulg.) zich om de vereniging van de grond te helpen, terwijl Claudiu als coördinator zal optreden.
De Zwitser Donald Brun zag een en ander niet zo zitten, gezien de felle politieke stellingname van kartoenisten en hun sterke individualiteit (reeds in het verleden ging een dergelijke vereniging te Parijs daardoor snel ter ziele), al gaf hij toe dat op kommerciele basis (copyright) wel mogelijkheden tot samenwerking lagen.

Eventuele verdere inlichtingen hierover kunt u krijgen bij Niculae Claudiu, AleeaCostinesti, 10-b5, Bucuresti-Romania en over de Wereldkartoenale bij Eric Parez, stadhuis Verweeplein, Knokke-Heist.

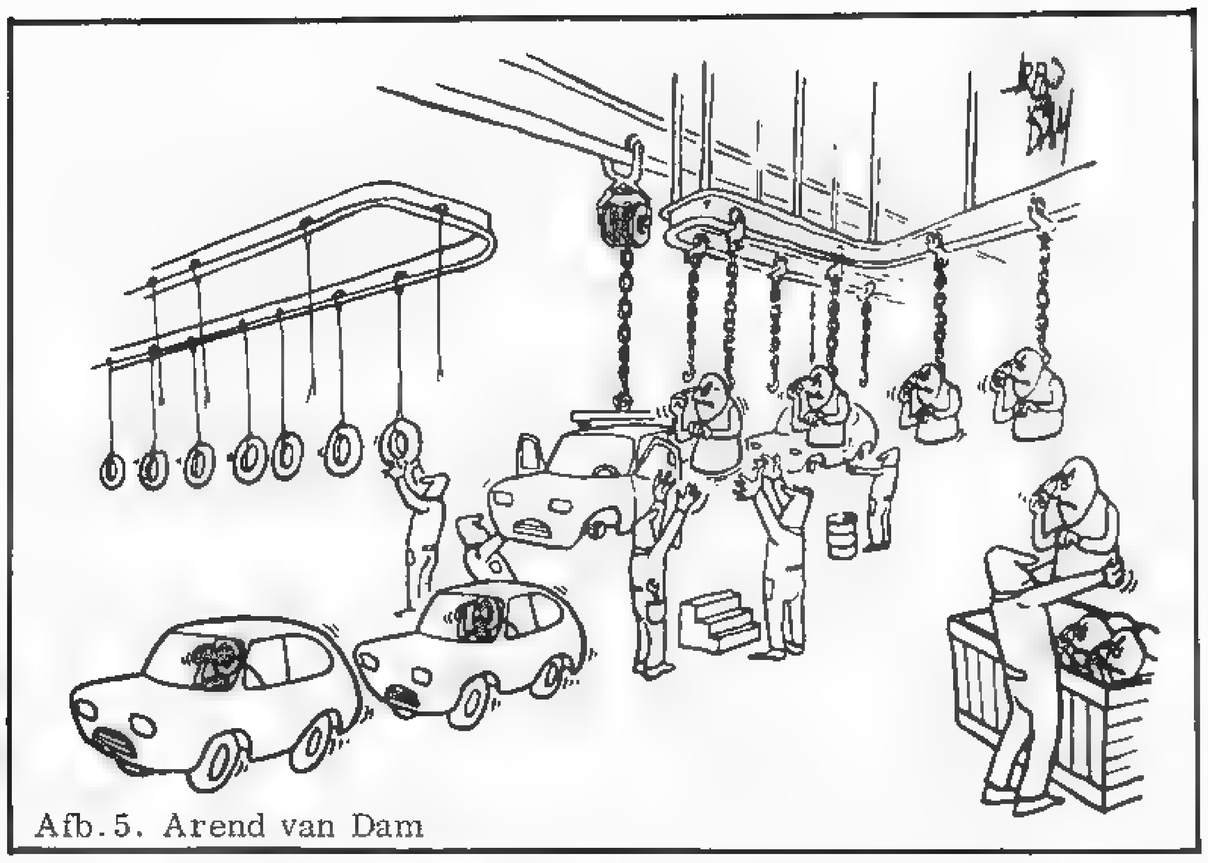

Afb. 5. Arend van Dam

Afb. 4. Frits Cieraad

GEVRAAGD

Eerste Chick Bill's t/m 'Het raadselachtige Tibet', Ouwe Niel: 1 t/m 12, Guust Flater 1 t/m 5, Am. MAD specials 1 t/m 6.

Hans Posthoorn, Blijvenburgstraat 23, Rotterdam 3008.
Tel.: 010-15 28 92.

GEVRAAGD

Stripschrift nrs. 0 t/m 7, 21, 27/28 en 29/30.

F. Oudshoorn, Topaaslaan 12, Leiden. Tel.: 01710-64807.

GEVRAAGD

Tom Poes: knipsels dagstrips vóór 106, knipsels OVN, Revue, KZV, Wereldkroniek. Boeken vóór B44 + B47.
Tom Poes Weekblad: 1e t/m 4e jrg. Mickey Magazine 1951-1957.
Donald Duck 1952: 1, 2, 3, 7; 1953: 1 t/m 11, 15, 22; 1954: 6. Pep 1964: 39.

Peter Sjouw, Gentiaanstraat 16, Assen. Tel.: 05920-10409.

AANGEBODEN

Rikki, volledige reeks S&W, Judi, Snoek. Vlaamse en Nederlandse Eric's volledig. Kapitein Rob, Nero. Albums Jan Kordaat, Blauwe Sperwer, Robbedoes, Kuifje (z-w). Alle albums weekblad Kuifje. Tom Poes- eerste jrg. 33-53, tweede jrg. 1-34. Sjors 1938-1941, Sprint, Pum Pum, Ons Volkske, KZV.
Albums Spirou 7-29, La semaine de Suzette, l'Espiègle Lili, Bibi Fricontin.

GEVRAAGD

Rainbow, Bravo tot mei 1940.

A. Ladewig, tot 01.10.73: Lange Leemstraat 144A, 2000 Antwerpen. Tel.: 03/30.20.20. Daarna: Verdussenstraat 15, 2000 Antwerpen.

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD BIJ **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN.

volop strips in de meer dan 100 filialen van

bruna b.v.*

*Hoofdkantoor: Hollantlaan 2 Utrecht Postbus 8181 telefoon (030) 884233

EROGRAFICA

SEKSY FOTOSTRIPS

In English - en Français - in Deutsch - en Español !

in kleur en zwart/wit

AMUSEMENT—EROTIEK—SPANNING—SENSATIE! ! !

TUK

HET BESTGELEZEN SEKSBLAD

PRIVATE

De absolute internationale SEKS-TOPPER, nu zelfs 82 pagina's volledig in kleur.

ALOM VERKRIJGBAAR ! ! !

Inlichtingen:
De VAAR b.v. Postbus 427, Dordrecht.

Vraagt gratis katalogus van onze Nederlandse en internationale kollektie voor verzamelaars.

FORMULE
NIEUWE NEDERLANDSE STRIPS
IK BEN SEXY!
ROME!
KRIMINEEL
TOM POES
KNAAP
KRIMINEEL
TOM POES
KRIMINEEL
TOM POES
KRIMINEEL
TOM POES

OKLAHOMA

Stripwinkel OKLAHOMA
te Amsterdam heeft:
nederlandse, engelse, duitse,
franse, 2e handse en
antiquarische strips.
We zijn geopend van 10 tot 18
uur, van maandag tot en met
zaterdag.
We zijn te vinden tussen de
Herengracht en het Singel,
vlakbij het Spui.
We voeren ook schriftelijke
bestellingen uit en wat we niet
in voorraad hebben kunnen we
altijd wel ergens vinden.
Inkoop 2e hands en antiquariaat
elke zaterdag tussen 11 en
13 uur.

Oude Spiegelstr. 9 OKLAHOMA Amsterdam

OKLAHOMA

Oude Spiegelstr. 9 OKLAHOMA Amsterdam

jn Jeugdwerk Nu

tweewekelijks blad over jeugdzaken, kultureel werk, onderwijs en sociale akties

zoekt een

STRIPTEKENAAR

JN is een vakblad in de sociaal-kulturele sector, gericht op praktijkwerkers. De redactie is op zoek naar een tekenaar of tekenares, die eens wil praten over ideeën voor een vaste strip in JN. Een beetje interesse in de welzijnssektor is wel nodig.

Bel of schrijf naar Jeugdwerk Nu, Henri Polaklaan 14, Amsterdam, tel. 020-948687.

FALATOFF

heeft niet voor niets in Toulouse de prijs voor het beste Franse fanzine gekregen. Eind juli is nr.18/19 verschenen (special Giraud), en gelijk met deze Stripschrift nr.18/19bis met oa satires op Phenix en Schtroumpf. Dit nr. is uitsluitend voor abonnees verkrijgbaar.
Nog steeds geen abonnee? f14,- voor 6 nrs.(18/19 t/m 28/29). Voor f17,25 (incl. f3,- porto) heeft u een album van 400 blz. met de eerste 13 nrs. Dit album + nr.14/15 en 16/17: f22,25. Giro 2805518 van J.van den Boom in Aerdenhout.

panda
frederikstraat 151
den haag
070-461637
geopend:
dagelijks
van twaalf
tot zes
zaterdags
van tien
tot zes
panda
panda

voor alle
soorten strips

bel 010 - 13 58 43

een
GOEDKOOP
adres

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van f 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23,
Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

FANZINES & MAGAZINES

Tip-Top

Het Belgische fanzine Tip-Top nr. 3 bevat een uitgebreid interview met Christian Denayer, de schepper van oa Yalek en Patrick Leman. Verder zijn er enkele pagina's aan Picha gewijd en is er een strip uit de Héroic-Albums in opgenomen. 'Aviorix. La Tyrannie des Druides' door Moniquet. Totaal 30 pag. voor 25 Bfr.: Patrick Sigal. 85 Boulevard Mettewie. Bruxelles 1080. België. Nummer 2. gewijd aan Tillieux. is nog na te bestellen.

Robidule

In Robidule nr. 7 een interview met Walthéry (van Natasja), een integrale herdruk van het verhaal 'Le Casse-Tête Chinois', een avontuur van Jacky en Célestin door Walthéry; een interview met Mitacq en met Christian Denayer. Verder nog enkele stripverhalen door amateurs. Bij elkaar 100 pagina's prima offset en uitstekende inhoud. Prijs 9,50 Fr. Francs. Robidule is wel één van de betere bladen op dit ogenblik. Te bestellen bij Pascal Baum, Avenue des Eperviers 84, 1150 Brussel.

Tintin

In Frankrijk raken de stripliefhebbers in een staat van lichte razernij als zij een nummer van de Franse Kuifje onder ogen krijgen. Sinds begin dit jaar verschilt dit blad namelijk aanzienlijk van de Belgische en Nederlandse versies. De hoeveelheid strips is met ongeveer een kwart verminderd. In plaats hiervan is 'Le petit journal Tintin' gekomen, met nieuwtjes over gramofoonplaten, posters van wielrenners e.d., fotoromans op basis van bekende films, plakplaatjes en foto's van TV- en filmsterren. Men hoopt met deze veranderingen de oplage wat op te peppen. In vrijwel alle fanzines evenwel worden de lezers nu aangespoord zich op de Belgische (Waalse) editie te abonneren. Ook wordt gefluisterd, dat Tintin in oktober alweer naar de oude toestand zal terugkeren, en dat de veranderingen alleen maar nadelig zijn geweest. We houden u op de hoogte.
H. van den Boom

Tillieux

Zowel het Franse tijdschrift Submarine nr. 3 als het blad Haga nr. 4 zijn ditmaal bijna geheel gewijd aan tekenaar Maurice Tillieux en zijn kreaties Felix en Gil Jourdan (Guus Slim).
Van deze bladen is Submarine het best uitgevoerd en geeft ook de meeste informatie. In dit blad staat een lang interview, een artikel over de humor van Tillieux en de Felix-herdruk 'L'affaire des Bijoux' van Tillieux. Dit verhaal is uit 1956. Verder nog een artikel 'Tillieux et les Héroix-Albums'. Ook staat er nog een kort interview met Gos in dit uitstekende blad. Prijs van een los nummer van Submarine is 3 Fr. Francs. Abonnement voor Nederland 4 nummers voor 14 Francs. Te bestellen bij uitgever Marc Minoustchine, 5 rue des Chantiers, 75005 Parijs. In voorbereiding is nummer 4 dat geheel aan J. C. Forest (van 'Hypocrite' weet u wel) gewijd zal zijn.
Het blad Haga wijdt meer dan 10 van haar 34 pagina's aan Tillieux en Felix. De rest is opgevuld met allerlei meer en minder vreemdsoortige stripzaken. Prijs van dit tijdschrift, dat wat inhoud betreft veel minder is dan Submarine, 4 Fr. Francs. Haga, 25 rue Homère, 31500 Toulouse.

Trinca

Uitgeverij Doncel heeft begin juli aan alle abonnees van Trinca het volgende bericht gezonden: Met ingang van nummer 65 zal de vorm waarin Trinca verschijnt gewijzigd worden. Het blad zal voortaan niet meer om de twee weken verschijnen, maar eens per maand. Ieder nummer zal voorzien zijn van een harde kaft en zal één verhaal van ongeveer 44 bladzijden bevatten. In verband met de vakanties zal deze formule pas in september van start gaan.
De nieuwe abonnementsprijs bedraagt voor het buitenland 924 peseta's per jaar. Tot zover de mededeling van Doncel. In werkelijkheid komt het natuurlijk hier op neer, dat Doncel het tijdschrift opheft en zich beperkt tot het uitgeven van stripalbums. Naar de reden van dit verdwijnen kunnen we slechts raden. Financiële problemen kunnen het nauwelijks zijn, daar Doncel het eigendom is van de 'Delegacion Nacional de la Juventud', een overheidsinstelling. De ware oorzaak zou kunnen zijn, dat de oplage in Spanje zelf te laag is gebleven. Dat de strips uit Trinca naar 11 landen verkocht zijn is natuurlijk wel leuk en aardig, maar dat kan de 'Nationale Jeugdcommissie' weinig schelen. Die is uiteraard voornamelijk in de Spaanse jeugd geinteresseerd, en albums zijn nu eenmaal populairder dan tijdschriften. Hopelijk blijft in de albums de kwaliteit gehandhaafd. Beter iets dan niets, zullen we maar zeggen...
H. van den Boom

Zounds nr. 3.

Een gestencild blad dat u voor Fr.fr. 1,-- een vrij volledig overzicht geeft van wat er zoal aan kleine als grote fanzines in Frankrijk verschijnt. Bij ieder tijdschrift een korte inhoudsbeschrijving, prijs en redaktieadres. Men probeert in dit nummer ook enige buitenlandse tijdschriften te bespreken, wat door de taalbarrière nogal moeilijk afgaat. Voor een overzicht van de nieuwste en kleinste fanzines is Zounds één van de volledigste blaadjes op dit gebied. Bestellen bij: Jacky Goupil, 5 rue Rouget de l'isle, 92150 Suresnes. Frankrijk.

Charlie

Charlie nr. 54. Hierin vele bekende strips: 'Paulette' van Pichard en Wolinski, 'La vie au grand air' van Reiser, 'Andy Capp' van Al Smythe, 'Peanuts' van C. Schulz, 'Catherine' van Cabu, 'B. C.' van Johnny Hart, 'Krazy Kat' van Herriman, 'Wizard of Id' door Parker en Hart, 'Popeye' door Segar en nog vele andere. Verder weinig stripnieuws maar daarentegen weer een 2 pagina's tellend artikel over de Amerikaanse strip 'Comixcon 1973 de Berkeley' door Patrick Rosenkranz waarbij een fraaie tekening van Carl Barks uit 1934 is afgedrukt. (Echt waar?). Heel anders dan we hem van zijn Donald Duck verhalen kennen. Prijs Fr.fr. 3,50.

Pony Express

Pony Express 3. In dit tijdschrift komt een groot aantal onbekende tekenaars aan bod. Op de bizarre strip 'Tragic Travel' (the tramp duck), een soort persiflage in undergroundstijl op Donald Duck, na staat Pony Express vrijwel geheel in het teken van de Wildwest strips. De vervolgstrip 'Benny Hurricane' door Tony en Butch waarin de vrouwelijke

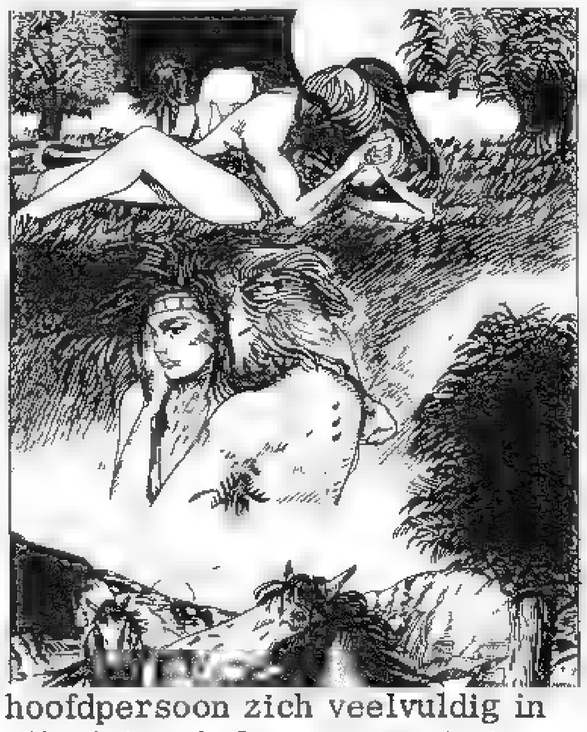

hoofdpersoon zich veelvuldig in allerlei omhelzingen stort, temidden van een vrij geciviliseerde natuur, doet meer aan een goedkope seks-strip denken zoals we die kennen van uitgeverij de Vrijbuiter (Joanne Zip, Jungella etc.) dan aan een cowboy strip. Er is ook een interview opgenomen met tekenaar Andrea Giaroli en een artikel over het leven van de indianen tegenwoordig.
Het blad heeft het uiterlijk van Charlie, Linus en noem maar op. Prijs 500 lires. Bestellen bij: Germana Giuffredi, 43100 Parma, P. le Schizzati 5, Italië.

Submarine 4-5. Dit dubbelnummer is voornamelijk gewijd aan Jean Claude Forest, de schepper van Barbarella en Hypocrite. Een lang interview met vele illustraties. Verder een 9 pagina's tellende herdruk 'Le copyright' van Forest. In dit nummer verder de strips 'Histoire de Rien' door Drépalon en 'Le comte du Larzac' door Koren en Gros. Tenslotte nog nieuwtjes en vermeldingen van stripbladen. De grondige interviews met herdruk en beschouwend artikel zijn de beste ingredienten van dit blad. Prijs F. francs 5,-.
Bestellen bij: Submarine, p/a Marc Minoustchine, 5, rue des Chantiers, 75005. Parijs.

Haga nr. 6-7. Een vrij onduidelijk nummer dat meer als overzichtswerk bedoeld is van de mensen en bladen die hebben geexposeerd op de 'le salon de la Bande Dessinée en dat niet zoals alle andere vorige nummers hoofdzakelijk is gewijd aan één of twee tekenaars.
Dit catalogus-achtige nummer kan dus niet representatief genoemd worden. Het blad op zich is altijd de moeite waard.
Prijs 4 F.fr. Bestellen bij: Haga, 25, rue Homère- 31500, Toulouse, Frankrijk.

Alfred. Een van de oudste en meest getrouwe stripfanzines die nauwkeurig alle tijdschriften die in binnen- en buitenland verschijnen bijhoudt. Inhoudsopgave, prijs en redaktie en correspondentieadressen. Alfred is te bestellen bij: Claude Moliterni, 39, rue de Jussieu, 75005 Parijs, Frankrijk.

Phenix nr. 28. Phenix is én blijft het absolute top magazine op stripgebied. In dit laatste nummer o.a. artikelen over Guido Crepax, superhelden en Hypocrite, de heldin van Forest. Verder nog een uitermate lange bespreking van het boek Blanche Ephiphanie. De strips die in dit blad staan, zijn: 'Alberto Breccia' en nog 'Blackmark' door Gil Kane. Verder de gebruikelijke aankondigingen van boeken en tijdschriften en een gedeelte van de wereldencyclopedie van de strip door Couperie, Filippini en Moliterni. Prijs van dit nummer waarin veel illustraties en relatief weinig tekst Ffr. 9,-. Te bestellen bij Claude Moliterni, Dargaud Editeur, 12, rue Blaise Pascal, 92201, Neuilly sur Seine, Frankrijk.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

BRUINTJE BEER

Veertien deeltjes met de avonturen van Bruintje Beer zijn er in de afgelopen jaren door Algemeen Handelsblad NV op de markt gebracht. Deel 15 en 16 werden uitgegeven in samenwerking met uitgeverij Ef & Ef. De deeltjes 17, 18 en 19 die pas zijn verschenen, zijn geheel zelfstandig door Ef & Ef verzorgd. De toenemende belangstelling in Bruintje Beer zou er best eens voor kunnen zorgen dat de firma Ef de vruchten gaat plukken van het goede voorbereidend werk van Het Algemeen Handelsblad. In de nieuwe boekjes staan overigens, in tegenstelling tot alle vorige deeltjes, maar 2 plaatjes op één pagina met daaronder de tekst. Gevolg: plaatjes overzichtelijker (groter) en geheel gemakkelijker leesbaar. De verhalen zijn: deel 17, 'Bruintje Beer en de toverspeelgoedmaker' en 'Bruintje Beer en de wonderschoenen'; deel 18: 'Bruintje Beer en Bullie Mops op de Hagedoorn-hoeve' en 'Bruintje Beer wordt gestolen'; deel 19: 'Bruintje Beer en Bullie Mops', 'Beppo de aap als logé van Bruintje Beer' en 'Bruintje Beer en de verjaardagstaart'. De prijs van de goed verzorgde boekjes is ƒ 3,90 per deel. Alle deeltjes, vanaf deel 1, zijn verkrijgbaar bij Ef & Ef, Baarstraat 13, Thorn (L.). Voor het najaar en begin 1974 staan de deeltjes 20 t/m 23 al op het programma. O ja, volledigheidshalve moet nog vermeld worden dat deel 1 t/m 14 geleverd worden à ƒ 3,50 per stuk.

ROTTERDAMSTRIP

Er bestaat in Rotterdam, zoals in iedere stad die zichzelf respekteert, een komitée dat voorbereidingen treft voor het vijfentwintigjarig jubileum van onze vorstin. Door interventie van de Rotterdamse kunststichting zijn daarvoor benaderd de heren Martin Lodewijk, Jan Kruis en Fred Julsing.
'In eerste aanleg ging het er op lijken dat wij een optocht gingen ontwerpen met als onderwerp: Vijfentwintig jaar Rotterdam', aldus Fred Julsing. 'Voor die optocht bleek én het budget te klein én de tijd te kort. Toen zijn we gekomen tot een in stripvorm gevat overzicht van die vijfentwintig jaar Rotterdam, in komische stripvorm met een beetje een Giles-achtige formule. Dat worden ongeveer veertig platen, die opgeblazen worden tot een grootte van drie bij vier meter per plaat, dat wordt dus een leeslengte van 160 meter. Die worden in carré-, labirint- of cirkelvorm op het schouwburgplein, beter bekend als Doelenplein een week lang opgesteld (5-12 september).
Er komt een poort bij te staan, waarop misschien de titel van het verhaal gezet wordt. We hebben met z'n drieën het verhaal verzonnen, over een familietje in Rotterdam. Het wordt een zeer kritisch werkstuk, waarin de woningnood en de milieuverontreiniging uiteraard de boventoon voeren. 'Fred Julsing maakt de basisschets, Martin Lodewijk inkt en Jan Kruis kleurt.

WONDERWORLD

In Nederland nu ook verkrijgbaar het blad 'Wonderworld, the graphic story world' nummer 9. Dit Amerikaanse blad heeft ditmaal erg veel ruimte besteed aan de Franse strip. In haar nieuwskolommen doet ze dit trouwens altijd.
We vinden in dit nummer o.a. 'The Victims' een korte, niet in boekvorm verschenen,strip van Bernard Prince (vertaald in het Amerikaans). Om het geheel nog een ekstra internationaal tintje te geven ziet u hierbij een illu-

stratie uit dit verhaal dat in de Nederlandse taal onder de titel 'De schipbreukelingen' verscheen in het blad Kuifje (nr. 48, 25e jaargang). Verder in Wonderworld hoofdstuk 2 van de strip 'Penn and Chris' door Dan Spiegle. Verder artikelen over Dell Comics in de jaren '50, Lucca 8 en columns over Richard V. 'Gore' Corben, voor mij wel de beste undergroundtekenaar van dit ogenblik, 'The Limited Edition Press' en The People who make Wonderworld' (Michael Greg, Hermann Huppen, Russ Manning en D. Bruce Berry). Dit blad, optimale offset, kost ƒ 4,-. Indien u het nergens in Nederland kunt krijgen is het adres: Wonderworld, P.O. Box 16168, Long Beach, California 90806. Amerika. Na het bestellen wel even geduld hebben.

TARAWA

'Tarawa, de bloedige atol' door Charlie en Hubinon, het verhaal dat verscheen na Buck Danny album nr. 6 'Aanval in Birma', dat op het ogenblik voor fabelachtige prijzen verkocht wordt, is eerdaags (wanneer dat eerdaags is, weet ik niet precies maar het zal niet al te lang duren) in alle boekwinkels weer verkrijgbaar. Door de grote vraag naar dit zeldzame verhaal, gaat men het herdrukken. Goed nieuws of niet?

SUPERHELDEN

Waar zijn de superhelden van gisteren? Waar zijn Captain Marvel, Batman, Superman, Wonder Woman Captain America, en hun hele beroemde clan gebleven? Dit zijn vragen die gesteld en grotendeels beantwoord worden in het reeds geruime tijd geleden aangekondigde boekwerk All in color for a dime. De tragiek is echter dat dit boek alleen verkrijgbaar was voor $11,95. Een fikse prijs voor een weliswaar fraai gebonden boek maar juist door die prijs uitsluitend gericht op de superheldenfreaks door dik en dun.
All in color for a dime door Dick Lupoff en Don Thompson is nu als Ace pocket (nr. 441-01625-150) voor het schappelijke prijsje van $1,50 verkrijgbaar. In Nederland kost de pocket f. 7,25. Als u het boek in Nederland nergens meer kunt krijgen, kunt u het bestellen bij: ACE BOOKS, 1120 Avenue of the Americas, New York, N.Y. 10036. Zelfs de 16 unieke kleurencovers zijn in deze goedkope uitgave opgenomen.

BÊTE

In de serie 'Bête et Méchante' zijn twee nieuwe deeltjes verschenen, namelijk 'Drames de Famille' van Bernard (Willem) Holtrop en 'C'est pas normal' van zijn vriend Wolinski. De deeltjes zijn 11 Fr. francs per stuk. Kort geleven is in dezelfde serie verschenen 'Le dernier salon où l'on cause' van Copi. Eveneens 11 francs. Te bestellen bij Editions du Square, 10, rue des Trois Portes, Paris-5e.

DONALD DUCK

Vijftig jaar Disney is de opdruk op de nieuwe super-dikke Donald Duck pocket, Oom Dagobert en de tegenwerker getiteld. De verhalen die alle uit 1972 en 1973 stammen hebben natuurlijk helemaal niets met Walt Disney zelf te maken. Ze zijn wisselend in kleur en zwart/wit afgedrukt. Lelijke tekeningen maar leuk leesvoer. Prijs voor Donald Duck pocket nr. 7 ƒ 3,65. Te bestellen per briefkaart gericht aan Medianet, Postbus 400, Amsterdam.

SEMIC

Bij de hard en goed werkende uitgeverij Semic Press zojuist verschenen: 'Bandonéon, de bende van la cucaracha', 'Ambrosius en het spook van de Murdocks' en 'De roze panter'. Prijs per deel ƒ 3,50. Eerdaags zullen ook albums met de avonturen van Olivier Blunder en wat nog belangrijker (of even belangrijk) is, de avonturen van Blueberry verschijnen. Ze kunnen ons niet snel genoeg komen.

NEDERLANDSE BLADEN

Aktiviteiten

22 augustus 1973: in de Noordhal van de Amsterdamse RAI komen 700 kleuters uit de Amsterdamse PIJP tezamen om BOBO te tekenen. Bobo zelf is in levende lijve aanwezig. De jury bestaat uit Joop Doderer en Riek Schagen. Presentatie is in handen van Wieteke van Dordt (de deftige dame).

5 september 1973: op de Haagse Boorlaan, gelegen naast het Malieveld zal in samenwerking met de Rekreade Den Haag een Sjors Sjees (zeepkisten) Race worden gehouden. Tachtig jongens uit het hele land komen met hun bolides (zelf gemaakt) naar Den Haag om te strijden om de grote Sjors beker. TROS televisie maakt opnamen van dit gebeuren. Verslaggever is Theo Koomen.

25 september t/m 17 oktober 1973: TINA's modetoer trekt door het land. In elf verschillende provincieplaatsen tonen Tina-lezeresjes eigen ontworpen en zelf vervaardigde mode. Op 17 oktober vindt de nationale finale plaats in Treslong te Hillegom. Medewerking aan de shows verlenen oa Patty (een door Tina ontdekt zangtalent), Sandra en Andres en het showorkest 'de Valentino's'.

Nieuws uit de bladen

Donald Duck: de redaktie is in een vergevorderd stadium van bespreking met Marten Toonder over de aankoop van een nieuwe Tom Poes strip. Het tijdstip van lancering is vooralsnog niet bekend.

Pep: in week 38 zal een ekstra Pep het levenslicht zien. Het nummer zal niet te koop worden aangeboden. Het dient als ekstra prijs voor de grote najaarswedstrijd in het blad Pep. De ekstra Pep staat vol met one shots van Astérix, Lucky Luke, Peanuts, Kuifje e.v.a.

Pep nr. 40 zal in het teken staan van honden. Als ekstra een uithaler (affiche) van Snoopy. In ditzelfde nummer een kort verhaal over Indiaan-opperhoofden tijdens de oorlogen met illustraties van Hans G. Kresse.

Corentin in Sjors

Sjors nr. 29 van dit jaar bereidde stripliefhebbers een verrassing met Paul Cuveliers verhaal 'De Fantastische Avonturen' van Corentin Feldoe.
Dit Corentin-verhaal eerder verschenen in Kuifje (1946/47) en daarna in albumvorm bij Lombard (1950) in zwart/wit met paginagrote platen in kleur, bracht het in albumvorm al tot prijzen varierend van f. 80,- tot f. 120,-. Het archaïsch en vaak abominabel vertaalwerk werd inmiddels gemoderniseerd, wat vooral voor de Sjors-lezertjes een verduidelijking zal zijn.
Keerzijde van de publikatie in Sjors is wel dat het inkleuren anders geschiedt dan Cuvelier -naar zijn kleurplaten te oordelen- ooit bedoeld zal hebben. Zo verschiet binnen enkele afleveringen Corentin's wambuis van wit, via blauw en zwart/wit naar aubergine. We zijn benieuwd naar het verhaal 'Corentin bij de Roodhuiden' waarin een 'Alex-achtige'-Corentin reeds in kleur verscheen.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

LAMBIEK JUBILEERT

Wie anders dan één uwer zal de door Kees Kousemaker te organiseren wedstrijd voor hen die het meest lijken op een stripfiguur winnen?
Een en ander zal plaatsvinden op 8 november aanstaande in Arti et Amicitia te Amsterdam ter ere van het eerste lustrum van Kousemakers antiquariaat.
Als u ook op de televisie wilt komen, ligt hier misschien uw kans. Inschrijven bij Lambiek, Kerkstraat 104, Amsterdam, tot 1 oktober.

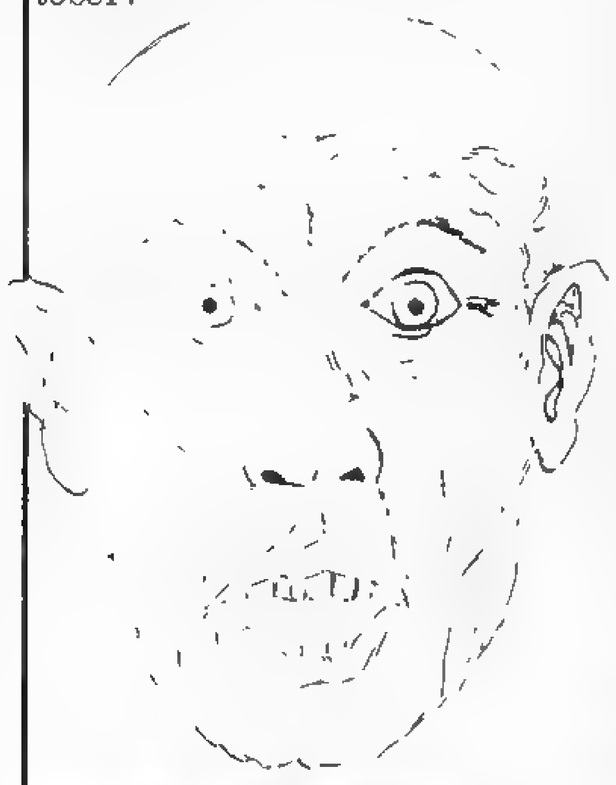

VLAKGOM STUDIO

De 27e april van dit jaar hebben enkele stripofielen het idee gekregen om een eigen tekenstudio op te richten. Naam van dit enthousiastelingen-projekt: 'Vlakgom Studio'. De oprichters zijn Hans Pellikaan (zie tekening van zijn hand), H. van Elburg en Jelle Peter de Ruiter. De studio is gevestigd in de Jan van Arkelstraat 4 te Kampen. In de studio is veel origineel werk van verschillende bekende tekenaars aanwezig. Kennelijk onder invloed hiervan zijn H. Pellikaan en J.P. de Ruiter als beginoefening begonnen met het tekenen van een alternatieve Bommelstrip. Belangstellenden kunnen zich wenden tot bovenstaand adres.

TOM POES

De nieuwsredaktie heeft het altijd als haar taak gezien om alle nieuwe stripuitgaven die haar onder ogen kwam, naar goeddunken te bespreken en te vermelden. Dit was ook het geval met de illegale stripuitgaven die nu eenmaal op de markt waren en door ons gesignaleerd werden. Tot nog toe was er een zeker idealistisch streven te bemerken bij de uitgevers van de illegale uitgaven. Vandaar dat de Nieuwsredaktie nooit van enige afkeuring blijk heeft gegeven. Op het ogenblik zijn er echter enkele uitgevers overmoedig geworden en hebben een zogenaamde 'eksklusieve' kleine illegale Tom Poes uitgave op de markt gebracht, die het ware gezicht van deze 'idealisten' toont.
Wij willen niet eens de titel van deze uitgave noemen daar we de uitgevers op geen enkele wijze willen bevoordelen. Het is echter duidelijk dat deze lieden die zeggen dat zij maar 35 eksemplaren van Tom Poes hebben gedrukt en dat daarom de prijs wat aan de hoge kant moet zijn (ze vragen maar liefst de belachelijke prijs van *f* 15, -) thuis nog een stapeltje hebben liggen om volgende week weer met een 'eksklusieve' uitgave te komen. Grof winstbejag keuren wij, in dit verband, zonder meer af. We raden de stripantikwariaten aan niet mee te werken aan een dergelijke prijsopdrijving. De nieuwsredaktie is meestal niet een van de slechtst geinformeerde instanties op stripgebied en raadt zowel uitgevers als stripantikwariaten (gelukkig treft slechts een enkeling blaam) die deze uitgevers aan hun idiote winst helpen ten sterkste af om met deze praktijken door te gaan. Hier wordt op de grofste manier misbruik gemaakt van de zwakheid van Tom Poes verzamelaars door dik en dun. Een onduldbare zaak, waar wij geen genoegen mee nemen.

Red.

SKARABEE

Skarabee heeft voor het najaar een groot aantal nieuwe stripuitgaven in gedachte. Sommige reeksen worden voortgezet en sommige reeksen zijn geheel nieuw.
Voortzettingen zijn: PANDA, deel 6. Hierin de verhalen "De Meester-Knutselaar" en "De Meester-Magiër"; KONING HOLLEWIJN, deel 6, waarin de verhalen "De Thesaurier" en "Zoekt de Cultuur". Koning Hollewijn op avontuur ook al is hij volgens zijn minister, drs. Dreutel, eigenlijk té waardig om daden te verrichten. KAPPIE, deel 5, waarin de verhalen "De Doodskop Schat", "Maakt een Zorgelijke Reis" en "Het Verlaten Eiland". Wie ver reist kan veel verhalen, zo ook in dit geval. KETELBINKIE, deel 3, Vriend Ketelbinkie, die door een fout van de verstrooide professor steekneus over apekracht beschikt, beleeft zonderlinge dingen met een wonderstruis en ook de vreemde kruipkaas baart heel wat opzien.
PILOOT STORM, deel 3. Deze science-fiction testpiloot komt in aktie in de matto grosso, waar hij het spoor van zijn vijanden vindt. Alle deeltjes kosten *f* 7, 90 per stuk.
Geheel nieuw bij uitg. Skarabee is de serie van de jonge heldhaftige ridder ARAM. Geen avontuur is hem te gevaarlijk als hij daarmee maar voor een nobele zaak strijdt. In het najaar zullen er van deze dappere zwaardvechter van Piet Wijn meteen 2 deeltjes tegelijk uitkomen. Prijs eveneens *f* 7, 90 per deel. Voor de wat jeugdiger striplezer is het leuk te weten dat er in het najaar 2 nieuwe deeltjes van Pipo de Clown (deel 3 en 4) door Wim Meuldijk uitkomen. Prijs *f* 3, 95 per deel. Volop keuze dus. Vooral de Toonder-liefhebbers worden op hun wenken bediend.

CONGRESSENFRONT

Het eerste Duitse stripcongres op 21, 22 en 23 april in Berlijn gehouden, trok ongeveer 150 belangstellenden. Nu dan maar wachten op Kopenhagen waar 20, 21 en 22 oktober het eerste Deense stripcongres zal plaatsvinden en anders maar even doorsparen voor Zweden, waar volgend jaar in Malmö het eerste Zweedse stripcongres gehouden zal worden.

WOLFF

Bij uitgeverij Dargaud is pas in de serie 'Histoires Fantastiques' één van de mooiste boeken van de laatste tijd verschenen. Het is Wolff et la Reine des Loups, getekend door Esteban Maroto, die ik zoveel keer heb opgehemeld dat ik het dit keer maar achterwege laat en van tekst voorzien door Esteban Maroto en Sadko. Deze laatste eveneens iemand die werkzaam is in de Eerie- en Creepy-bladen. Tekeningen, kleuren, waanzinnige bladspiegel, waarin soms tien complete taferelen in één posterachtige tekening zijn ondergebracht, compositie, het is allemaal te goed om onder woorden te brengen. Wolff zelf is een soort Odysseus in de gedaante van de primitieve Haxtur, die met knots, zwaard en blote handen zowel aardse als magische gevaren het hoofd weet te bieden. U moet het beslist zelf zien en als de beurs het toelaat, moet u dit album beslist kopen. Real Free Press haalde het naar Nederland. De prijs van f. 16, - mag veel lijken. Voor albums met deze kwaliteit mag het.

K. de B.

UNDERGROUND

Nieuwe undergroundstrips: Good Jive Comix 2, met verhalen van Grass Green, Art Bevacqua & Sandy Sande. Slechte tekeningen maar grappige verhalen. Vooral "Myrna" en "Keeper of the Graves" door Grass Green.
Insect Fear 3 waarin werk van de grote jongens in het vak als Spain, R. Brand, K. Deitch, S.C. Wilson, J. Green, C. Dallas, R. Hayes, J. Jaxon, L. Todd en J. Osborne. Bijna alle verhalen over afschuwelijke of mensetende insekten. In het verhaal "She crawls on her belly like a reptile" van Brand is het zelfs een mensetende vrouw.
Wel even wennen, de ingewanden vliegen om je oren. El Perfecto Comics is een soort benefiet voor Dr. Timothy Leary (bekend van radio en tv). Hierin werk van vele tekenaars o.a. Crumb. Het beste verhaal in deze comic is 'Timothy Leary encounters Alfred Jarry in heaven'. Als er een in het zwart geklede man in voorkomt en een in het wit geklede man met vleugels op zijn rug, behoeft het amper nader betoog dat dr. Timothy degeen in het wit is, die zelfs in de hemel zijn L.S.D. aanprijst.
In Softcore 1 werk van Rob Landeros, Michael J. en Shelby. Absurdistische seks-humor, lichamelijke afwijkingen en in 'Bang Gang' uitspattingen op seksgebied die in zoekplaatjes uitmonden. Jammer voor de tekenaars van dit boekje dat S.C. Wilson dit gebied al jaren geleden zo grondig en goed in beeld heeft gebracht dat praktisch geen enkele tekenaar daar nog mee kan wedijveren. Tales from the Tube 1, door Rick Griffin is de absolute topper uit dit rijtje waarin vooral de tekentechnische en grafische kwaliteiten van de uitzonderlijke tekenaar goed naar voren

komen (zie illustratie). Eén verhaal van 2 pagina's is zelfs in full-color op hoogglans papier. Het nadeel is dat de verhalen door de overdosis aan technisch kunnen wel eens in het nauw komen. Dit boekje is desondanks zijn geld meer dan waard.
Alle boekjes verkrijgbaar bij Paranoia, Postbus 78, Laren (NH). Vele ook bij R.F.P. Paranoia heeft ook aangekondigd eerdaags een herdruk in de handel te brengen van alle oude Yellow Dogs nummer 1 tot 12. De prijs per set zal ongeveer *f* 11, -- worden. Een geheugensteuntje: Deze Yellow Dogs bevatten o.a. de eerste pogingen van Crumb, Shelton en Clay Wilson. De prijs van bovengenoemde boekjes was overigens *f* 3, -- per stuk. Eén gulden duurder is het geheel in kleur uitgevoerde 'Crypt of Terror 1' waarin o.a. 'Upon Reflection' door Jack Davis, 'Blind Alleys' door George Evans, 'Success Story' door Joe Orlando en 'Tatter Up' door Graham Ingels. Oude bekenden voor de EC-liefhebbers. In dit boekje trouwens ook 'The Legend of EC' waarin het ontstaan van EC uit de doeken wordt gedaan. U kent de adressen

WITZEND

Van het onregelmatig verschijnende tijdschrift Witzend is onlangs het 4e nummer in Nederland verschenen. Real Free Press International, Oude Nieuwstraat 10 te Amsterdam die ook zorg droeg voor de verschijning van de eerste 3 nummers in de Nederlandse Taal, heeft door het feit dat het Nederlandstalige gebied te weinig comic-freaks kent en omdat het verspreidingsgebied te beperkt is, dit 4e nummer geheel in het Engels gedrukt.
Het is namelijk gebleken dat de helft van de 2000 gedrukte exemplaren van de eerste 3 Witzend-nummers nog niet verkocht is.
Het 1e nummer verscheen in 1968 Waar verlies wordt geleden houdt alles op. Ik heb daarom des te meer bewondering voor Olaf Stoop die ondanks het geringe sukses van Witzend opnieuw probeert om de mensen de werkelijk goede Amerikaanse strips onder ogen te brengen. Het was voor hem gemakkelijker geweest om Witzend te laten schieten. Zijn onvermoeibaar streven om kwalitatief hoogstaande strips te propageren is ditmaal uitgemond in een subliem Witzend-nummer.
We vinden hierin o.a.: Een interview met Will Eisner (uit de Amerikaanse Witzend nr. 6), een herdruk van een uit 1962 stammend verhaal van "The Spirit", de strip 'My World' door Wally Wood en verder de strips 'The Hunkwaffel invasion of Kruppenny Island' door Vaughn F. Bode, 'The Break Out' door Steve Ditko (uit Amerikaanse Witzend nr. 7), 'Mal-Ig' door George Metzer, het sprookjesachtige 'As Night Falls' (Sally's Song) door Mike W. Kaluta en het ontstellend mooi getekende 'The City in the Sea' door tekengrootmeester Frank Frazetta (hierbij afgedrukt het gelijknamige gedicht van Edgar Allan Poe). Tekeningen van 1 volledige pagina, uitstekend aangepast bij de romantische tekst (zie illustratie).

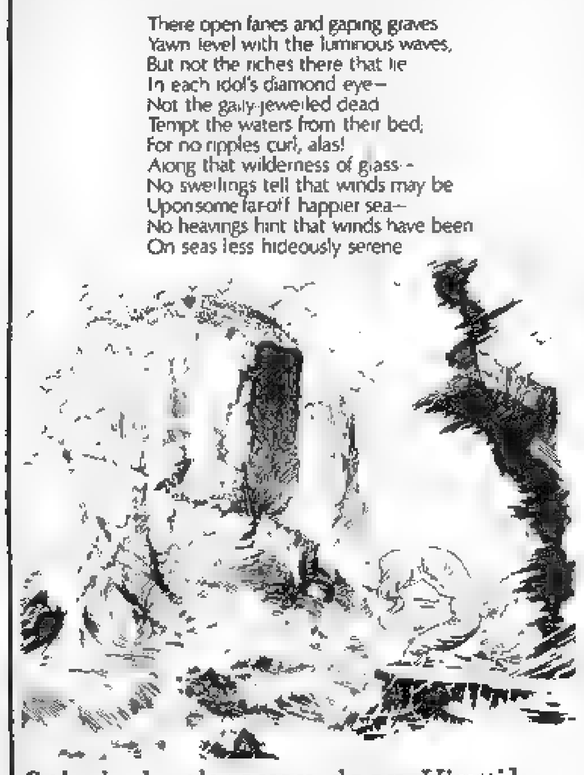
There open fanes and gaping graves
Yawn level with the luminous waves,
But not the riches there that lie
In each idol's diamond eye—
Not the gaily-jewelled dead
Tempt the waters from their bed,
For no ripples curl, alas!
Along that wilderness of glass—
No swellings tell that winds may be
Upon some far-off happier sea—
No heavings hint that winds have been
On seas less hideously serene

Ook de backcover door Virgil Finlay is meer dan uitstekend. Prijs van Witzend nr. 4, slechts *f* 5, --.

Als ik zeg KOPEN hoef ik niet in superlatieven te vervallen.

K. deB.

1ste SALON DE BD IN TOULOUSE

Van 27 mei tot 3 juni jongstleden is in Toulouse de 'Salon national de BD' gehouden. Op het programma stonden oa een ekspositie rond Zig et Puce (Kees en Klaas) en een reeks tekenfilms (van Sneeuwwitje tot Popeye). De beurs, die een week duurde, telde maar liefst 26 standhouders uit geheel Europa. Van de grote uitgeverijen waren Doncel, Dargaud, Casterman en Fleurus aanwezig. Present waren ook de fanzines Schtroumpf, Falatoff, Sphinx, Haga en Submarine. Stripschrift werd door Falatoff vertegenwoordigd.
Ook vele tekenaars waren een of meer dagen in Toulouse: Alain St. Ogan (erevoorzitter), Jacques Martin, bijna alle tekenaars van Pilote, enz. De salon is een enorm sukses geworden. In totaal 23000 mensen bezochten de ekspositie, die dan ook zeker het volgend jaar een vervolg zal krijgen. Ook dan zal een van de hoogtepunten de uitreiking van de HAGA-prijzen zijn. Deze is dit jaar overigens voor Stripschrift zeer suksesvol verlopen, zoals uit onderstaande lijst blijkt
Beste buitenlandse tijdschrift: Trinca - beste buitenlandse fanzine STRIPSCHRIFT - beste Franse tijdschrift: Echo des Savanes - beste Franse fanzine: Falatoff - beste Franse karikaturist: Solo- beste realistische tekenaar: Jacques Martin - beste humoristische tekenaar: Chakir - beste science fiction tekenaar: Druillet. Verder kregen Tardi, Fred, Goux, en Eric Losfeld nog bekroningen voor hun werk.
Jean Pierre Mercier.

RUILBEURS

Zaterdag 29 september aanstaande vindt er (wederom) een ruilbeurs plaats in België. Plaats van handeling is het Biliard Palace op het Koningin Astridplein 40 te Antwerpen. Aanvang 9.30 uur. De ruilbeurs duurt tot 13.30 uur.
Het initiatief voor deze ruilbeurs is uitgegaan van Karel Driesen, bekend van het stripcentrum Jommeke in Deurne (tel. 03/24.84.21).

ASTERIX

Van januari-mei 1973 liep in Frankrijk in 'Pilote' het nieuwste verhaal van Asterix onder de titel 'Asterix en Corse' (Asterix op Corsica).
Korte inhoud: Een door de Romeinen verbannen Corsicaan nodigt Asterix, Obelix en Idéfix uit, mee te gaan naar zijn vaderland om kennis te maken met de Corsicaanse tradities, die o.a. bestaan uit het vergallen van het leven van de Romeinse bezetters. Natuurlijk verspelen de piraten weer enkele

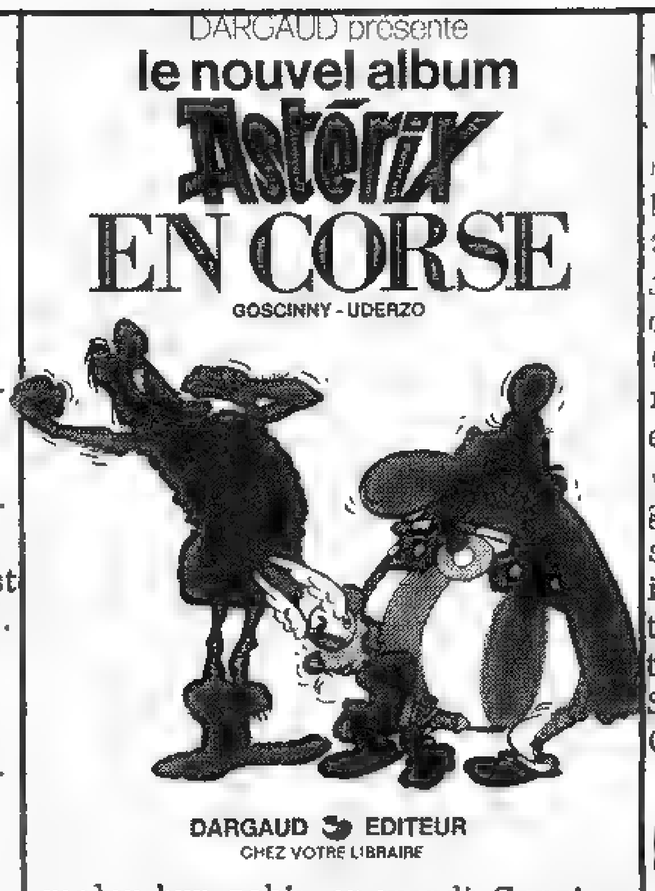

malen hun schip en wordt Corsica een aantal interessante Romeinse ruïnes rijker.
Het verhaal bestaat weer uit 44 pagina's vierkleurendruk en is op dit ogenblik in Pep te lezen.

R. Kooy

VEGTER

Jaap Vegter verklaarde in een interview in Stripschrift 47/48 best voor SEC (informatiebulletin COC) te willen werken. In het augustusnummer van SEC staan drie strips van zijn hand. Dit COC-voorlichtingsnummer over relaties man-vrouw-rolpatronen en affektief gedrag maakt duidelijk vanuit welke visie het COC de integratie van homoseksualiteit nastreeft. Vegter illustreert deze ideologie. Prijs van SEC f.1, -, te storten op giro 570348 tnv COC te Amsterdam, onder vermelding SEC-strip.
Gerard Kool

STRIPTENTOONSTELLING

In Deurne, België, is een striptentoonstelling ingericht in de Kunstkamer van Manebrugge in de Manebruggestraat 247.
De tentoonstelling is te bezichtigen van zaterdag 22 september tot 11 oktober aanstaande.

WEDERVERKOPER

Ik weet dat enorm veel mensen met plezier de avonturen van Zorro op de tv en in stripvorm zien. Voor mij is het echter totaal onverteerbare humbug dus kondig ik het 2e deel van Zorro (notabene uitgebracht onder het mom: 'Vijftig jaar Disney") maar aan met de lachwekkend commerciële woorden van de uitgever: "Zorro, speurder naar gespuis, waker over goed en kwaad, geheimzinnige ruiter, schrik van boeven en bandieten. Zorro zoekt ze, jaagt ze op, meedogenloos, bladzijdenlang in het allernieuwste flitsende album. Zorro deel 2: adembenemend avontuurlijk!".
Als de strip even humoristisch zou zijn als deze reklame-slogan zou de koper niet slecht af zijn. Helaas! Helaas!
Het tegendeel is waar. Prijs van de "in iedere goede boekhandel" verkrijgbare PEP-strip *f* 3,65. De strip is ook verkrijgbaar bij de wederverkoper. Een subliem woord eigenlijk dat 'wederverkoper'. Het doet me altijd denken aan het oude morsige mannetje dat, toen ik een jaar of negen was, regen en hagel trotseerde om zijn Margrieten en Donald Duckjes weder te verkopen. Hij kwam altijd tegen een uur of één moeizaam met zijn zwaarbeladen fiets aangezeuld.
Daar mijn school om de hoek was, rende ik na het luiden van de eerste bel naar huis om te kijken of de wederverkoper al met de Donald Duck langs geweest was.

Meestal kwam hij echter net op het ogenblik dat ik weer naar school moest.
Dat was erg verdrietig want ik mocht het tijdschrift nooit mee naar school nemen van mijn moeder. Omdat ik altijd zo vol spanning op zijn komst zat te wachten, zal ik zijn bleke, wat troosteloze verschijning nooit vergeten.
Ik kan me nog goed herinneren hoe hij af en toe, zonder enige overtuiging, probeerde om pas uitgekomen boeken te verkopen aan mijn moeder, die doorgaans niet geinteresseerd was maar die zich door het ziekelijk uiterlijk van de man toch wel eens liet vermurwen. De dankbare blik op het gezicht van de man sterkte mij in het idee dat de arme sloeber, dankzij de aankoop van mijn moeder, zijn kinderen die avond in ieder geval iets te eten kon geven. Mijn vaders verwijt aan mijn moeder dat ze zich weer eens rommel aan had laten smeren, heb ik altijd als zeer onredelijk beschouwd.
Ook heb ik nooit willen geloven in mijn vaders bewering dat verkooporganisaties altijd zielig ogende mannetjes in dienst namen om de verkoop fors te stimuleren.
De tijden zijn veranderd en de wederverkoper van nu zit in een overdekt doorzichtig huisje met motoraandrijving. Alle boekjes zijn zo overzichtelijk mogelijk tegen de ruiten uitgestald. Ik heb de Zorro's dan ook al zien staan. Het is jammer dat ze zo slecht zijn maar daar kan de wederverkoper niets aan doen. Hij verkoopt ongetwijfeld ook liever Playboy's. Zeg nu zelf!
Laat u zich niet verlakken door het luxe-uitziende vervoersmiddel van de man. Een wederverkoper blijft een wederverkoper. Als hij u dus aarzelend een Zorro laat zien en u heeft kinderen of een deugdelijke vuilnisbak in huis, laat u zich dan toch maar overhalen. U doet er de wederverkoper een enorm plezier mee.

Kees de Bree

SLECHTS EEN KLEINE GREEP....

DRUILLET:

ELRIC the return to melnibone _____ 10,=

les six voyages de **LONE SLOANE** _____ 16,20

DELIRIUS _____ 16,20

diverse andere **DARGAUD** uitgaves

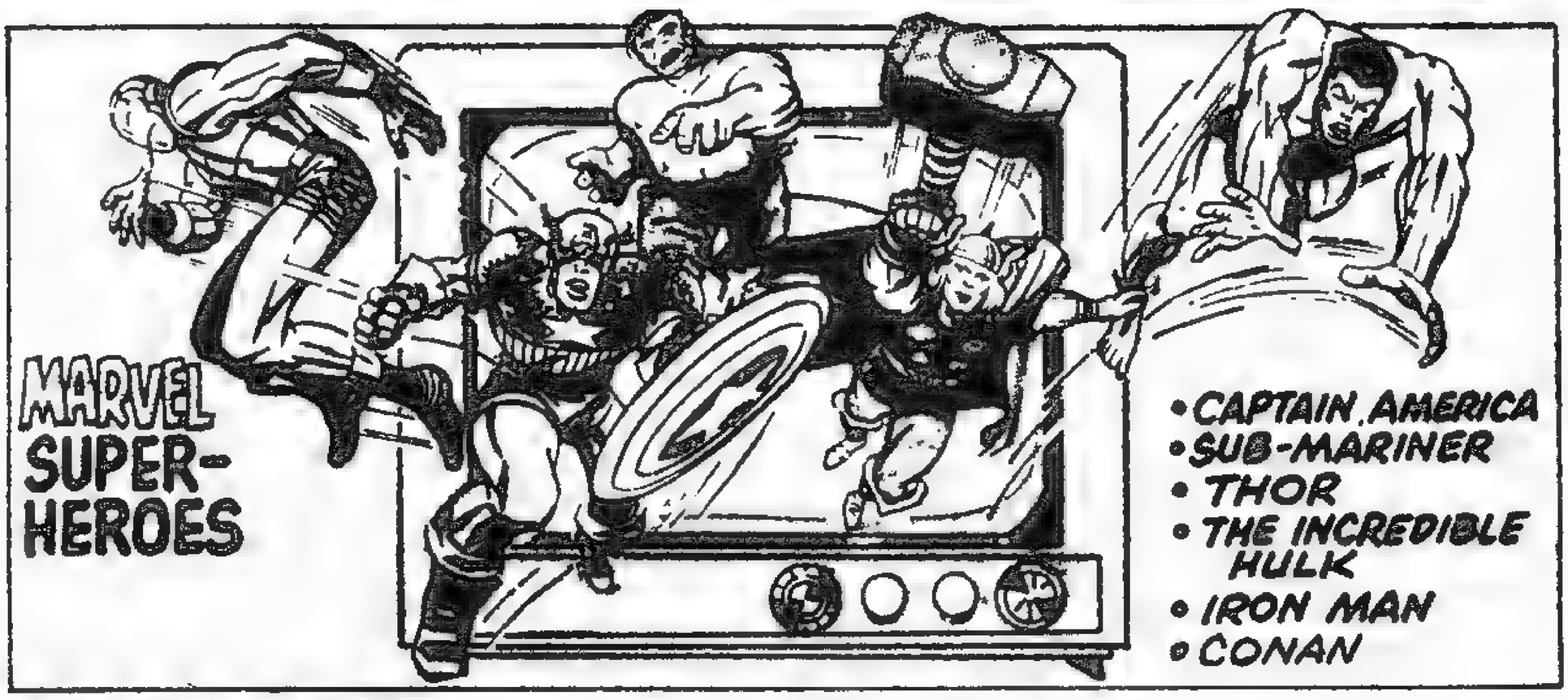

MARVEL comics _____ 0,90

en

DC comics _____ 1,50

UNDERGROUND COMICS / NIEUWE STRIPS / ANTIEKE STRIPS / HORROR BLADEN / STRIPTIJDSCHRIFTEN / BUITENLANDSE STRIPS / SCIENCE FICTION BOEKEN / STRIP POSTERS / HORROR AND FANTASY BOEKEN / ENZ. ENZ.

DRAJIS

LUSTHOFSTRAAT 74

R.DAM

TEL: 010-118947

'S MAANDAGS GESLOTEN

OM GEK VAN TE WORDEN

PHILIPPE DRUILLET

een in de europese stripwereld nogal uit de toon vallende tekenaar is philippe druillet. de meningen over zijn werk zijn verdeeld. velen zijn er enthousiast over, anderen vinden de tekeningen te onduidelijk of te vol, en klagen erover dat het verhaal slecht te volgen is. wat informatie over een zo omstreden tekenaar is natuurlijk altijd bruikbaar, en die vindt u hieronder.

door Hans van den Boom

DEBUUT BIJ LOSFELD

Druillet is een van de jonge tekenaars die in Frankrijk tegenwoordig veel sukses hebben. Hij woonde lange tijd in Spanje, maar begon pas na zijn verhuizing naar Frankrijk serieus strips te tekenen. Nu had hij het geluk, dat Eric Losfeld, de bekende uitgever van nogal prijzige albums, wel wat in zijn werk zag. Losfeld gaf Druillet de kans een album van 65 bladzijden te realiseren. Deze strip kwam op de markt in december '66, en kreeg de titel 'Lone Sloane et le mystère des abîmes', wat in goed Nederlands betekent 'Lone Sloane en het geheim van de afgronden'. De opzet van Druillet was de eerste 'interstellaire western' te tekenen, maar al spoedig bleek dat deze kombinatie niet erg goed uit de verf kwam. Het uiteindelijke resultaat is dan ook een vrij konventioneel science fictionverhaal geworden. In deze eerste Lone Sloane-strip is nog vrij weinig te merken van de tekenstijl waar Druillet de laatste jaren zijn bekendheid mee heeft gekregen. In feite is het tekenwerk zeer matig. Slordig afgewerkt, anatomisch niet geweldig, kortom zeker geen uitzonderlijk debuut.

PILOTE

In februari 1970 verscheen voor het eerst een Lone Sloane-avontuur in het blad Pilote, om precies te zijn in Pilote nr. 538. De hoofdredakteur kondigde op de voorpagina het verhaal aan met de zin 'een verbazingwekkend grafisch experiment', en dat was het ook wel. In de paar jaar na het eerste verhaal had Druillet kennelijk enorm veel bijgeleerd. Alleen het scenario was nog niet helemaal wat het moest zijn, maar de tekeningen en vooral de schitterende kleuren zorgden ervoor, dat dit nauwelijks een bezwaar was.
Na een zestal korte avonturen van 8 bladzijden getekend te hebben besloot Druillet zich eens aan een vervolgverhaal te wagen. Ditmaal verzekerde hij zich echter van de hulp van een goede scenarist, namelijk Jacques Lob. Deze schrijft ondermeer ook voor Pichard. Gigi en Bielsa. Uit deze samenwerking kwam voort het verhaal 'Delirius' van 66 bladzijden. Op uitdrukkelijk verzoek van de tekenaar werd dit verhaal gepubliceerd met een ritme van 4 bladzijden per week. Druillet was (m.i. terecht) bang, dat de aandacht van de lezers zou gaan verslappen, als zij per week slechts 2 pagina's voorgeschoteld kregen.

uit 'le mystère des abîmes', cop. Le Terrain Vague and Dalmas 1966

uit Lone Sloane 'le trône du dieu noir

uit Delirius Zie voor Elric de beginpagina

parodie door Gotlib op het werk van Druillet

ELRIC

Lone Sloane is niet het enige wat Druillet getekend heeft. In de tijd, dat hij voor Pilote korte verhalen vervaardigde had hij nog een ander beeldverhaal onder handen. De titel hiervan was 'Elric le nécromancien', hetgeen betekent 'Elric de geestenbezweerder'. Hij tekende dit verhaal naar een scenario van Michel Demuth, die dit scenario op zijn beurt weer gebaseerd had op een verhaal van de Engelse fantasy-schrijver Michael Moorcock. Gedeeltes van deze strip zijn o.a. in Italië en Engeland gepubliceerd, maar nooit in een grote oplage. Druillet vond dit uiteraard wel jammer, gezien het aantal werkuren, dat hij in het verhaal gestoken had. Bovendien zal hij er waarschijnlijk wel niet veel voor betaald gekregen hebben. In zijn nieuwe strip voor Pilote, getiteld 'Yragaél ou la fin des temps' (Yragaél of het einde der tijden) verenigt hij nu, zoals het gezegde luidt, het nuttige met het aangename door verschillende van zijn tekeningen uit Elric opnieuw te gebruiken. De tekstschrijver voor Yragaél is trouwens dezelfde als voor Elric, namelijk weer Michel Demuth.

PARODIE

Begin 1971 heeft Druillet op tekst van Gotlib (zie Stripschrift 51/52) een parodie op zijn eigen strip gerealiseerd. In het verhaaltje van 2 pagina's wordt Lone Slonono van zijn hik afgeholpen.... Enkele weken geleden heeft Gotlib nóg een verhaal van Lone Slonono gepubliceerd in Pilote, maar ditmaal waren de tekeningen ook van zijn hand. De platen zijn nauwelijks van die van Druillet te onderscheiden, maar zitten op de beken de Gotlib-manier vol met grappen. De strip verscheen in Pilote 708.

uit Delirius, Escher-invloed; Inzet: werk van Escher

ESCHER

Zo langzamerhand zijn er in de Benelux praktisch geen mensen meer die nog onbekend zijn met het werk van de grafikus M.C. Escher. Daar hebben verscheidene eksposities, een boek met een oplage van meer dan 75.000 exemplaren en een bloeiende posterindustrie wel voor gezorgd. De laatste jaren begint zijn faam ook in het buitenland door te dringen, met name in Frankrijk, waar een tentoonstelling in het 'Institut Néérlandais' rekordaantallen bezoekers trok. Ook Druillet werd sterk geboeid door de denkbeelden van de in 1972 overleden Nederlandse grafikus, en hij kon dan ook niet nalaten enkele van Escher's vondsten in zijn eigen tekeningen te verwerken. Het eerst gebeurde dit met de bekende prent waarin een gebouw benut wordt door meerdere, in verschillende werelden levende groepen mensen. Druillet gebruikte de architektuur van dit gebouw in het derde Lone Sloane-verhaal. In Falatoff nr.4 zegt Druillet er zelf over: 'Ik geloof niet, dat ik beïnvloed ben door de een of andere tekenaar. Alleen gebruik ik af en toe iets van M.C. Escher, onder andere in mijn verhaal 'Le pont sur les étoiles', op bladzijde 1 om precies te zijn. Je ziet, ik gebruik zelden iets van een ander, maar als ik het doe noteer ik het ook.'

In het tot nu toe enige lange Lone Sloane-verhaal 'Delirius' deed Druillet het nog even dunnetjes over. In deze strip is Lone Sloane op de pretplaneet 'Delirius'. Hij beleeft daar een buitengewone avond in een uitspanning met de naam de paleizen van Escher'. In dit gebouw past Druillet een groot aantal surrealistische ideeën van Escher toe, wat een enorm boeiend gezicht is. Te waarderen is dat Druillet ook hier weer zijn bron duidelijk vermeldt.

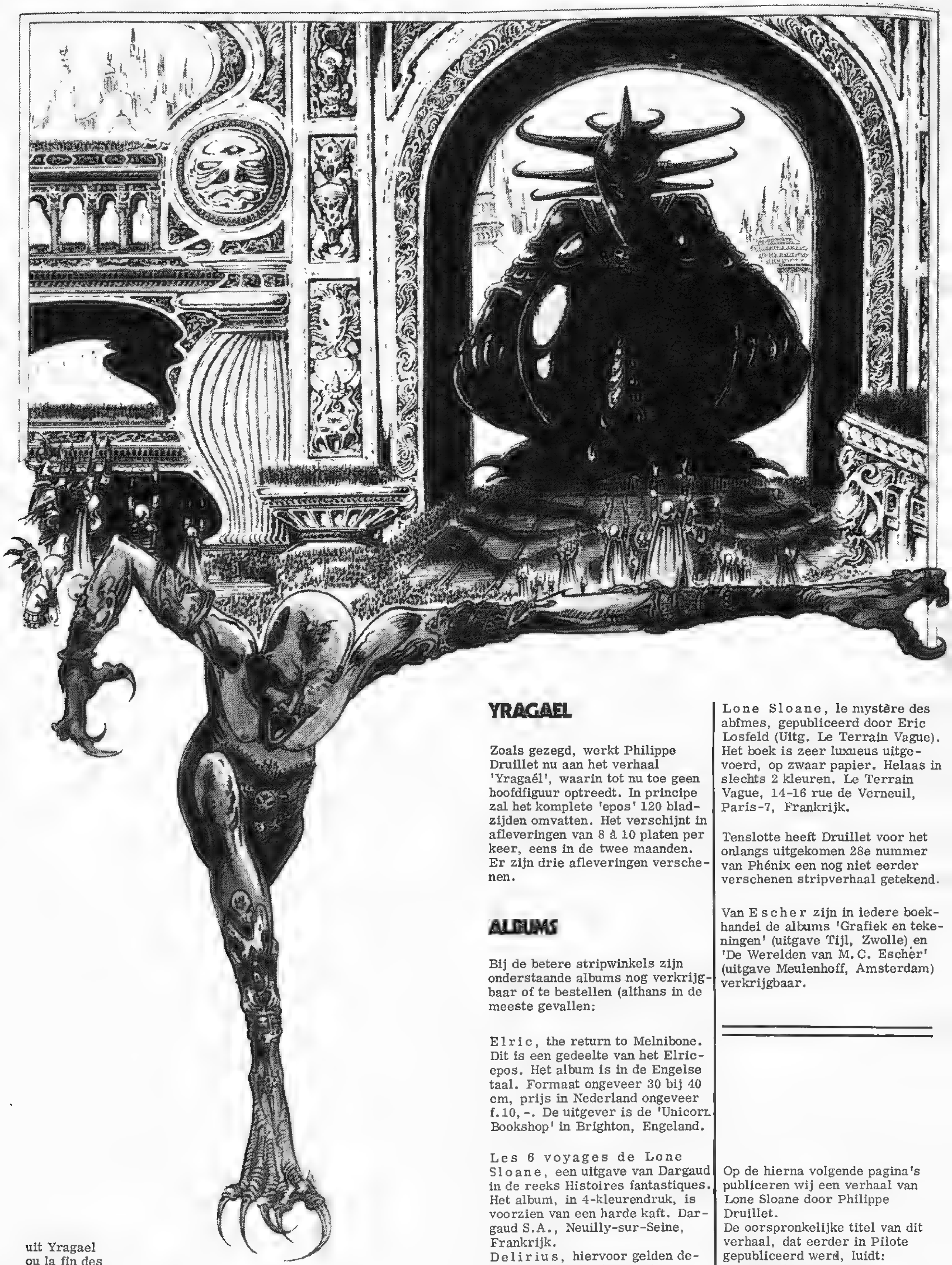

uit Yragael
ou la fin des
temps.
Pilote 702.

YRAGAEL

Zoals gezegd, werkt Philippe Druillet nu aan het verhaal 'Yragaél', waarin tot nu toe geen hoofdfiguur optreedt. In principe zal het komplete 'epos' 120 bladzijden omvatten. Het verschijnt in afleveringen van 8 à 10 platen per keer, eens in de twee maanden. Er zijn drie afleveringen verschenen.

ALBUMS

Bij de betere stripwinkels zijn onderstaande albums nog verkrijgbaar of te bestellen (althans in de meeste gevallen:

Elric, the return to Melnibone. Dit is een gedeelte van het Elric-epos. Het album is in de Engelse taal. Formaat ongeveer 30 bij 40 cm, prijs in Nederland ongeveer f.10,-. De uitgever is de 'Unicorn Bookshop' in Brighton, Engeland.

Les 6 voyages de Lone Sloane, een uitgave van Dargaud in de reeks Histoires fantastiques. Het album, in 4-kleurendruk, is voorzien van een harde kaft. Dargaud S.A., Neuilly-sur-Seine, Frankrijk.
Delirius, hiervoor gelden dezelfde gegevens als voor het vorige album.

Lone Sloane, le mystère des abîmes, gepubliceerd door Eric Losfeld (Uitg. Le Terrain Vague). Het boek is zeer luxueus uitgevoerd, op zwaar papier. Helaas in slechts 2 kleuren. Le Terrain Vague, 14-16 rue de Verneuil, Paris-7, Frankrijk.

Tenslotte heeft Druillet voor het onlangs uitgekomen 28e nummer van Phénix een nog niet eerder verschenen stripverhaal getekend.

Van Escher zijn in iedere boekhandel de albums 'Grafiek en tekeningen' (uitgave Tijl, Zwolle) en 'De Werelden van M.C. Escher' (uitgave Meulenhoff, Amsterdam) verkrijgbaar.

Op de hierna volgende pagina's publiceren wij een verhaal van Lone Sloane door Philippe Druillet.
De oorspronkelijke titel van dit verhaal, dat eerder in Pilote gepubliceerd werd, luidt:
Les îles du vent sauvage.
Met dank aan S.A. Dargaud

LONE SLOANE

DE WILDE WINDEILANDEN

DRUILLET

HET SCHIP VAN DE BERUCHTE PIRAAT SHONGA VECHT TEGEN DE RAZENDE ELEMENTEN OP DE OCEAAN DER DWAZEN, EEN VAN DE VELE WATERVLAKTEN VAN DEZE PLANEET, VERLOREN IN DE EINDELOZE DIEPTEN VAN HET HEELAL, EEN PLANEET WAARVAN NIEMAND ZELFS DE NAAM MEER WEET.....

copyright Dargaud Editeur, 1969

DE HOLLE OOGKASSEN VAN HET BOEGBEELD ZIJN GERICHT OP EEN PUNT OMHULD IN DE MIST, HET DOEL VAN DE REIS
OP EEN VAN DE VELE BRUGGEN VAN HET SCHIP PROBEREN TWEE ZEELIEDEN EVENEENS MET HUN BLIKKEN DE MIST TE DOORBOREN_

FANG, BEN JE ZEKER VAN DE VOORTEKENS? JK KAN MOEILIJK GELOVEN DAT WE BIJ DE ROTS DES DOODS ZIJN!!

DE YEARLS LIEGEN NOOIT! MIJN BROEDER KLAAG WEET DAT BEST, WE ZIJN TROUWENS AL DICHTBIJ, LUISTER, JE HOORT REEDS DE GOLVEN OP DE ZWARTE ROTS SLAAN!

WAAROM IS HIJ HIER IN GODSNAAM HEENGEGAAN WELK SOMBER VOORNEMEN DWINGT SHONGA ERTOE DEZE DEMON TE WILLEN HALEN?

DE ROTS DES DOODS, DE VERVLOEKTE ROTS, WAAR DE OUDE GODEN 'S AVONDS DANSEN BIJ DE ZWARTE MAAN

SHONGA IS EEN HOND OM ONS HIERHEEN TE STUREN, OOH! KLAAG, IK ZIE HEM!

WE KUNNEN NIET MEER TERUG KOM IMBECIEL!

HIJ IS VERVLOEKT ZEG IK JE, BIJ SAROT, HIJ ZAL ONS ALLEN DE DOOD INJAGEN

DEGENE DIE DE PIRATEN KOMEN HALEN ZIT DAAR IN DE STORM, DE MAN DIE DE AARDSE NAAM SLOANE DROEG, WANT HIJ IS HET DIE DAAR ZIT OP EEN TROON VAN STEEN HIJ SCHIJNT TE WACHTEN.....

BIJ DE GROTE KOMMANDEUR SHONGA, PRINS DER PIRATEN, IK BEVEEL JE ONS TE VOLGEN, MAN VAN DE NACHT!!

HET LIJKT WEL OF HIJ OP ONS WACHT, IK HOU DAAR NIET VAN KLAAG, HIJ ZAL ONS ZEKER DE DOOD INJAGEN

KOP DICHT!! ORDERS ZIJN ORDERS!!

OP DE TOP VAN DE ROTS DES DOODS BLIJFT IN REGEN EN STORM SLECHTS EEN STENEN ZETEL OVER....

AFGEZANT VAN DE DEMON, SHONGA ZAL HET BETREUREN DAT HIJ ZICH MET DERGELIJKE KREATUREN INLAAT

HET ZOU BETER ZIJN HEM OVER DE KLING TE JAGEN!!

MAAK PLAATS, ALLEEN SHONGA HEEFT HET RECHT DEZE VREEMDELING AAN TE RAKEN

BIJ SIRKH, ZIJN BLIK HEEFT DE KLEUR VAN HELLEVUUR!!

SHONGA, GROTE KOMMANDEUR, DE GEZANT VAN DE NACHT STAAT VOOR DE DEUR!!

LAAT DEGENE DIE DE NACHT ONS ZENDT BINNENKOMEN, KOM NADER, GEZANT VAN DE STORM, WEET DAT IK GEEN ENKELE VREES VOOR JE HEB!!

IK VRAAG JE NIET WIE JE BENT OF WAAR JE VANDAAN KOMT, ALLEEN JE AANWEZIGHEID OP DIE VERVLOEKTE ROTS EN JE BLIK VAN VUUR TONEN IN JOU HET TEKEN DER GODEN!!

ER ZIJN NOG GENOEG RUIMTESCHEPEN TE PLUNDEREN ZONDER DAT WIJ ONS IN DIE DOOR DE GODEN BESCHERMDE STREEK HOEVEN TE WAGEN

DE HELSE SCHUILPLAATS VAN DE SMELTERS VAN HET LEVENDE METAAL

DE VERVLOEKTE EILANDEN WAARVAN NOG NOOIT IEMAND IS TERUGGEKEERD!

OM JOUW DWAASHEID TE BEVREDIGEN ZULLEN WE ALLEN STERVEN!

IK WIL VAN JE GAVEN PROFITEREN, ZOLANG JE ZE NOG HEBT, IK HEB ZE ABSOLUUT NODIG VOOR MIJN PLAN, EN HET STUPIDE BIJGELOOF VAN MIJN MANNEN ZAL MIJ NIET TEGENHOUDEN!

EN ALS IK WEIGER?

DAN VOLGT DE DOOD! IK ZAL JE ZONDER ENIGE AARZELING VERPLETTEREN ALS EEN WORM! LUISTER....

EVEN LATER VERSCHIJNT SHONGA UIT ZIJN HUT TEGENOVER HET GROTE ROER.

WEND HET ROER NAAR DE WILDE WINDEILANDEN, EINOC, EN HOUDT DE JUISTE KOERS, DE GODEN ZIJN MET ONS

DE WILDE WINDEILANDEN, MAAR KOMMANDEUR....

ZWIJG LAFAARD, DE TIJD VAN DE GEWONE PLUNDERTOCHTEN IS VOORBIJ. IK BEN AL JAREN BEZIG EEN TOCHT DIE DE GROTE SHONGA WAARDIG IS VOOR TE BEREIDEN!! EN HET MOMENT IS DAAR!!

GENOEG!! LUISTER, DE AARDBEWONER ZAL ONZE GIDS ZIJN, HIJ KAN IN HET DONKER ZIEN. DE GODEN HEBBEN HEM GEMARKEERD. MET HEM ZULLEN WIJ DE KLIPPEN EN HET LABIRINT VAN DE WILDE WINDEN OMZEILEN. WIJ ZULLEN ZO HET METAAL ZONDER ENIG PROBLEEM KUNNEN STELEN. JULLIE KENNEN OOK DE ENORME WAARDE ERVAN. DANKZIJ HEM ZULLEN WIJ RIJK EN MACHTIG WORDEN, HET HELE UNIVERSUM IN ONZE HANDEN, EN NU KOPPEN DICHT EN OP JULLIE POSTEN!!

DE WILDE BENDE HEEFT DE GROTE OCEAAN OVERGESTO-KEN, GELEID DOOR DE MAN DIE WEET_

HUN ANGST IS VERDWENEN DOOR HUN HEBZUCHT ZE HEBBEN DE ONZICHTBARE KLIPPEN ACHTER ZICH, ZIJ KOMEN LANGSZIJ DE BEELDEN VAN DE GESTORVEN GODEN EN GAAN RECHT OP HUN DOEL AF. DE MAN MET DE NAAM SLOANE, WIE DE PRINS DER PIRATEN DENKT TE KUNNEN BEDWINGEN, WEET DAT DE PLUNDERAARS GEEN ENKELE KANS HEBBEN OM OOIT TERUG TE KEREN_

WILT U NOG STEEDS DOORGAAN MET UW PLAN ?

SCHIET OP, VERVLOEKTE, OF IK VERMOORD JE !!

DE LANGE EN MOEILIJKE TOCHT BEGINT, DE STORM ZWIEPT HEN IN 'T GEZICHT...

DE DOOD ZAL ZIJN KEUZE MAKEN, HIER HEEFT DE RIJKDOM EEN SOMBERE EN UZIGE GEUR !!

BLIJF DICHT BIJ HET LABYRINT DER WINDEN EN VOLG MIJ !!

GA NIET VAN HET SPOOR AF, HAD IK TOCH GEZEGD

ZIE JULLIE RIJKDOM, MATROZEN, EN ZIJ DIE HET BEWAKEN, WANT NU ZIJN JULLIE DE VERVLOEKTEN EN DE VULKAAN, WAAR IEDER OGENBLIK HET LEVENDE METAAL ONTSTAAT ZAL JULLIE ALLEN OPSLOKKEN !!

SHONGA, WIL JE NOG STEEDS VERDERGAAN?

BIJ KHAAN, AARDBEWONER, LEID ONS OF DE AARDE ZAL JE BLOED DRINKEN

BID TOT JE GODEN, HET IS NU TE LAAT OM TERUG TE KEREN

DE TOEGANG TOT DE GEWELVEN MET METALEN WANDEN. DE WEG DIE VOERT NAAR DE VULKAAN VAN GOUD.

HIER BEGINT HET KONINKRIJK VAN HET WONDERBAARLIJKE GOUD, WAAR IEDERE GALAXIE NAAR VERLANGT. HIER EINDIGT MIJN MACHT !

VERVLOEKTE AARDBEWONER, JE HEBT HET GEWETEN....

NIEMAND ZAL ZUN LOT ONTLOPEN, SHONGA. TALRIJK ZUN ZU DIE IN DE LOOP DER EEUWEN DOOR HET METAAL VERLOKT, ZUN VERDWENEN IN DEZE KLOOF, MEEGESLEURD DOOR DE BEWAKERS VAN HET LEVEN!

HIER ZUN DOOD EN LEVEN NAUW VERWEVEN, HET HEELAL AAN DE RAND VAN DE CHAOS. DE WILDE WINDEILANDEN ZUN DE LAATSTE TOEGANGSPOORT TOT DE ONEINDIGHEID!!

HIER ONTSTAAN DE GROTE KOSMISCHE STROMINGEN UW LICHAMEN EN LEVENS ZULLEN UITGEZAAID WORDEN EN ZULLEN DE UZIGE VLAKTEN VAN HET HEELAL VRUCHTBAAR MAKEN. JULLIE WILDEN HET GOUD, MAAR HET GOUD HEEFT NU JULLIE. JULLIE ZITTEN ER MIDDEN IN JULLIE ZULLEN STOF, LICHT EN GEDACHTEN ZIJN, VERSTROOID IN DE EINDELOZE DIEPTEN VAN HET HEELAL.....

OP EEN DAG OVER EEN MILJOEN JAAR ZULLEN DWALENDE ATOMEN ZICH BEDEKKEN MET LEVEN, EN OP JULLIE BUIKEN, KIEMEN VAN PLANETEN, ZULLEN NIEUWE RASSEN ONTSTAAN EN ALLES ZAL OPNIEUW BEGINNEN, WANT DAT STAAT GESCHREVEN..... VAARWEL SHONGA, WEET DAT IK HET BLINDE INSTRUMENT DER GODEN GEWEEST BEN, MAAR DAT IK DOOR JOUW OFFER MIJN MENSELIJKE NATUUR HERVONDEN HEB EN UIT MIJ HUN KRACHTIG MERKTEKEN VERDREVEN HEB!!!